

TAWANCHAI



Tawanchai Center of Excellence  
for Patients with Cleft Lip Cleft Palate and Craniofacial Deformities  
Khon Kaen University



## สรุปผลงานประจำปีงบประมาณ 2561

ศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะ และใบหน้า

มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ภายใต้โครงการพระราชทาน)

โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ในรูปแบบของ

ศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทาง เพื่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่

และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Tawanchai Center of Excellence for Patients with Cleft Lip Cleft Palate  
and Craniofacial Deformities, Khon Kaen University



จัดทำโดย

ศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า

มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ภายใต้โครงการพระราชทาน)

โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ธันวาคม 2561

## บทสรุป

ศูนย์ตะวันฉาย (ศูนย์การดูแล/วิจัยผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า, ภายใต้โครงการตะวันฉาย) เป็นหนึ่งในโครงการพระราชทาน “ตะวันฉาย” ในปี พ.ศ. 2546 ตั้งอยู่ที่อาคาร MC1 ระหว่างคณะแพทยศาสตร์และคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้ทรงพระกรุณาเสด็จเปิดศูนย์ฯ อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2547 โดยศูนย์ฯ ได้ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์และคณะทันตแพทยศาสตร์ ในการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงานการดูแล ระหว่างผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ฯ และครอบครัวกับทีมสหสาขาวิชาชีพที่ร่วมดูแล โดยมีเป้าหมายหลักคือ ทีมสหสาขาวิชาชีพร่วมดูแลรักษาผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ฯ ให้มีความสวัสดีภาพ มีภาพลักษณ์ที่ดี อวัยวะทำงานได้ใกล้เคียงปกติ ผู้ป่วยมีความพึงพอใจและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า จากนั้นได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์วิจัยเฉพาะทางอันดับที่ 19 ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2549 โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง และสร้างเครือข่ายในด้านการวิจัย วิชาการ และการดูแลเฉพาะทางของความพิการปากแห้งเพดานโหว่ฯ ทั้งในและต่างประเทศ และเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในการช่วยเหลือผู้ป่วยให้เข้ารับการรักษา กิจกรรมในการช่วยเหลือตนเองได้ของผู้ป่วยและครอบครัว และด้านการเรียน การสอน การวิจัย อันจะเกิดประโยชน์ต่อผู้ป่วยและศูนย์ฯ ในการพัฒนาคุณภาพการดูแลรักษา จึงได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิตะวันฉายเพื่อผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ และพิการทางศีรษะและใบหน้า เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 จากการดำเนินงานและพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง จึงได้รับการแต่งตั้งให้เป็นศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทาง (Excellence Center) ภายใต้ชื่อ ศูนย์ความเป็นเลิศตะวันฉายเพื่อผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า ซึ่งมีพิธีเปิดป้ายอย่างเป็นทางการ โดย ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี นายกสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

ในปีงบประมาณ 2561 ได้สรุปผลการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางการฟื้นฟูสภาพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานขององค์การอนามัยโรค (WHO) ปี 2010 ออกเป็นแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านสุขภาพ (Health) มีเป้าหมาย (purpose) ในการดูแลของทีม คือ การจัดระบบการดูแลรักษา ผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยที่สมบูรณ์แบบได้ (Comprehensive care) โดยมีกระบวนการ (process) ได้แก่ การจัดระบบการเข้าถึงบริการ การดูแลและการประสานงานการดูแล ผู้ป่วยและครอบครัวที่ดี ให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับภาวะของโรค การดูแลรักษา ผ่าตัด การป้องกันการเกิดซ้ำ และการฟื้นฟูสภาพอย่างครบวงจร รวมทั้งการติดตามการรักษาอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้ป่วยและครอบครัวเป็นศูนย์กลาง การเข้าถึงง่ายในด้านข้อมูล ติดต่อ สื่อสาร การจัดฐานข้อมูลรองรับเพื่อการติดตามการรักษา และการจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมต่างๆ เพื่อให้ได้รับการดูแลที่สมบูรณ์แบบ รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร ได้แก่ องค์กร The Smile Train Charity Organization มูลนิธิตะวันฉายฯ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ขอนแก่น เป็นต้น ผลลัพธ์ (performance) ที่เกิดขึ้น คือ ในด้านการดูแลรักษา ผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย มี ดังนี้ จำนวนผู้ป่วยใหม่ 106 ราย คลอดในโรงพยาบาลศรีนครินทร์ 16 ราย เข้ารับการผ่าตัดในโรงพยาบาลศรีนครินทร์ 116 ครั้ง เข้ารับการผ่าตัดในโรงพยาบาลทันตกรรม 41 ราย ติดตามการรักษาที่ทีมสหวิทยาการ หน่วยงานตรวจคัดกรอง, คลินิกฝึกพูด, ห้องตรวจหู คอ จมูก และการได้ยิน, ห้องตรวจกุมารเวชกรรม, คลินิกทันตกรรมจัดฟัน, ทันตกรรมสำหรับเด็ก, ศัลยศาสตร์ช่องปากฯ คลินิกบูรณาการ และการเยี่ยมบ้านครอบครัวเด็กปากแห้งเพดานโหว่รวมทั้งการช่วยเหลือด้านการดำรงชีวิต ดังนี้ 1,882 ครั้ง, 629 ครั้ง, 241 ครั้ง, 232 ราย 58 ราย, 3,359 ครั้ง, 85 ครั้ง, 557 ครั้ง 231 ครั้ง และเยี่ยมบ้าน 4 ครอบครัว จำนวน 13 ครั้งตามลำดับ ผลลัพธ์ด้านตัวชี้วัดคุณภาพการดูแลจำนวน 16 ตัวชี้วัด ผ่านเกณฑ์ค่าเป้าหมาย จำนวน 8 ตัวชี้วัด คือ 1) ความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตโดยรวม 2) อัตราความพึงพอใจในภาพลักษณ์ใบหน้าสวยงาม 3) ความพึงพอใจในการพูดและสื่อสารชัดเจน 4) ความพึงพอใจในการได้ยินดีขึ้น-ปกติ 5) อัตราความพึงพอใจในการเรียงตัวและการสบฟันปกติ 6) อัตราการเกิดรูรั่วเพดาน (ONF) 7) การติดตามการรักษาที่ทีมสหสาขาวิชาชีพ และ 8) ความพึงพอใจภาพรวมของผู้ป่วย/ครอบครัว

2) ด้านการศึกษา (Education) มีเป้าหมาย (purpose) เพื่อให้ผู้ป่วยและครอบครัวได้รับการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละบุคคลและครอบครัวตลอดระยะเวลาที่ต้องการ โดยมีกระบวนการ (process) คือ การจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมต่างๆ เพื่อให้ได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมสนับสนุนในเฉพาะด้านที่ผู้ป่วยต้องการความช่วยเหลือ ผลลัพธ์ (performance) จัดโครงการ เรื่อง “การบริการที่สมบูรณ์แบบเพื่อการดูแลผู้ป่วยภาวะปากแห้งเพดานโหว่ ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยมีผู้ป่วยช่วงอายุ 2-14 ปีจำนวน 10 คน, ครอบครัว จำนวน 13 คน และครูประจำชั้น/ ครูแนะแนวหรือครูที่มีส่วนร่วมในการสอนนักเรียนมีภาวะปากแห้งเพดานโหว่ฯ จำนวน 9 คน เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพของเด็ก กลุ่มครูเข้าอบรมการให้ความรู้และแนวทางแก่ครูในการไปพัฒนาเด็ก แล้วนำมาประเมินความสามารถในการอ่านเขียนและประเมินสภาวะจิตใจอารมณ์ของเด็ก และเวียนฐานภาคปฏิบัติ 3 ฐาน ฐานละ 45 นาที ได้แก่ ฐานที่ 1 ต้นไม้ของฉัน, ฐานที่ 2 ฉันอยากบอกว่า และฐานที่ 3 คนอื่นบอกว่า เกิดการส่งเสริมศักยภาพของเด็กและครอบครัว ในด้านความนับถือตนเอง ทักษะการสื่อสาร และความเจริญงอกงามส่วนตนเอง, ครูได้แนวทางในการไปพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่มีภาวะปากแห้ง เพดานโหว่ฯ ในชั้นเรียนที่มีภาวะบกพร่องในการเรียนรู้

3) ด้านสังคม (Social) มีเป้าหมาย (purpose) เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมีกระบวนการ (process) คือ การจัดกิจกรรมในคลินิกบูรณาการช่วงรอตรวจประเมินจากทีมสหสาขาวิชาชีพ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของกลุ่มเด็กๆ และผู้ปกครอง เช่น การวาดภาพระบายสีและสื่อความหมาย การคิดสร้างสรรค์ในกิจกรรมที่ทำร่วมกัน การร้องเพลง เล่นิทาน และจัดทำกระทง การจัดงานต่างๆ ตามเทศกาล เป็นต้น ผลลัพธ์ (performance) คือ มีการจัดกิจกรรมทั้งหมด 12 ครั้ง เด็กๆ มีส่วนร่วม

ในการทำกิจกรรมร้อยละ 100 แสดงสีหน้าถึงความภาคภูมิใจในงานที่สร้างสรรค์สำเร็จ พูดคุย เสนอความคิดเห็นในกลุ่มเพื่อนที่ทำกิจกรรมร่วมกัน

4) ด้านการดำรงชีวิต (Livelihood) มีเป้าหมาย (purpose) เพื่อให้ผู้ป่วยดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่าและปลอดภัยเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคล โดยมีกระบวนการ (process) คือการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านครอบครัวต่างๆ ที่มีความพิการปากแหว่งเพดานโหว่ฯ โดยประสานงานกับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพ และกลุ่มจิตอาสา ในการไปเยี่ยมบ้านผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านความเป็นอยู่ 4 ครอบครัว จำนวน 13 ครั้ง ผลลัพธ์ (performance) คือ บ้านมีสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย มูลนิธิตะวันฉายฯ จิตอาสา และผู้มีจิตศรัทธารวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ได้ให้ความช่วยเหลือต่อเติมบ้านทั้ง 3 หลัง และสร้างใหม่ 1 หลัง เพื่อให้เด็กมีบ้านที่ปลอดภัย มีสภาพแวดล้อมที่ดี ผู้ป่วยครอบครัวพึงพอใจ ชุมชนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5) ด้านการส่งเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) มีเป้าหมาย (purpose) เพื่อส่งเสริมความมั่นใจ และการแสดงออกที่เหมาะสม โดยมีกระบวนการ (process) คือ การจัดกิจกรรมเสริมในวันคลินิกบูรณาการ และการจัดโครงการ “การบริการที่สมบูรณ์แบบเพื่อการดูแลผู้ป่วยภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น” และกิจกรรมเยี่ยมบ้าน รวมทั้งการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อช่วยเพื่อน (families group support) ผลลัพธ์ (performance) ผู้ป่วยและครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรม กล้าแสดงออก ติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่และทีมสุขภาพได้อย่างเหมาะสม มีความพึงพอใจในการทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มผู้ป่วยและครอบครัว

สำหรับกลยุทธ์ของศูนย์ฯ ที่นำมาใช้ในการดำเนินงานของทีม คือ การยึดผู้ป่วยและครอบครัวเป็นศูนย์กลางในการดูแลแบบทีมสหสาขาวิชาชีพที่สมบูรณ์แบบ ใช้แนวทางการฟื้นฟูสภาพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานขององค์การอนามัยโรค (WHO) ปี 2010 ครอบคลุมใน 5 ด้านตามที่กล่าวมา รวมทั้งได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มาดำเนินการ เพื่อให้เกิดความสมดุล ยั่งยืน และมุ่งมั่นต่อคุณภาพ

จากผลการดำเนินงาน ทำให้ศูนย์ตะวันฉายเป็นที่ยอมรับ และมีผลงานโดดเด่น ดังนี้ 1) การได้รับการรับรองมาตรฐานการดูแลเฉพาะโรคปากแหว่งเพดานโหว่ จากสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล ในวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2561 และ 2) การได้รับรางวัล โครงการบริการวิชาการแก่สังคมดีเด่น ชื่อ โครงการความร่วมมือในการดูแลรักษาและผ่าตัด ผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่แบบสหวิทยาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ มอบแด่ ศาสตราจารย์บวรศิลป์ เขาวรรณชื่น โดยรองศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น ให้ไว้ ณ วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2561 และ 3) การได้รับพระราชทานรางวัลพระธาตุนมทองคำ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดย ศาสตราจารย์บวรศิลป์ เขาวรรณชื่น เป็นผู้แทนมูลนิธิตะวันฉายเพื่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่และพิการทางศีรษะ และใบหน้า เข้ารับพระราชทาน ณ วันที่ 7 ธันวาคม พุทธศักราช 2561

สำหรับงานที่จะดำเนินการต่อไป คือ การรักษามาตรฐานการดูแลเฉพาะโรคปากแห้งเพดานโหว่และเตรียมความพร้อมในการรับรองมาตรฐานฯ ครั้งที่ 2 (Re-accreditation) กับสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล ซึ่งจะมีการ reaccrredit ในวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2564 การพัฒนาคุณภาพดูแลผู้ป่วยกลุ่มปากแห้งเพดานโหว่อย่างต่อเนื่อง มีผลลัพธ์การรักษาที่สามารถเทียบเคียงในระดับนานาชาติได้ รวมทั้งพัฒนาระบบการเข้าถึงและการดูแลผู้ป่วยในกลุ่มพิการของใบหน้าและศีรษะนาร่องด้วย 7 โรคนอกในเรื่องแนวทางการดูแลรักษาแบบสหสาขาวิชาชีพ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อรองรับคุณภาพการดูแล วิชาการ และวิจัยต่อไป

ขอขอบคุณทีมสหสาขาวิชาชีพ 2 องค์กรหลัก คือ คณะแพทยศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ป่วยและครอบครัว เครือข่ายผู้ร่วมดูแล ผู้ให้การสนับสนุนทุกภาคส่วน รวมทั้งผู้บริหาร คณะกรรมการ บุคลากรที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ศูนย์ตะวันจะมุ่งมั่นทำหน้าที่หลัก ร่วมกันทั้งสองคณะ ในการประสานงาน และร่วมดูแลรักษาผู้ป่วยให้มีสุขภาพที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่าต่อไป

.....  
นางสุธีรา ประดับวงษ์ (กรรมการและเลขานุการศูนย์ฯ)

.....  
ศ.นพ.บวรศิลป์ เขาวนชื่น (ผู้อำนวยการศูนย์ตะวันฉาย)

## สารบัญ

	หน้า
บทสรุป	ก
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทนำ	1
ผลการดำเนินงาน	17
การให้บริการระดับเหนือตติยภูมิ	17
การเป็นศูนย์รับ-ส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลอื่นๆ	54
เครือข่ายระดับชาติและนานาชาติ	56
งานวิจัยทางการแพทย์เฉพาะทาง	61
การฝึกอบรมศึกษาดูงานทั้งทางด้านการแพทย์ และการพยาบาลเฉพาะทาง	64
การเป็นแหล่งอ้างอิงเฉพาะด้าน	80
การเป็นหน่วยงานระดับชาติเพื่อสนับสนุนนโยบายของงานดูแลผู้ป่วย	81
สรุปผลการดำเนินงาน	83
ปัญหาและอุปสรรค	85
ข้อเสนอแนะ	86
แผนการดำเนินงานในปีต่อไป	87
คำสั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ 8270/2558	88

## สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การดูแลรักษาตามช่วงอายุโดยทีมสหวิทยาการ	22
ตารางที่ 2 จำนวนผู้ป่วยที่คลอดในหอผู้ป่วยห้องคลอด	26
ตารางที่ 3 จำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหลังคลอด	27
ตารางที่ 4 จำนวนผู้ป่วยรายใหม่	27
ตารางที่ 5 จำนวนผู้ป่วยที่เข้าการผ่าตัด	28
ตารางที่ 6 จำนวนผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ที่เข้ารับการตรวจรักษากับแผนกผู้ป่วยนอก	30
ตารางที่ 7 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการในคลินิกฝึกพูด	31
ตารางที่ 8 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการในห้องตรวจ หู คอ จมูก	32
ตารางที่ 9 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการในห้องตรวจการได้ยิน	33
ตารางที่ 10 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการในห้องตรวจกุมารเวชกรรม	34
ตารางที่ 11 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการ ณ คลินิกทันตกรรมจัดฟัน	35
ตารางที่ 12 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการ ณ คลินิกทันตกรรมสำหรับเด็ก	36
ตารางที่ 13 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการ ณ คลินิกศัลยกรรมช่องปาก และกระดูกขากรรไกร	37
ตารางที่ 14 จำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดด้านศัลยกรรมช่องปากและกระดูกขากรรไกร	38
ตารางที่ 15 จำนวนครอบครัวเด็กที่ได้รับการเยี่ยมบ้านและให้ความช่วยเหลือด้านการดำรงชีพ	39
ตารางที่ 16 ผลลัพธ์ตัวชี้วัดกลุ่มโรค Cleft Lip-Cleft Palate by Multidisciplinary	40
ตารางที่ 17 การให้บริการแบบบูรณาการ	42
ตารางที่ 18 ขั้นตอนปฏิบัติในการใช้เครื่องมือปรับแต่งจมุกและกระดูกรองรับฟัน	44

## สารบัญภาพ

	หน้า
ประมวลภาพการจัดตั้งศูนย์การดูแล/วิจัยผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ฯ	12
ประมวลภาพการจัดตั้งมูลนิธิตะวันฉายฯ	14
ประมวลภาพศูนย์ความเป็นเลิศตะวันฉาย	15
ประมวลภาพระบบฐานข้อมูลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ ศูนย์ตะวันฉาย	19
ประมวลภาพเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย	47
ประมวลภาพการให้บริการระดับเหนือตติยภูมิ	48
ประมวลภาพ Topic วิชาการในกิจกรรมคลินิกบูรณาการ	50
ประมวลภาพกิจกรรมเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับผู้ป่วยและครอบครัว และเปิดพื้นที่ทำความดีให้กับจิตอาสาในคลินิกบูรณาการ	52
ประมวลภาพการมีเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติ	60
ประมวลภาพวารสารการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ	64
ประมวลภาพการเป็นศูนย์ฝึกอบรมศึกษาดูงานทั้งทางด้านการแพทย์ และการพยาบาลเฉพาะทาง	69



# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมา

ภาวะปากแห้งเพดานโหว่และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า เป็นความพิการแต่กำเนิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหลายด้านและมีความซับซ้อน ซึ่งมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้ป่วย บิดามารดาและผู้ปกครอง รวมถึงการสูญเสียทางเศรษฐกิจของชาติ โดยความพิการทางร่างกายที่เห็นเด่นชัดคือ รูปร่างและเค้าโครงของใบหน้า การพูดไม่ชัด ภาวะแทรกซ้อนหูชั้นกลางอักเสบ การได้ยิน ระบบการกลืน ปัญหาเกี่ยวกับฟัน การสบฟัน รวมถึงพัฒนาการและการเจริญเติบโตช้า จากการศึกษาที่ผ่านมาพบอัตราการเกิดอุบัติการณ์ในผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 2.49 รายต่อเด็กแรกเกิด 1,000 ราย ซึ่งเป็นอัตราที่อยู่ในกลุ่มอุบัติการณ์ที่สูงที่สุดในโลก และสามารถประมาณการได้ว่าจะมีเด็กแรกเกิดใหม่ที่มีภาวะปากแห้ง เพดานโหว่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราสูงถึงประมาณ 700 รายต่อปี หรือทั่วประเทศประมาณปีละ 2,000 ราย และการศึกษาในปี 2546 ของ 4 จังหวัดของ สปสช. เขต 7 พบอุบัติการณ์ 2 ต่อเด็กแรกเกิด 1,000 ราย เป้าหมายของการดูแลรักษาผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ฯ คือการสร้างเสริมสุขภาพ การดูแลรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยทั้งร่างกายและจิตใจเพื่อให้กลับมาสู่สภาพปกติมากที่สุด ให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมและมีบทบาทในการสร้างสังคมตามปกติดังเช่นคนทั่วไป การรักษาและฟื้นฟูสภาพดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการรักษาและติดตามผลเป็นระยะเวลายาวอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การให้คำปรึกษาก่อนการตั้งครรภ์ การปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ การดูแลตั้งแต่แรกคลอด จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่โดยสมบูรณ์ การดูแลแบบทีมสหวิทยาการโดยบุคลากรหลายสาขาที่เกี่ยวข้องเฉพาะทางร่วมกัน จะทำให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาที่มีประสิทธิภาพอย่างเหมาะสม

โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นโรงพยาบาลระดับมหาวิทยาลัยแห่งแรกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ศูนย์ตะวันฉาย เป็นศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายใต้ความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์และคณะทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งเป็น “โครงการพระราชทานตะวันฉาย” ในปี พ.ศ. 2546 เพื่อให้บริการและพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้าในประเทศไทย และต่อมา ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานเปิดศูนย์ตะวันฉาย เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ณ อาคารคลินิกทันตกรรม 1 คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี พ.ศ. 2550 ได้รับการอนุมัติจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น

จัดตั้งเป็นศูนย์วิจัยเฉพาะทางชื่อ “ศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า” และในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ได้มีการจดทะเบียนจัดตั้ง “มูลนิธิตะวันฉายเพื่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่และพิการทางศีรษะและใบหน้า” การทำงานร่วมกันแบบ 3 ฟังก์ชัน ได้สนับสนุนให้ศูนย์ตะวันฉายก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการดูแลเฉพาะทาง โดยมีทีมสหวิทยาการที่มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล ครอบคลุมถึงการรักษาพยาบาล การเรียนการสอน การวิจัย และการถ่ายทอดองค์ความรู้

ศูนย์ตะวันฉาย ได้รับการบรรจุเป็นหนึ่งในศูนย์บริการทางการแพทย์เฉพาะทางชั้นเลิศในคณะแพทยศาสตร์ ตามแผนพัฒนาโรงพยาบาลศรีนครินทร์ให้เป็น “ศูนย์กลางบริการรักษาพยาบาลของอินโดจีน” ในการประชุมคณะกรรมการประจำคณะแพทยศาสตร์ ครั้งที่ 13/2552 วันที่ 14 กรกฎาคม 2552 และต่อมาได้ถูกบรรจุในแผนยุทธศาสตร์การจัดตั้งศูนย์บริการสุขภาพชั้นเลิศ (Medical Hub) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (พ.ศ. 2555-2559) ของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ในปีงบประมาณ 2556 ได้มีการใช้กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) “การปรับเปลี่ยนองค์กรโดยระบบตะวันฉายเพื่อนำไปสู่การให้บริการผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่ที่สมบูรณ์แบบ (Tawanchai System Re-engineering for Comprehensive Cleft Care Services)” โดยการใช้กรอบแนวคิดของการดูแลที่สมบูรณ์แบบครอบคลุมด้านสังคม การดูแลสุขภาพ การจัดการศึกษา การสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ และการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กรอบแนวคิดของ WHO-Community based Rehabilitation Guidelines – 2010 (Einar Helander: Prejudice and Dignity. An introduction to community-based rehabilitation. 1999 – UN Development Programme), กรอบแนวคิดของการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศ (2011-2012 Healthcare Criteria for Performance Excellence) และกรอบความคิดของการบูรณาการการจัดการศึกษา การวิจัย และการบริการวิชาการ/การบริการสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การบูรณาการเชิงระบบ

แนวทางการฟื้นฟูสภาพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานขององค์การอนามัยโลก (WHO) ปี 2010

## CBR MATRIX

แม่แบบการฟื้นฟูสภาพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน



ศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศูนย์ตะวันฉาย) มีหน้าที่หลักในการให้บริการตรวจรักษา ผ่าตัด ฟันฟู และป้องกันโรคปากแห้ง เพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า แก่ประชาชนทั่วไป ทั้งผู้ป่วยที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และผู้ป่วยที่ส่งต่อจากโรงพยาบาลประจำจังหวัด โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลในเขตสำนักงานหลักประกันสุขภาพ เขต 7 (ขอนแก่น-ร้อยเอ็ด-มหาสารคาม-กาฬสินธุ์) โรงพยาบาลในภูมิภาคอื่น และผู้ป่วยจากประเทศใกล้เคียง

### วิสัยทัศน์ (Vision)

ศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่และความพิการแต่กำเนิดของใบหน้าและกะโหลกศีรษะ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นหนึ่งในศูนย์การดูแลผู้ป่วยชั้นนำของเอเชีย (1 ใน 10 ด้านบริการ และ 1 ใน 15 ด้านวิจัย) ดำเนินการด้านการศึกษา วิจัย และบริการที่เป็นมาตรฐานและมีคุณภาพ การทำงานเป็นที่อย่างมีความสุข และบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

## พันธกิจ (Mission)

ให้บริการแบบองค์รวมสำหรับผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ และพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้าและกะโหลกศีรษะ ส่งเสริมการวิจัยและสนับสนุนการศึกษาที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น สภาวะทางสังคม และนโยบายด้านสุขภาพ

## ค่านิยม

### Ta-Wan-Chai (T.W.C.)

T	=	Target to Balance & Sustainability	สร้างความสมดุลและยั่งยืน
W	=	Working Together	มุ่งเน้นการสร้างทีมงานที่เก่ง ดี และมีความสุข และความร่วมมือที่เห็นคุณค่าร่วมซึ่งกันและกัน
C	=	Commitment to Quality	การมุ่งมั่นต่อคุณภาพ

## สมรรถนะหลัก (Core Competency)

เป็นองค์กรหลักของชาติ ที่นำการแก้ปัญหาความพิการของศีรษะและใบหน้าอย่างครบวงจรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การบูรณาการ การวิจัย การจัดการศึกษา และการบริการด้านสุขภาพและบริการด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

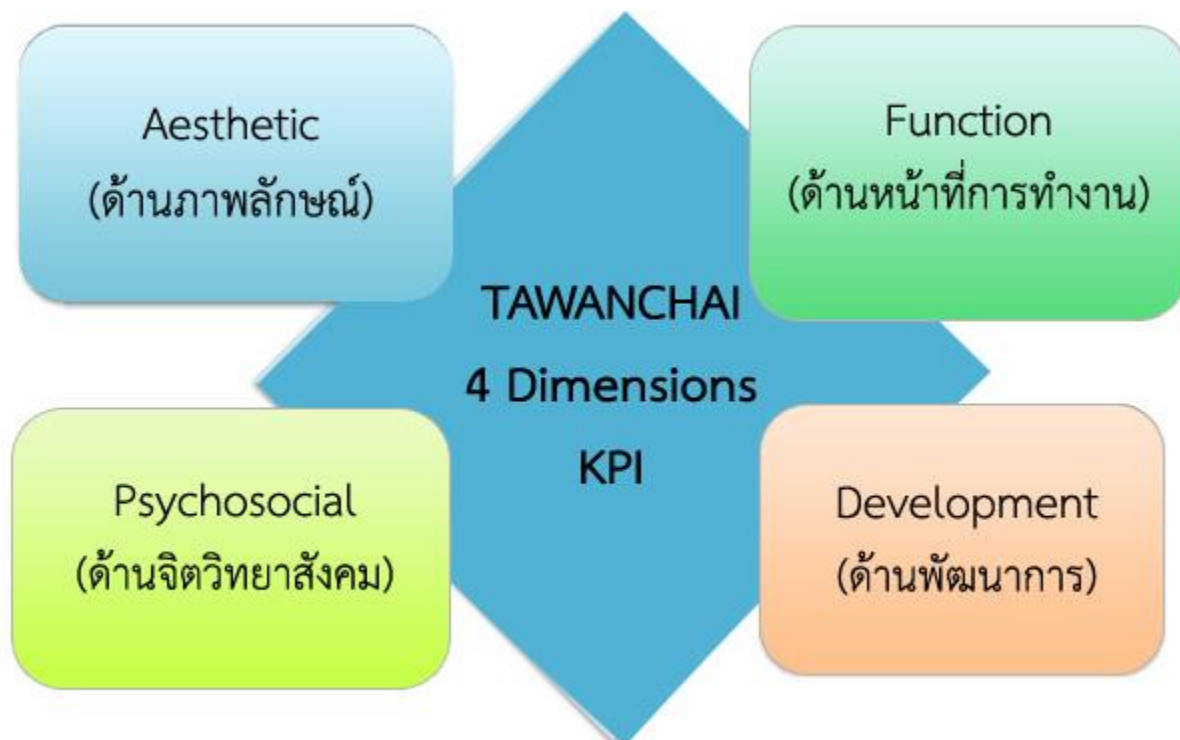
ระบบการบริหารองค์กรที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ สมดุล และยั่งยืน

ศูนย์ความเป็นเลิศตะวันฉายฯ มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยการทำงานร่วมกัน 3 ฟังก์ชัน ประกอบด้วยศูนย์การดูแลผู้ป่วยฯ ศูนย์วิจัยฯ และมูลนิธิตะวันฉายฯ ซึ่งสนับสนุนการทำงานร่วมกันภายใต้กรอบแนวคิดตะวันฉายเกลียวสาม (Tawanchai Triple Helix) บูรณาการการวิจัย การเรียนการสอน และการถ่ายทอดความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการให้บริการผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ที่สมบูรณ์แบบ



และยังใช้กรอบแนวคิดในการดูแล รักษา ฝ่าตัด และฟื้นฟูสภาพ และประเมินผลลัพธ์การรักษา ใน 4 มิติ คือ ด้านภาพลักษณ์ (Aesthetic) ด้านหน้าที่การทำงาน (Function) ด้านจิตสังคม (Psychosocial) และ ด้านพัฒนาการ (Development) เป็นตัวชี้วัดกำกับการคุณภาพการดูแลรักษาอย่างมีคุณภาพ

กรอบแนวคิด Tawanchai 4 Dimensions KPI



การดำเนินการให้บริการตรวจรักษา ผ่าตัด ฟันฟู และป้องกันโรคปากแห้ง เพดานโหว่ และความพิการ แต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า ดำเนินการภายใต้คณะกรรมการศูนย์การดูแลผู้ป่วยฯ เป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล และบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1.	ศ.นพ.บวรศิลป์ เขาวนชื่น	ประธานกรรมการ
2.	ผศ.นพ. ชวกิจ ภูมิบุญชู	ที่ปรึกษา
3.	รศ.ดร. เบญจมาศ พระธานี	รองประธานกรรมการ คนที่ 1
4.	ผศ.ทพ. พูนศักดิ์ ภิเศก	รองประธานกรรมการ คนที่ 2
5.	รศ.นพ. ถวัลย์วงศ์ รัตนสิริ	กรรมการ
6.	รศ.พญ. นิรมล พัจนสุนทร	กรรมการ
7.	ผศ.พญ. สุภาภรณ์ คงสมบูรณ์	กรรมการ
8.	ผศ.นพ. กุณฑล วิชาจารย์	กรรมการ
9.	อ.พญ. ภัทรมน วิจักขณาลัญญ์	กรรมการ
10.	อ.พญ.ศัทธียา เกษมศิริ	กรรมการ
11.	อ.ดร.ปฐิมาพร พิงชาญชัยกุล	กรรมการ
12.	อ.นพ.เก่งกาจ วินัยโกศล	กรรมการ
13.	นางลำพิ่ง เทียมวิสัย	กรรมการ
14.	นางสุนทรี น้ำใจทหาร	กรรมการ
15.	นางสาวสุทธิกานต์ ก่อสกุล	กรรมการ
16.	นางยุธิดา ชัยกรี	กรรมการ
17.	นางสุธีรา ประดับวงษ์	กรรมการและเลขานุการ
18.	นางสาวดาราวรรณ อักษรวรรณ	กรรมการและรองเลขานุการ คนที่ 1
19.	นางสาวสุมาลี พงศ์ผกาทิพย์	กรรมการและรองเลขานุการ คนที่ 2

นอกจากนี้ เพื่อสร้างความสำเร็จในการดูแลผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ฯ ศูนย์ความเป็นเลิศตะวันตกฯ จึงมีการให้บริการแบบสหสาขาวิชาชีพ ซึ่งได้รับความร่วมมือจาก 13 สาขาวิชา ประกอบด้วย ศัลยแพทย์ตกแต่ง ศัลยแพทย์ช่องปากและกระดูกรากกรรไกร ประสาทศัลยแพทย์ ทันตแพทย์จัดฟัน ทันตแพทย์สำหรับเด็ก กุมารแพทย์ วิสัญญีแพทย์ สูตินรีแพทย์ จิตแพทย์ รังสีแพทย์ พยาบาล นักแก้ไขการพูด และนักสังคมสงเคราะห์ ปฏิบัติร่วมกันเพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนา สนับสนุนการพัฒนา และติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาคุณภาพและระบบการดูแลรักษาผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ฯ รวมถึงประเมินผลลัพธ์การพัฒนาและการให้บริการ นอกจากนี้ ยังมีแพทย์ประจำบ้าน กลุ่มจิตอาสา เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด โรงพยาบาลอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริม

สุขภาพตำบล เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และเครือข่ายจากภาคส่วนอื่นๆ เช่น โรงเรียนมีชัยพัฒนา มูลนิธิพัฒนาชนบทไทย-อาเซียน ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเข้าถึงการรักษา และการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยให้อยู่ในสังคมและดำรงชีพได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

ศูนย์ความเป็นเลิศตะวันตกฯ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ โดยมีกรอบแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการคำนึงถึงความต้องการของผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง (Patient centric) ร่วมกับการใช้ WHO Community-Based Rehabilitation (CBR) Guideline 2010 ขององค์การอนามัยโลก ครอบคลุมมิติด้านสุขภาพ (Health), ด้านการศึกษา (Education), ด้านการดำรงชีพ (Livelihood), ด้านการเข้าสังคม (Social) และด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) เป็นมาตรฐานในการพัฒนาระบบการดูแลเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งนอกจากการให้บริการทางคลินิกและศูนย์ตะวันตกฯแล้วยังมีการดำเนินการผ่านโครงการและกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละปี เช่น โครงการพัฒนารูปแบบการบริการที่สมบูรณ์แบบเพื่อการดูแลผู้ป่วยภาวะปากแหว่งเพดานโหว่และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น, โครงการประสิทธิภาพของเครือข่ายรูปแบบการฝึกพูดในชุมชนของมหาวิทยาลัยขอนแก่น (Speech camp), โครงการศูนย์การเรียนรู้การเกษตรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบองค์รวม (โครงการศูนย์เรียนรู้เกษตรแก้จน) เป็นต้น

ด้านการสนับสนุนการพัฒนา ทีมนำสหสาขาได้จัดให้มีการ KM ระหว่างสมาชิกในทีม, จัดหาผู้เชี่ยวชาญภายในและภายนอกเพื่อร่วมให้คำปรึกษาและพัฒนากิจการดำเนินการในด้านคลินิกบริการและโครงการต่างๆ, การจัดประชุมวิชาการประจำปีเพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ทางวิชาการและพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน, การสนับสนุนการเข้าอบรมพัฒนาทักษะของบุคลากรในทีมสหวิทยาการและสายสนับสนุน, การสนับสนุนบุคลากรในการไปนำเสนอผลงานและเข้าร่วมประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ รวมถึงการประสานงานร่วมกับศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรมีการทำวิจัย และนำผลงานวิจัย/นวัตกรรมมาใช้ในการดูแลรักษาผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ (Research utilization)

ศูนย์ความเป็นเลิศตะวันตกฯ มีการติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยฯ โดยให้ Protocol การดูแลรักษาผู้ป่วยในแต่ละช่วงอายุมี KPI กำกับ มีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกและเครือข่ายทั้งระดับชุมชนและระดับนานาชาติเพื่อสนับสนุนการติดตาม (follow-up) ผู้ป่วย รวมถึงนำผลลัพธ์ที่ได้มาทำวิจัยเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด (KPI) และแนวทางการดูแลให้มีความกระชับ และสามารถตอบโจทย์ความต้องการการดูแลรักษาของผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพเป็นเลิศในแต่ละปี รวมถึงการติดตามความก้าวหน้าทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น สัมมนาประจำปี, การประชุมคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการศูนย์ความเป็น

เลิศฯทุก 2 เดือน, การจัดทำรายงานสรุบทุกโครงการพร้อมประเมินผลความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, การจัดทำรายงานประจำปี, และการจัดโครงการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยเพื่อติดตามผลลัพธ์หลังการรักษาและให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นการดูแลแบบบูรณาการตามกรอบ Comprehensive care และการติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนางานในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ เช่น การจัดพื้นที่รับประทานอาหารเที่ยงที่บุคลากรในหลายระดับเข้ามาร่วมกันรับประทานอาหาร พูดคุยพบปะกัน และปรึกษาหารือผลลัพธ์การทำงาน เป็นต้น

โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ได้จัดทำยุทธศาสตร์ร่วมกับคณะแพทยศาสตร์ เพื่อดำเนินงานในการวางแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องตามเป้าหมายเดียวกัน คือ Go Premium, Go Professional, Go International และ Go Innovation (2P2I) มีการแบ่งแผนยุทธศาสตร์เป็น 2 ส่วน คือ

#### แผนยุทธศาสตร์เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 คุณภาพการให้บริการที่เป็นเลิศ (Go Premium)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 คุณภาพการบริหารองค์กรที่เป็นเลิศ (Go Professional)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ความเป็นโรงเรียนแพทย์ระดับโลก (Go International)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม (Go Innovation)

#### แผนยุทธศาสตร์เพื่อรองรับงานประจำตามพันธกิจ 8 ด้าน ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการที่ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตบัณฑิตที่ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ความเป็นเลิศด้านการวิจัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริการรักษาพยาบาลที่ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างรายได้เพื่อให้เป็นสินทรัพย์เพื่อการพัฒนาและพึ่งพาตนเอง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การอนุรักษ์และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7 ระบบการพัฒนาคุณภาพที่ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 8 ด้านชุมชนสัมพันธ์ที่ดี

ศูนย์ความเป็นเลิศตะวันออกฯ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการและการดำเนินงาน โดยมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของโรงพยาบาลศรีนครินทร์

**ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก**

- สนับสนุนการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีศักยภาพในการทำวิจัยและพัฒนาประเทศ



## **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: สร้างความเป็นเลิศด้านการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และคุณค่าเพิ่ม (Value Creation)**

- ผลิตผลงานวิจัยและวิชาการทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ และผลงานการวิจัยสามารถขยายผลสู่การปฏิบัติได้

## **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: มุ่งถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จริง**

- พัฒนาคุณภาพการบริการและระบบการดูแลผู้ป่วยที่สมบูรณ์แบบให้มีคุณภาพตามมาตรฐานระดับสากล ให้บริการวิชาการที่เป็นการถ่ายทอดนวัตกรรมและองค์ความรู้ให้กับประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภูมิภาคอื่น และกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ส่งเสริมและเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลจากผู้ป่วยและเครือข่ายในพื้นที่จริงเพื่อนำมาสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างครอบคลุม และสามารถประยุกต์ใช้ตามบริบทท้องถิ่น

## **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: ส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน**

- สนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเข้าร่วมกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างองค์รวม เพื่อความร่วมมือที่ดีและเป็นองค์กรที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและความร่วมมือด้านสาธารณสุขประโยชน์ รวมถึงการสร้างเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และการดำเนินการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการวิจัย การบริการสุขภาพ และการจัดการเรียนการสอน สร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับท้องถิ่นและประเทศ

## **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5: บริหารศูนย์ความเป็นเลิศ تخصصๆ โดยใช้หลักธรรมาภิบาลและการจัดการสู่ความเป็นเลิศ**

- พัฒนาศูนย์การดูแลผู้ป่วยฯ (ศูนย์ تخصصๆ) ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งคุณภาพ องค์กรแห่งการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ และเป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ โดยใช้แนวทาง TQA/EdPEx ร่วมกับการมุ่งเน้นการให้บริการด้วยมนุษยธรรม (Humanization)

จากการที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ได้มีศูนย์ تخصصๆ เกิดขึ้น กอปรกับการดำเนินโครงการ “ยิ้มสวย เสียงใส” เทิดพระเกียรติ ๕0 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยความร่วมมือของ 3 หน่วยงานหลัก คือ กระทรวงสาธารณสุข สภากาชาดไทย และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2549 เพื่อให้ความมั่นใจว่าผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ทุกราย จะได้รับการผ่าตัดรักษา และดูแลต่อเนื่องภายในเวลาที่เหมาะสม เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมายุ ๕0 พรรษา สมเด็จพระ

พระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ได้สมัครเข้าร่วมเป็นหน่วยบริการของโครงการยิ้มสวย เสียงใสด้วย

และจากการที่ศูนย์ความเป็นเลิศตะวันตกฯ ซึ่งเป็นศูนย์การดูแลเฉพาะทางปากแหว่ง เพดานโหว่ฯ แห่งแรกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเปิดให้บริการอย่างเป็นทางการตามที่กล่าวมา โดยมีพยาบาลประสานงานฯ ท่านแรก คือ นางสาวรัตนา ดวงฤดีสวัสดิ์ เมื่อมีการลาออก จึงทำให้ขาดบุคลากรพยาบาลที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ประจำในการประเมิน ให้คำปรึกษา ประสานการดูแลทั้งกับทีมสหวิทยาการ รวมทั้งผู้ป่วยและญาติ จึงได้ขออนุมัติ อัตรากำลังไปยังหัวหน้างานบริการพยาบาล โดยนางสาวชูศรี คูชัยสิทธิ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้างานฯ ในขณะนั้น ได้อนุมัติให้นางสุธีรา ประดับวงษ์ พยาบาลชำนาญการพิเศษในการพยาบาลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่แบบสหสาขาวิชาชีพ ให้ปฏิบัติงาน ณ ศูนย์ตะวันตกฯ ในตำแหน่ง Case Manager ของโครงการยิ้มสวย เสียงใส ด้วยตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา

การพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ฯ มีความเจริญก้าวหน้ามาโดยลำดับ จนกระทั่งสามารถให้บริการแบบครบวงจร และพัฒนาทีมการดูแลแบบสหสาขาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของศูนย์ตะวันตกฯ จึงเสนอและได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์วิจัยเฉพาะทางอันดับที่ 19 ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีพ.ศ. 2549 ในชื่อ “ศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายใต้โครงการตะวันตกฯ” โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการดูแล และการวิจัยเฉพาะทางปากแหว่ง เพดานโหว่ฯ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายการดูแลทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งศูนย์วิจัยฯ นี้เป็นที่รู้จักในนามของ “ศูนย์ตะวันตกฯ” เช่นเดียวกับศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่ฯ

โรงพยาบาลศรีนครินทร์ เป็นโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยระดับเหนือตติยภูมิ (Super-tertiary care) ที่มีศูนย์การดูแลเฉพาะทาง โดยมีพันธกิจในด้านการเรียน การสอน การวิจัย และการรักษาพยาบาล ซึ่งเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพที่เกี่ยวข้องทุกสาขาวิชา โดยการรักษาทั้งหมดครอบคลุมตั้งแต่ระดับปฐมภูมิจนถึงระดับเหนือตติยภูมิที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีความเสี่ยงสูง และจากนโยบายของคณะแพทยศาสตร์ ในการตอบสนองสุขภาวะของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกลุ่มประเทศภูมิภาคข้างเคียง พร้อมทั้งตอบสนองต่อการเป็นโรงพยาบาลที่ผ่านการรับรองคุณภาพ (Hospital Accreditation) จึงได้มีการพัฒนาการดูแลสู่ความเป็นเลิศโดยการจัดตั้งศูนย์การดูแลเฉพาะทาง (excellent center) เพื่อให้การดูแลกลุ่มผู้ป่วยเฉพาะโรคเฉพาะทางโดยทีมสหสาขาวิชาชีพที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น คณะฯ จึงมีนโยบายสนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์บริการทางการแพทย์ชั้นเลิศ และตามมติที่ประชุมฯ เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2558 ณ ห้องประชุมสีฐาน สำนักงานผู้อำนวยการ จากบันทึกข้อความงานเลขานุการโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ลงวันที่ 9 เมษายน พ.ศ.

2558 ได้ให้ศูนย์ตะวันฉายซึ่งเป็น 1 ใน 12 ศูนย์บริการทางการแพทย์ชั้นนำเสนอข้อมูลแก่ผู้บริหารคณะฯ ในหัวข้อ 1) สิ่งที่ต้องการรับการสนับสนุน 2) แผนการดำเนินงาน 4 ปี (ปี 2558-2562) โดยนำเสนอในวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2558 ณ ห้อง ห้องประชุมหนองแขง สำนักงานคณบดี ชั้น 6 และจากความเห็นชอบของสองคณะ จึงได้ตั้งชื่อศูนย์ความเป็นเลิศ คือ **“ศูนย์ความเป็นเลิศ ตะวันฉายเพื่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Tawanchai Center of Excellence for Patients with Cleft Lip Cleft Palate and Craniofacial Deformities, Khon Kaen University)”** ดังนั้นศูนย์ความเป็นเลิศตะวันฉาย จึงได้สรุปผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2560 ตามเกณฑ์ของศูนย์ความเป็นเลิศซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การให้บริการระดับเหนือตติยภูมิ (Super-tertiary Care)
- 2) การเป็นศูนย์รับ-ส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลอื่นๆ (Referral Center)
- 3) การมีเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติ (Network)
- 4) การเป็นศูนย์กลางวิจัยทางการแพทย์เฉพาะทาง (Research and Development Center) มีผลงานวิจัยและผลงานตีพิมพ์ในวารสารทางการแพทย์
- 5) การเป็นศูนย์ฝึกอบรมศึกษาดูงานทั้งทางด้านแพทย์ และพยาบาลเฉพาะทาง (Training center)
- 6) การเป็นแหล่งอ้างอิงเฉพาะด้าน (Reference Center) เช่น ด้านข้อมูล ด้านวิชาการ ด้านมาตรฐานด้านบุคลากร เป็นต้น
- 7) การเป็นหน่วยงานระดับชาติเพื่อเป็นแหล่งอ้างอิง (National Body and Policy Advocacy)

**โดยสรุป** ตามที่กล่าวมา การดำเนินงานของศูนย์ความเป็นเลิศตะวันฉายฯ จึงประกอบไปด้วยงาน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า ซึ่งเป็นศูนย์กลางประสานงานการดูแลทั้งกับผู้ป่วย/ครอบครัว และทีมสหสาขาวิชาชีพ โดยมีพยาบาลประสานงานปฏิบัติหน้าที่ในด้านการประเมิน ให้คำปรึกษา และส่งต่อผู้ป่วยให้พบกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ตามช่วงอายุอย่างครบถ้วนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์ตะวันฉาย ที่ร่วมประสานงานในด้านวิชาการ วิจัย และด้านสาธารณสุข เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่ครอบคลุมต่อไป 2) ด้านศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า โดยทำหน้าที่ประสาน ดำเนินการ ในด้านการวิจัยให้กับทีมสหสาขาวิชาชีพ และนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่สนใจศึกษาวิจัยในผู้ป่วยกลุ่มนี้ เพื่อนำผลวิจัยมาปรับใช้ในการดูแลรักษาผู้ป่วย และเป็นการตอบสนองนโยบายแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่นด้วย และ 3) มูลนิธิตะวันฉาย เพื่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ และพิการทางศีรษะและใบหน้า เป็นศูนย์กลางในการรับบริจาค พร้อมส่งต่อความช่วยเหลือสู่ครอบครัวผู้ป่วย

ที่ขาดโอกาสทางสังคมต่อไป ดังนั้นการสรุปผลงานของศูนย์ความเป็นเลิศตะวันตกวันฉายประจำปีงบประมาณ 2560 นี้ จึงสรุปในรูปแบบของศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทาง (Excellent Center) 7 องค์กรประกอบ ดังที่จะนำเสนอในบทที่ 2 ต่อไป

ประมวลภาพการจัดตั้งศูนย์การดูแล/วิจัยผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ฯ วันที่ 20 ธันวาคม 2557





TAWANCHAI GLEFT CENTER (TWG)



**TFC**  
**มูลนิธิระวีวันฉาย**  
**เพื่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่และพิการศีรษะและใบหน้า**  
 Tawanchai Foundation for Cleft Lip, Cleft Palate and Craniofacial Deformities

ศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่และ ความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายใต้โครงการระวีวันฉาย  
 Center of Cleft Lip-Cleft Palate and Craniofacial Deformities, Khon Kaen University in association with Tawanchai

ประมวลภาพการจัดตั้งมูลนิธิตะวันฉายฯ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552



## ประมวลภาพพิธีเปิดป้าย

ศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะด้าน เพื่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Tawanchai Excellence Center for Patients with Cleft Lip-Cleft Palate and Craniofacial Deformities, Khon Kaen University) วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2560







## บทที่ 2

### ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานของศูนย์ความเป็นเลิศตะวันตกฯ อย่างบูรณาการมาเกือบ 10 ปี ทำให้มีผลงานเชิงประจักษ์ในหลายๆ ด้าน เพื่อความชัดเจน เชื่อมโยงและต่อเนื่อง ศูนย์จึงได้สรุปผลการดำเนินงานในแต่ละด้านตามกรอบงานของศูนย์แห่งความเป็นเลิศเฉพาะทาง (Excellence center) ใน 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การให้บริการระดับเหนือตติยภูมิ (Super-tertiary Care)
2. การเป็นศูนย์รับ-ส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลอื่นๆ (Referral Center)
3. การมีเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติ (Network)
4. การเป็นศูนย์กลางวิจัยทางการแพทย์เฉพาะทาง (Research and Development Center) มีผลงานวิจัยและผลงานตีพิมพ์ในวารสารทางการแพทย์
5. การเป็นศูนย์ฝึกอบรมศึกษาบุคลากรทั้งทางด้านแพทย์ และพยาบาลเฉพาะทาง (Training center)
6. การเป็นแหล่งอ้างอิงเฉพาะด้าน (Reference Center) เช่น ด้านข้อมูล ด้านวิชาการ ด้านมาตรฐาน ด้านบุคลากร เป็นต้น
7. การเป็นหน่วยงานระดับชาติเพื่อเป็นแหล่งอ้างอิง (National Body and Policy Advocacy)

#### 1. การให้บริการระดับเหนือตติยภูมิ(Super-tertiary care)

การให้บริการระดับเหนือตติยภูมิ(Super-tertiary care) ของศูนย์ความเป็นเลิศตะวันตกฯ ในกลุ่มผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ ซึ่งมีเป้าหมาย (Propose) คือ ผู้ป่วยมีความปลอดภัย สามารถเข้าถึงบริการได้สะดวกได้รับข้อมูล คำปรึกษาอย่างครอบคลุม โดยมีกระบวนการ (Process) คือการให้คำปรึกษาในครอบครัวกลุ่มเสี่ยงในการวางแผนครอบครัว เตรียมความพร้อมในการมีบุตรคนต่อไป รวมทั้งให้ข้อมูลการดูแลรักษาตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์จนกระทั่งคลอด โดยมีทั้งหญิงตั้งครรภ์ที่ทราบและไม่ทราบมาก่อนถึงการตั้งครรภ์บุตรที่มีภาวะปากแห้งเพดานโหว่ ตลอดจนการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องในเรื่องการได้รับนมและสารอาหาร พัฒนาการและความพิการร่วมอื่นๆ การผ่าตัดรักษาตามช่วงอายุ การฝึกพูด ตรวจหู ตรวจการได้ยิน การดูแลช่องปากและฟัน การจัดฟันเหียงก่อนผ่าตัด รวมทั้งการจัดฟันจนกระทั่งสิ้นสุดการรักษาโดยอยู่ในช่วงอายุประมาณ 20 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน โดยมีทีมสหสาขาวิชาชีพหลากหลายสาขาร่วมให้การดูแล และศูนย์ตะวันตกฯได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงาน ผลลัพธ์ (Performance) ที่ได้คือ ผู้ป่วยมีความปลอดภัย เข้าถึงบริการได้อย่างสะดวก เข้าใจ และพึงพอใจในการได้รับข้อมูลการดูแล รักษา ผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพ รวมทั้งการป้องกันความเสี่ยงที่จะมีบุตรคน

ต่อไป และยังสามารถพัฒนาระบบฐานข้อมูลในการลงทะเบียนผู้ป่วยที่เฉพาะทางเพิ่มขึ้นจากการลงทะเบียนผู้ป่วยทั่วไปของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ดังนี้

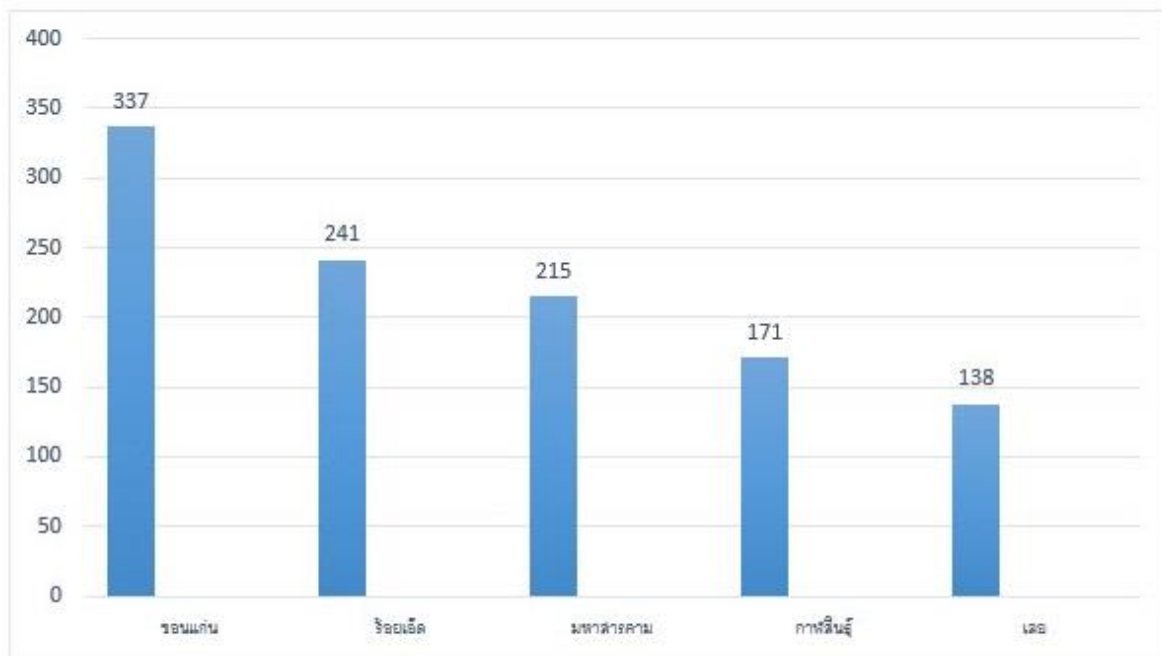
### 1.1 ระบบฐานข้อมูลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ ฐานข้อมูลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่-SAN RISC

ได้รับการพัฒนาร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่สารสนเทศศูนย์ตะวันฉาย กับทีมสหสาขาวิชาชีพที่ร่วมดูแล เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลที่รองรับการลงทะเบียนผู้ป่วยด้านข้อมูลพื้นฐาน ภาวะเจ็บป่วย และข้อมูลรูปภาพ ซึ่งประกอบด้วย ภาพแรกรับการเข้ารักษา ภาพก่อน-ขณะ- หลังผ่าตัด และภาพระหว่างการรักษา รวมทั้งภาพที่ได้รับการบันทึกไว้ในช่วงของการประเมินผลลัพธ์การรักษาในช่วงอายุ 5ปี 10ปี และ 19ปี ตามลำดับ โดยจะมีการเก็บภาพอย่างเป็นระบบ เรียงตามเลขที่โรงพยาบาล วัน เดือน ปี ที่ทำการบันทึก

ผลการดำเนินงาน ตั้งแต่พัฒนาฐานข้อมูล โดยกำหนดช่วงอายุไว้ที่แรกเกิดจนถึง 30 ปี ประจำปีงบประมาณ 2561 พบว่า

- มีจำนวนผู้ป่วยในฐานข้อมูลทั้งหมด 1,960ราย
- มีรูปภาพในฐานข้อมูลทั้งหมด 1,889ราย คิดเป็นร้อยละ 96.38
- มีจำนวนผู้ป่วยที่ติดตามการรักษาในช่วงนัด 1 ปี ทั้งหมด602ราย
- มีประวัติผู้ป่วยรายใหม่ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2560- 30 กันยายน 2561 จำนวน 106 ราย

กราฟสถิติจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาที่ศูนย์ตะวันฉาย โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จำแนกตาม 5 จังหวัดที่เข้ารับบริการมากที่สุด



ประมวลภาพระบบฐานข้อมูลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ ศูนย์ตะวันฉาย



## 1.2 การเข้ารับบริการของผู้ป่วยและครอบครัว สามารถเข้ารับการตรวจรักษาได้ทุกวันราชการโดย

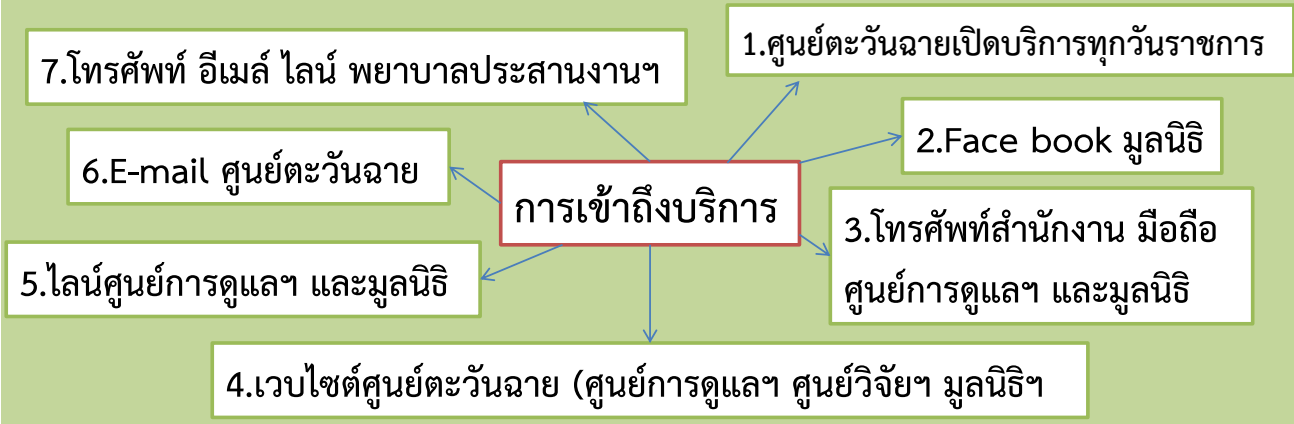
เข้ารับคำปรึกษากับพยาบาลประสานงานได้ทุกวัน ณ ศูนย์ความเป็นเลิศตะวันตก และเข้ารับการตรวจกับทีมศัลยแพทย์ตกแต่ง ในวันอังคาร พุธ และพฤหัสบดี ณ ห้องตรวจศัลยกรรมผู้ป่วยนอก (ตึกกว.ชั้น 2) โดยมีพยาบาลประจำห้องตรวจ รวมทั้งพยาบาลประสานงานร่วมออกให้บริการกับทีมศัลยแพทย์ ซึ่งพยาบาลประสานงานการดูแล/case manager โครงการยิ้มสวยเสียงใส จะเป็นผู้ร่วมประเมิน ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือเบื้องต้น และส่งปรึกษาทีมสหสาขาวิชาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามช่วงอายุ เช่น กุมารแพทย์ โสต ศอ นาสิกแพทย์ ทันตแพทย์ เป็นต้น พร้อมประสานงานและนัดหมายให้เข้ารับการติดตามการรักษากับทีมศัลยแพทย์ตกแต่ง และทีมสหสาขาวิชาชีพในวันที่เหมาะสมต่อไป สำหรับกลุ่มผู้ป่วยที่มารับการฝึกพูด ตรวจหู ตรวจการได้ยิน และเข้ารับการดูแลเรื่องฟัน การจัดฟัน สามารถเข้ารับบริการได้ทุกวันราชการตามคลินิกที่นัดหมาย และในการนัดติดตามการรักษาครั้งต่อไปจะบูรณาการการนัดหมายเป็นแบบนัดครั้งเดียวให้ได้ตรวจกับทีมสหสาขาครบทุกสาขา (one day service) ส่วนนอกเวลาราชการสามารถเข้ารับบริการได้ที่หอผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉินตามแนวทางการให้บริการของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ หรือประสานงานไปยังศูนย์ความเป็นเลิศตะวันตก เพื่อประสานงานและอำนวยความสะดวกให้กับผู้ป่วยและครอบครัวต่อไป โดยมี care process and web site ในการเข้าถึงบริการศูนย์ตะวันตกนี้

# 1. Care Process/One page, CPG, การเข้าถึง

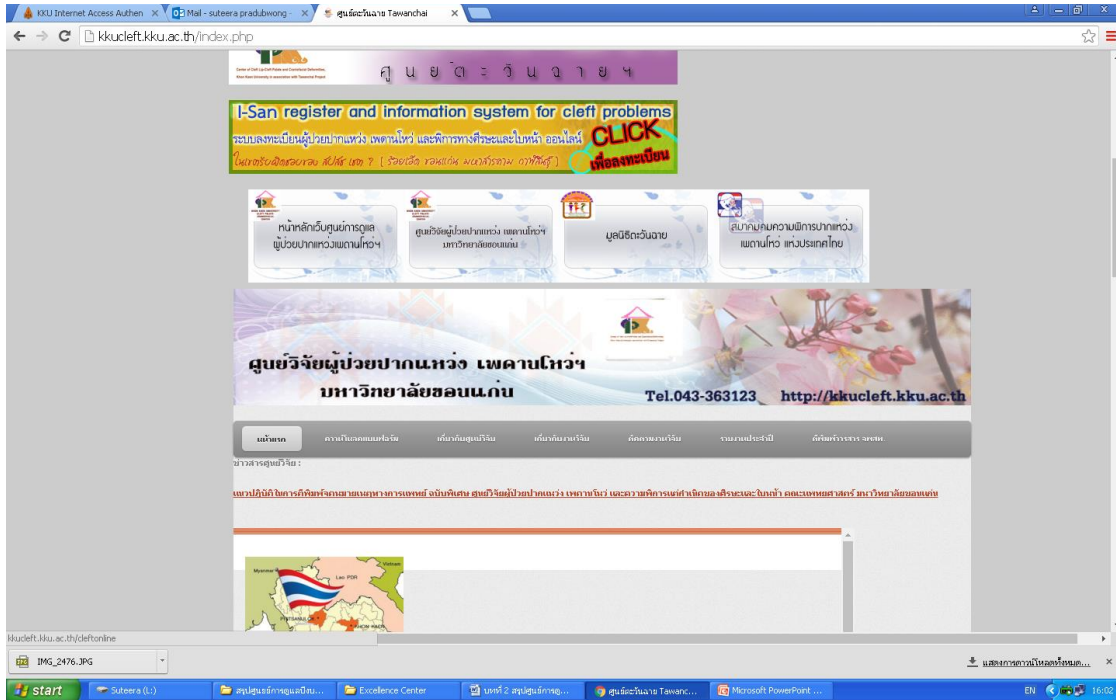
## Care Map Cleft Lip –Palate (None-Critical)

Aspect of Care	PreAdmit;Admission D1 (Pre-Op)	D2 (OR+Post-Op D1)	D3 (Post-Op D2)
1. Assessment	<ul style="list-style-type: none"> <li>Physician Assessment</li> <li>Consent Form</li> <li>Social Worker</li> <li>Nursing Assessment</li> <li>Orientation and Anxiety evaluation</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pre-post surgery assessment and nursing care by general anesthesia</li> <li>V/S</li> <li>Observe Bleeding</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Wound Assessment</li> </ul>
2. Consultation	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pediatrician</li> <li>Orthodontists</li> </ul>	-	-
3. Test	<ul style="list-style-type: none"> <li>CBC, UA, HIV</li> <li>CXR</li> <li>others if necessary</li> </ul>	none	none

Flow ระบบการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า รวมทั้งกลุ่มอาการที่เกี่ยวข้อง โดยทีมสหวิทยาการ ในเวลา และนอกเวลาราชการ



## เว็บไซต์ศูนย์ตะวันฉาย (http://cleftkku.kku.ac.th)



สำหรับการให้บริการดูแล รักษา ผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพที่สมบูรณ์แบบภายใต้การประสานงานการดูแลของศูนย์ความเป็นเลิศตะวันฉายฯ ที่ประกอบด้วย พยาบาลประสานงานการดูแลฯ/Case manager และเจ้าหน้าที่ศูนย์ตะวันฉาย ซึ่งมีแนวทางในการให้คำแนะนำและดูแลรักษาผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่แบบสหวิทยาการตามช่วงอายุของศูนย์ตะวันฉาย รวมทั้งค่าใช้จ่ายของแต่ละการรักษาตามแต่ละหัตถการซึ่งได้มีการปรับปรุงมาตลอด โดยปรับปรุงล่าสุดครั้งที่ 5 ณ เดือนกันยายน พ.ศ. 2560 ดังนำเสนอในตารางที่ 1

**ตารางที่ 1** แนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ตามช่วงอายุ พร้อมค่าใช้จ่าย โดยทีมสหสาขาวิชาชีพ

ช่วงอายุ	การดูแลรักษา	ค่าใช้จ่าย
6 สัปดาห์ก่อนการตั้งครรภ์	<ul style="list-style-type: none"> <li>ให้คำปรึกษาเรื่องการเตรียมตัวก่อนการตั้งครรภ์และปัจจัยเสี่ยงต่างๆ และให้วิตามินรวมตามความจำเป็น</li> </ul>	
3 เดือนแรกของการตั้งครรภ์	<ul style="list-style-type: none"> <li>การดูแลระหว่างตั้งครรภ์และการให้วิตามินรวม(สูติแพทย์และRNคลินิกฝากครรภ์)</li> </ul>	
4 – 5 เดือนของการตั้งครรภ์	<ul style="list-style-type: none"> <li>ตรวจวินิจฉัย และประเมินทารกในครรภ์ (สูติแพทย์)</li> <li>การให้คำแนะนำระหว่างการตั้งครรภ์ในกรณีที่พบทารกผิดปกติ</li> </ul>	ค่าตรวจ 3D U/S 3,500 บาท
แรกเกิด – 3 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> <li>การลงทะเบียนเด็กแรกเกิดที่มีภาวะปากแหว่ง เพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้าทุกราย และมีระบบการติดตามการรักษา</li> <li>การให้คำปรึกษาทางพันธุศาสตร์ (โอกาสเกิดซ้ำ และการป้องกันการเกิดซ้ำในบุตรคนถัดไป) และประเมินความพิการร่วม (กุมารแพทย์)</li> </ul>	ค่าจัดสันเหงือกก่อนผ่าตัด ราคา ~1,500-4,500 บาท (1,500/ชิ้น) กรณีสันเหงือกเทียม (Obturator) ราคา 800บาท/ชิ้น

	<ul style="list-style-type: none"> <li>อธิบาย ประเมินสภาวะต่างๆ รวมถึงความพิการร่วมและภาวะกลุ่มอาการ (syndrome) เพื่อให้ทราบเรื่องความรุนแรงของโรค ความพิการร่วม และภาวะกลุ่มอาการ ปัญหาที่สำคัญ เป้าหมายการดูแล และแผนการรักษา (<u>ศัลยแพทย์ ตกแต่งและทีม</u>)</li> <li>การป้อนนม และการดูแลเรื่อง Breast feeding(<u>RNหลังคลอด และคลินิกนมแม่ หอผู้ป่วย 2ข</u>)</li> <li>การใส่อุปกรณ์จัดสันเหงือกก่อนการผ่าตัด (ตามความจำเป็น) (<u>ทันตแพทย์จัดฟัน และศัลยแพทย์ตกแต่ง</u>)</li> <li>การเตรียมตัวเพื่อเข้ารับการผ่าตัด (<u>RNประสานงานฯ ห้องตรวจฯและหอผู้ป่วย</u>)</li> </ul>	
3 – 6 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> <li>ผ่าตัดซ่อมแซมริมฝีปากแบบปฐมภูมิ Primary Cheiloplasty (<u>ศัลยแพทย์ตกแต่ง</u>)</li> <li>ให้คำแนะนำการดูแลก่อน-หลังผ่าตัด (<u>RNหอผู้ป่วย,ประสานงานฯและห้องตรวจ</u>)</li> <li>ตรวจหูตรวจการได้ยินภายใน 6 เดือนหากพบว่ามีภาวะ OME ให้ตรวจซ้ำทุก 3 เดือน หากไม่มีภาวะ OME ให้ตรวจซ้ำทุก 6 เดือน จนถึงอายุ 7 ปี เมื่อET tube function ได้ดี (<u>ENT and Audiologist</u>)</li> <li>วัดพัฒนาการครั้งที่ 1 ภายใน 1 ปี (<u>จิตแพทย์และนักจิตวิทยา</u>)</li> <li>กระตุ้นพัฒนาการในขวบปีแรกทุก 3-6 เดือน (<u>จิตแพทย์และนักจิตวิทยา</u>)</li> <li>ประเมินและส่งเสริมพัฒนาการภาษาและการพูด</li> <li>ประเมินความพร้อมก่อนนำสลับทุกช่วงอายุที่ได้รับการผ่าตัด (<u>วิสัญญีแพทย์และวิสัญญีพยาบาล</u>)</li> <li>ติดตามผลการรักษาตามระบบการลงทะเบียนออนไลน์ (<u>RNประสานงานฯ</u>)</li> </ul>	<p>~18,654 บาท</p> <p>-ตรวจหู ตรวจการได้ยิน (Audiogram 150 บาท Tympanogram 150บาท/ครั้ง) ประเมินและฝึกพูด(220บาท/ครั้ง) เหมาจ่ายใน 3,850บาท/ราย/ปี -ค่าวัดและกระตุ้นพัฒนาการ280-300 บาท/ครั้ง</p>
10 – 18 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> <li>ประเมินและส่งเสริมพัฒนาการภาษาและการพูด</li> <li>ผ่าตัดซ่อมแซมแซมเพดานโหว่ทั้งเพดานแข็ง-เพดานอ่อน (Primary palatoplasty) +Myringotomy (ตามความจำเป็น)(<u>ศัลยแพทย์ตกแต่งและแพทย์หู คอ จมูก</u>)</li> <li>ให้คำแนะนำการดูแลก่อน – หลังผ่าตัด (<u>RNหอผู้ป่วย, ประสานงานฯ และห้องตรวจฯ</u>)</li> <li>ติดตามผลการรักษาตามระบบการลงทะเบียนออนไลน์ (<u>RNประสานงานฯ</u>)</li> </ul>	~19,560 บาท/ครั้ง

<p>1ปีครึ่ง – 3 ปี</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● ประเมินและส่งเสริมพัฒนาภาษาและการพูด การติดตามด้านหู และการได้ยิน</li> <li>● ดูแลสุขภาพฟันและติดตามพัฒนาการของฟันและด้านอื่นๆ (<u>ทันตแพทย์เด็กและทันตแพทย์จัดฟัน ร่วมกับโรงเรียนและทีมสุขภาพตำบล</u>)</li> <li>● การพัฒนาการด้านการเรียนรู้ การพัฒนาการทางด้านสังคม</li> <li>● วัดพัฒนาการครั้งที่ 2 และประเมิน ICFภายในช่วงอายุ 2-5 ปี (<u>จิตแพทย์และนักจิตวิทยา</u>)</li> <li>● ผ่าตัดซ่อมแซมรูรั่วของเพดานปาก (Oronasal fistula closure) ในรายที่มีความจำเป็น(<u>ศัลยแพทย์ตกแต่ง</u>)</li> <li>● ติดตามผลการรักษาตามระบบการลงทะเบียนออนไลน์ (RNประสานงานฯ)</li> </ul>	<p>(คิดในเหมาจ่าย/ปี)</p> <p>-ค่าวัดและกระตุ้นพัฒนาการ280-300 บาท/ครั้ง</p> <p>~19,560 บาท/ครั้ง</p>
<p>4- 6 ปี</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● แก้ไขความบกพร่องแบบทุติยภูมิที่ริมฝีปาก จมูก(ตามความจำเป็น)(Secondary Cleft Lip/Cleft Lip Nose Correction) (<u>ศัลยแพทย์ตกแต่ง</u>)</li> <li>● ประเมินพัฒนาภาษาและการพูด ความผิดปกติของการพูด ความบกพร่องของการทำงานของเพดานอ่อนและผนังคอหอย(Velopharyngeal insufficiency) ตรวจหู ตรวจการได้ยิน</li> <li>● ดูแลสุขภาพฟัน ตรวจสอบภาวะการสบฟันที่ผิดปกติ (<u>ทันตแพทย์เด็กและทันตแพทย์จัดฟัน</u>)</li> <li>● วัด IQ and ICF ภายในช่วงอายุ 6-18 ปี(<u>จิตแพทย์และนักจิตวิทยา</u>)</li> <li>● การประเมินผลการรักษา 5-Year THAI CLEFT outcome(<u>สหสาขา</u>)</li> </ul>	<p>~ 18,345 บาท/ครั้ง</p> <p>ตรวจ Nasometry 500บาท/ครั้ง</p> <p>Nasendoscopy 1,000บาท/ครั้ง</p> <p>VDO fluoroscopy 1,350บาท/ครั้ง</p> <p>ค่าประเมิน IQ and ICF 400-600 บาท/ครั้ง</p>
<p>7 – 12 ปี</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● ผ่าตัดแก้ไขปัญหา VPI (Surgical Correction of VPI) (ตามความจำเป็น) (<u>ศัลยแพทย์ตกแต่ง</u>)</li> <li>● การรักษาด้านการพูดและภาษา (<u>นักแก้ไขการพูดและภาษา</u>)</li> <li>● ดูแลปัญหาต่างๆ และสุขภาพทั่วไป(<u>ศัลยแพทย์ตกแต่ง RNประสานงานฯและ หีองตรวจ</u>)</li> <li>● ดูแลติดตามเรื่องสุขภาพช่องปากและฟัน(ทันตแพทย์เด็ก ทันตแพทย์จัดฟันและ <u>ศัลยแพทย์ช่องปากฯ</u>)</li> <li>● ผ่าตัดปลูกถ่ายกระดูกที่สันเหงือก (Alveolar bone grafting) ตามความจำเป็น ร่วมกับการจัดฟันก่อน-หลังการผ่าตัด(<u>ทันตแพทย์จัดฟันและศัลยแพทย์ช่องปากฯ</u>)</li> <li>● ให้คำแนะนำก่อน – หลังผ่าตัด (<u>RNทันตกรรมฯและRNประสานงานฯ</u>)</li> <li>● ประเมินความผิดปกติของการพูด ความบกพร่องของการทำงานของเพดานอ่อนและผนังคอหอย(Velopharyngeal insufficiency) ก่อนและหลังผ่าตัด ตรวจหู ตรวจการได้ยิน เมื่อมีปัญหา (Speech&amp; ENT&amp; Audiologist)</li> <li>● การประเมินผลการรักษา 10-Year THAICLEFT outcome(<u>สหสาขา</u>)</li> </ul>	<p>~19,560 บาท/ครั้ง</p> <p>~ 25,000 บาท/ครั้ง</p>



13- 15 ปี	<ul style="list-style-type: none"> <li>● ติดตามปัญหาสุขภาพช่องปาก/ฟัน/การจัดฟัน (<u>ทันตแพทย์จัดฟันและศัลยแพทย์ช่องปากฯ</u>)</li> <li>● ติดตาม/ประเมินความบกพร่องด้านการพูดและภาษา (<u>Speech</u>)</li> <li>● วัด IQ and ICF ภายในช่วงอายุ 6-18 ปี (<u>จิตแพทย์และนักจิตวิทยา</u>)</li> </ul>	การจัดฟันเหมาจ่าย 48,000 บาท/ราย/จัดฟันเสร็จสิ้น
16-18 ปี	<ul style="list-style-type: none"> <li>● ผ่าตัดแก้ไขความผิดปกติของกระดูกและขากรรไกรและใบหน้า (Orthognathic Surgery) ในบางรายอาจจำเป็นต้องผ่าตัดและใช้เครื่องมือยึดถ่างกระดูกร่วมด้วย (Distraction osteogenesis) (ตามความจำเป็น) (<u>ศัลยแพทย์ช่องปากฯ และศัลยแพทย์ตกแต่ง</u>) ในกรณีที่มีความพิการมากหรือมีความพิการทางศีรษะและใบหน้าอื่นๆร่วมด้วย)</li> <li>● ผ่าตัดตกแต่งรูปร่างริมฝีปาก และจมูกในขั้นตอนสุดท้ายหรือปัญหาด้านการพูดที่หลงเหลืออยู่ตามความจำเป็น (Correction of cleft lip-cleft lip nose deformities and residual VPI) (<u>ศัลยแพทย์ตกแต่ง</u>)</li> <li>● ดูแลรักษา ฟันผุ จนอวัยวะต่างๆทำงานได้ใกล้เคียงปกติ เกิดความพึงพอใจทั้งผู้ป่วยและครอบครัว (<u>สหสาขา</u>)</li> <li>● ให้คำปรึกษาเรื่องการทำงาน การเข้าสังคม การมีครอบครัว และการมีบุตรต่อไปในอนาคต (<u>สังคมสงเคราะห์และวางแผนครอบครัว</u>)</li> <li>● ประเมินความผิดปกติของการพูด ความบกพร่องของการทำงานของเพดานอ่อน และผนังคอคอหอย(Velopharyngeal insufficiency) ก่อนและหลังผ่าตัด</li> </ul>	<p>~ 3,000-60,000 บาท/ครั้ง (update ธันวาคม 58)</p> <p>~ 18,345 บาท/ครั้ง</p>
>19 ปี	<ul style="list-style-type: none"> <li>● ทบทวน ประเมินผลการรักษา(ทีมสหสาขาวิชาชีพ)</li> <li>● การประเมินผลการรักษา 19-Year THAICLEFT outcome (สหสาขา)</li> <li>● ส่งเสริมกิจกรรมด้านสังคม ด้านอาชีพ เพื่อผู้ป่วยที่มีเศรษฐานะยากจนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้</li> </ul>	<u>รวม~209,789- 278,345บาท</u>

**หมายเหตุ** ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ขึ้นกับภาวะความรุนแรงของโรค หากมีทั้งภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ ค่าใช้จ่ายเฉพาะค่ารักษาพยาบาล การผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพรวม ~209,789- 278,345 บาท/ราย ในกรณีที่มีความพิการร่วมของศีรษะและใบหน้า ความพิการร่วมของอวัยวะส่วนอื่น หรือผู้ป่วยกลุ่มอาการ (syndrome) จะมีค่าใช้จ่ายมากขึ้นตามภาวะความพิการที่พบร่วมด้วย



ตารางที่ 3 จำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหลังคลอด ประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตาม เพศ การวินิจฉัยโรคและ 5 จังหวัดอันดับแรก

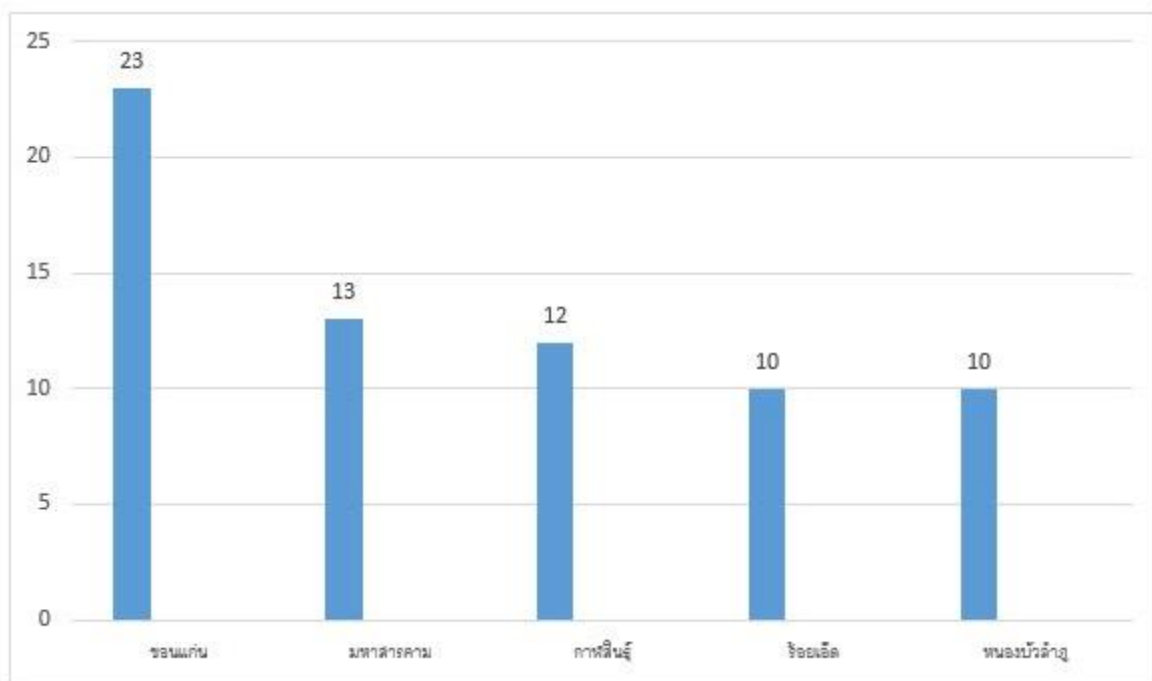
เดือน/ปี	เพศ		การวินิจฉัยโรค				จังหวัด 5 ลำดับ
	ชาย	หญิง	CL	CP	UCLP	BCLP	
ตุลาคม 60	-	-	-	-	-	-	1.จ.ขอนแก่น 12 ราย 2.จ.สกลนคร 3 ราย 3.จ.เลย 2 ราย 4.จ.มหาสารคาม ร้อยเอ็ด บุรีรัมย์ หนองบัวลำภู ชัยภูมิ จังหวัดละ 1 คน
พฤศจิกายน	1	1	1	-	1	-	
ธันวาคม	1	-	-	1	-	-	
มกราคม 61	-	1	1	-	-	-	
กุมภาพันธ์	-	-	-	-	-	-	
มีนาคม	1	2	1	-	-	2	
เมษายน	-	2	-	-	1	-	
พฤษภาคม	1	1	-	-	1	1	
มิถุนายน	1	2	-	1	3	-	
กรกฎาคม	2	-	-	1	1	-	
สิงหาคม	1	2	-	1	1	1	
กันยายน 61	2	1	1	-	1	1	
รวม	10	12	4	4	9	5	
รวม	22						

จำนวนผู้ป่วยรายใหม่ที่คลอดในโรงพยาบาล และรับส่งต่อจากเครือข่ายเพื่อเข้ารับบริการกับทีมสหสาขาวิชาชีพ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2560-30 กันยายน พ.ศ. 2561 จำแนกตามเพศการวินิจฉัยโรค และอายุ ดึงนำเสนอในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนผู้ป่วยรายใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตาม เพศ และอายุ

เพศ				การวินิจฉัยโรค				อายุ		
ด.ช.	ด.ญ.	นาย	นาง/น.ส.	CL	CP	UCLP	BCLP	0-1 ปี	2-5 ปี	>5 ปี
53	44	2	7	24	28	38	16	74	10	22
รวม 106 ราย										

กราฟแสดงผู้ป่วยรายใหม่ที่เข้ารับการรักษากับศูนย์ตะวันฉาย โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จำแนกตามจังหวัดที่เข้ารับบริการมากที่สุด 5 จังหวัด



จำนวนผู้ป่วยที่เข้าการผ่าตัดรักษากับทีมสหสาขาวิชาชีพ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2560-30 กันยายน พ.ศ. 2561ทั้งหมด 116 ราย ตามรายละเอียดที่นำเสนอในตารางที่ 5

**ตารางที่ 5**จำนวนผู้ป่วยที่เข้าการผ่าตัดประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตาม เพศ การวินิจฉัยโรค อายุ และ ชนิดของการผ่าตัด

เดือน	Gender		Diagnosis				Operation					
	M	F	CL	CP	UCLP	BCLP	Cheiloplasty		Palatoplasty		Closure Fistula	CLN Correction
							3-6M	>6 M	10- 18M	>18M		
ต.ค.60	4	5	1	3	3	2	1	1	3	1**	2	1
พ.ย.	4	4	-	1	5	2	3	-	2	-	1	2
ธ.ค.	2	3	1	-	4	-	1	-	-	-	2	2
ม.ค.61	5	8	-	2	10	1	4	-	5	1	2	1
ก.พ.	5	6	3	2	5	2	2	1	6	-	-	3
มี.ค.	9	4	2	-	7	4	3	1*	3	1**	2	3
เม.ย.	4	4	3	2	1	1	4	-	2	-	-	1
พ.ค.	4	5	2	2	3	2	1	-	4	-	1	3

มิ.ย.	6	4	3	2	3	2	4	-	4	1**	1	-
ก.ค.	7	7	3	3	6	2	5	-	2	13**	-	3
ส.ค.	2	4	2	1	2	1	3	1*	1	-	1	-
ก.ย.61	5	5	2	1	5	2	4	1*	4	1**	-	-
รวม	57	59	22	19	54	21	35	5	36	9	12	19
โดยรวม	<b>116</b>											

หมายเหตุ \* เข้ารับการรักษาเข้ามาถึงโรงพยาบาลเมื่ออายุเกิน 6 เดือนจำนวน 3 ราย

\*\* เข้ารับการรักษาด้วยภาวะกลุ่มอาการโรคร่วมจำนวน 5 ราย

- การผ่าตัดซ่อมแซมปากแหว่งล่าช้ากว่าเกณฑ์ (6 เดือน) มีจำนวน 5 ราย เนื่องจากป่วยเป็นหวัด 2 ราย ต้นสังกัดส่งตัวล่าช้า 2 ราย และไม่ได้ผ่าตัดตามเกณฑ์ 1 ราย
- การผ่าตัดซ่อมแซมเพดานโหว่ล่าช้ากว่าเกณฑ์ (18 เดือน) มีจำนวน 3 ราย เนื่องจากป่วยเป็นหวัด

จำนวนผู้ป่วยที่ติดตามการรักษาที่ทีมสหวิทยาการ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2560-30 กันยายน พ.ศ. 2561 โดยมีผู้ป่วยนัดติดตามการรักษาด้านศัลยกรรม จำนวน 1,882 ครั้ง ติดตามการฝึกพูดจำนวน 629 ครั้ง ติดตามการตรวจหู 241 ครั้งติดตามตรวจการได้ยิน จำนวน 232 ครั้ง ติดตามการรักษา ณ ห้องตรวจกุมารเวชกรรม จำนวน 58 ครั้ง ติดตามการรักษา ณ คลินิกทันตกรรมจัดฟัน จำนวน 3,359 ครั้ง ติดตามการรักษา ณ คลินิกทันตกรรมสำหรับเด็ก จำนวน 85 ครั้ง ติดตามการรักษา ณ คลินิกศัลยศาสตร์ช่องปากและกระดูกขากรรไกร จำนวน 557 ครั้ง และเข้ารับการผ่าตัด ณ โรงพยาบาลทันตกรรม โดย ศัลยแพทย์ช่องปากและกระดูกขากรรไกร จำนวน 41 ราย รวมทั้งการเยี่ยมบ้านใน 4 ครอบครัว จำนวน 13 ครั้ง โดยในแต่ละครั้งผู้ป่วยจะได้รับการนัดให้พบกับทีมสหสาขาอย่างน้อย 2-3 สาขา เพื่อให้เกิดการดูแลแบบ one day service ลดการนัดซ้ำซ้อน ลดค่าใช้จ่ายและเวลา รายละเอียดตามที่กล่าวมานำเสนอในตารางที่ 6-15

ตารางที่ 6 จำนวนผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ที่เข้ารับการตรวจรักษาด้วยแผนกผู้ป่วยนอก ประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตามรายเดือน และการวินิจฉัยโรค เพศ และอายุ

เดือน/ปี	Diagnosis (ครั้ง)			Gender		Age			
	CL	CP	CLP	M	F	0-5	6-11	12-19	>20
ต.ค.60	15	68	148	120	111	123	67	34	7
พ.ย.	18	38	126	95	87	115	42	20	5
ธ.ค.	8	38	66	64	48	80	20	7	5

ม.ค.-61	12	55	111	101	77	109	51	12	6
ก.พ.	11	43	96	83	67	95	36	14	5
มี.ค.	16	46	102	82	82	85	52	24	3
เม.ย.	14	35	72	63	58	73	33	11	4
พ.ค.	14	43	102	86	73	93	40	19	7
มิ.ย.	12	55	90	87	70	113	33	10	1
ก.ค.	11	45	95	71	80	99	42	7	3
ส.ค.	5	53	73	70	61	88	34	7	2
ก.ย.-61	10	41	95	85	61	115	24	5	2
รวม	146	560	1,176	1,007	875	1,188	474	170	50
โดยรวม	1,882								

หมายเหตุ - ผู้ป่วย 1 ราย อาจมีการติดตามการรักษามากกว่า 1 ครั้ง

ตารางที่ 7 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการในคลินิกฝึกพูด ประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตาม การวินิจฉัยโรค เพศ และช่วงอายุ

เดือน/ปี	Diagnosis			Gender		Age			
	UCLP	BCLP	CP	M	F	0-5	6-11	12-19	> 20
ต.ค.60	47	33	21	53	48	37	47	14	3
พ.ย.	28	14	12	28	26	32	17	4	1
ธ.ค.	12	7	10	14	15	18	9	1	1
ม.ค.61	19	17	15	29	22	24	21	6	-

ก.พ.	25	20	16	35	26	33	21	6	1
มี.ค.	35	24	19	52	26	34	31	12	1
เม.ย.	15	15	9	21	18	25	10	4	-
พ.ค.	15	10	11	22	14	19	11	6	-
มิ.ย.	20	13	9	23	19	27	13	2	-
ก.ค.	20	12	11	18	25	28	10	4	1
ส.ค.	20	7	22	25	24	29	18	2	-
ก.ย.61	25	16	5	27	19	34	8	2	2
รวม	281	188	160	347	282	340	216	63	10
โดยรวม	629								

- หมายเหตุ
- ผู้ป่วย 1 ราย อาจมีการติดตามการรักษามากกว่า 1 ครั้ง
  - ไม่รวมผู้ป่วยใช้สิทธิข้าราชการและประกันสังคม จำนวน 72 ราย
  - มีตรวจตรวจพิเศษส่องกล้อง (Nasendoscopy) จำนวน 9 ราย
  - ไม่มีการตรวจ Vediofluorascopy

ตารางที่ 8 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการในห้องตรวจ หู คอ จมูก ประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตามรายเดือน การวินิจฉัยโรค เพศ และช่วงอายุ

เดือน/ปี	Diagnosis			Gender		Age			
	UCLP	BCLP	CP	M	F	0-5	6-11	12-19	>20
ต.ค.60	22	0	9	12	19	21	7	3	0
พ.ย.	11	0	2	6	7	11	2	0	0
ธ.ค.	8	1	11	13	7	16	4	0	0
ม.ค.61	12	3	10	14	11	16	5	4	0

ก.พ.	16	0	6	15	7	16	6	0	0
มี.ค.	6	0	6	8	4	9	3	0	0
เม.ย.	11	0	7	8	10	15	3	0	0
พ.ค.	14	4	9	16	11	18	7	2	0
มิ.ย.	12	1	3	9	7	10	6	0	0
ก.ค.	13	1	4	7	11	12	4	1	1
ส.ค.	6	1	6	9	4	10	3	0	0
ก.ย. 61	16	0	10	15	11	21	5	0	0
รวม	147	11	83	132	109	175	55	10	1
โดยรวม	241								

หมายเหตุ ผู้ป่วย 1 ราย อาจมีการติดตามการรักษามากกว่า 1 ครั้ง

ตารางที่ 9 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการในห้องตรวจการได้ยิน ประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตามรายเดือน การวินิจฉัยโรค เพศ และช่วงอายุ

เดือน/ปี	Diagnosis			Gender		Age		
	UCLP	BCLP	CP	M	F	0-5	6-11	12-19
ต.ค.60	21	-	7	11	17	21	5	1
พ.ย.	11	-	2	6	7	12	2	-
ธ.ค.	8	1	11	13	7	16	4	-
ม.ค.61	12	3	10	14	11	16	5	4
ก.พ.	16	-	6	15	7	16	6	-



มี.ค.	6	-	6	8	4	9	3	-
เม.ย.	11	-	7	8	10	15	3	-
พ.ค.	14	3	9	15	11	18	6	2
มิ.ย.	12	1	3	9	7	10	6	-
ก.ค.	13	-	3	7	9	12	4	-
ส.ค.	6	-	6	8	4	10	2	-
ก.ย.61	15	-	9	15	9	21	3	-
รวม	145	8	79	129	103	176	49	7
โดยรวม	232							

หมายเหตุ ผู้ป่วย 1 ราย อาจมีการติดตามการรักษามากกว่า 1 ครั้ง

ตารางที่ 10 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการในห้องตรวจกุมารเวชกรรม ประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตาม การวินิจฉัยโรค เพศ และอายุ

เดือน/ปี	UCL/BCL	Diagnosis			Gender		Age			
		UCLP	BCLP	CP	M	F	0-5	6-11	12-19	> 20
ต.ค.60	-	2	-	4	4	2	4	2	-	-
พ.ย.	-	1	-	1	2	-	2	-	-	-
ธ.ค.	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-
ม.ค.61	-	2	-	2	4	-	4	-	-	-
ก.พ.	-	2	1	3	4	2	5	1	-	-
มี.ค.	-	-	-	5	4	1	5	-	-	-
เม.ย.	-	-	-	7	5	2	7	-	-	-

พ.ค.	-	1	1	5	5	2	6	1	-	-
มิ.ย.	1/2	1	1	4	6	3	6	3	-	-
ก.ค.	-/1	1	1	1	3	1	4	-	-	-
ส.ค.	1/-	1	1	1	3	1	4	-	-	-
ก.ย.61	-	1	1	1	3	-	3	-	-	-
รวม	2/3	13	6	34	44	14	51	7		
โดยรวม	58									

หมายเหตุ ผู้ป่วย 1 ราย อาจมีการติดตามการรักษามากกว่า 1 ครั้ง

ตารางที่ 11 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการ ณ คลินิกทันตกรรมจัดฟัน ประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตาม รายเดือน การวินิจฉัยโรค เพศ และช่วงอายุ

เดือน/ปี	Diagnosis							Age				Gender	
	UCL	BCL	UCLP	BCLP	CP	Facial	Other	0-5	6-11	12-19	>20	M	F
ต.ค.60	17	2	172	76	15	2	1	14	73	148	51	127	159
พ.ย.	15	1	190	88	10	2	0	23	65	155	62	136	169
ธ.ค.	16	1	112	64	11	0	0	11	55	100	38	95	109
ม.ค.61	10	3	186	86	12	4	2	12	79	154	58	136	167
ก.พ.	18	1	147	81	14	0	2	17	67	114	65	106	157
มี.ค.	19	2	180	80	12	1	0	18	60	151	65	126	168
เม.ย.	17	1	181	89	11	0	0	14	64	161	60	129	170
พ.ค.	19	2	183	68	11	3	1	19	63	139	66	122	165
มิ.ย.	14	2	168	79	11	0	0	21	63	134	56	122	152
ก.ค.	12	2	180	73	12	2	1	21	57	141	63	119	163

ส.ค.	21	2	173	78	16	4	0	19	69	143	63	121	173
ก.ย. 61	16	2	158	78	10	4	0	20	48	145	55	113	155
รวม	194	21	2030	940	145	22	7	209	763	1685	702	1452	1907
โดยรวม	3,359												

หมายเหตุ ผู้ป่วย 1 ราย อาจมีการติดตามการรักษามากกว่า 1 ครั้ง

ตารางที่ 12 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการ ณ คลินิกทันตกรรมสำหรับเด็ก ประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตามรายเดือน การวินิจฉัยโรค เพศ ช่วงอายุและจังหวัด

เดือน/ปี	Diagnosis					Gender		Age		
	UCL	BCL	UCLP	BCLP	CP	M	F	0-5	6-11	12-19
ต.ค.60	2	1	5	2	1	7	4	2	8	1
พ.ย.	-	-	6	2	-	7	1	1	7	-
ธ.ค.	-	-	3	-	-	1	2	1	2	-
ม.ค.61	-	-	6	5	-	8	3	1	10	-
ก.พ.	-	-	3	3	-	-	6	-	5	1
มี.ค.	-	1	1	1	2	1	4	1	4	-
เม.ย.	1	-	1	2	-	2	2	1	3	-
พ.ค.	-	-	3	-	-	1	2	1	2	-
มิ.ย.	1	-	3	-	-	4	-	2	1	1
ก.ค.	1	-	6	3	2	2	10	2	10	-
ส.ค.	1	-	5	3	-	6	3	4	5	-
ก.ย. 61	-	1	7	1	-	5	4	2	6	1
รวม	6	3	49	22	5	44	41	18	63	4
โดยรวม	85									

หมายเหตุ ผู้ป่วย 1 ราย อาจมีการติดตามการรักษามากกว่า 1 ครั้ง

ตารางที่ 13 จำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการ ณ คลินิกศัลยศาสตร์ช่องปากและกระดูกขากรรไกร ประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตามรายเดือน การวินิจฉัยโรค เพศ และอายุ

เดือน/ปี	Diagnosis					Gender		Age			
	UCL	BCL	UCLP	BCLP	CP	M	F	0-5	6-11	12-19	>20
ต.ค.60	9	4	19	17	1	27	23	4	12	22	12
พ.ย.	6	7	14	20	-	20	27	5	9	20	13
ธ.ค.	3	-	18	25	-	18	28	4	11	15	16
ม.ค.61	1	-	26	19	1	15	32	2	8	24	13
ก.พ.	4	1	20	10	1	13	23	2	11	12	11
มี.ค.	4	-	21	26	1	22	30	-	12	24	16
เม.ย.	4	1	26	17	2	22	28	2	5	34	9
พ.ค.	1	1	29	21	1	17	36	1	13	21	18
มิ.ย.	4	1	25	25	-	21	34	9	16	21	9
ก.ค.	5	1	11	9	1	14	13	5	5	13	4
ส.ค.	3	-	25	18	-	19	27	8	10	22	6
ก.ย. 61	1	-	29	16	2	16	32	-	18	23	7
รวม	45	16	263	223	10	224	333	42	130	251	134
โดยรวม	557										

หมายเหตุ ผู้ป่วย 1 ราย อาจมีการติดตามการรักษามากกว่า 1 ครั้ง

ตารางที่ 14 จำนวนผู้ป่วยที่เข้าการผ่าตัด ด้านศัลยกรรมช่องปากและกระดูกขากรรไกร ประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตาม เพศ การวินิจฉัยโรค อายุ และชนิดของการผ่าตัด

เดือน/ปี	Gender		Diagnosis				Operation					
	M	F	CL	CP	UCLP	BCLP	Cheiloplasty		Palatoplasty		Closure Fistula/ Bone Graft	Orthognathic /อื่นๆ...
							3-6M	>6M	10- 18M	>18M		
ต.ค. 60	3	3	-	-	3	3	-	-	-	-	6	1
พ.ย.	2	2	-	-	1	3	-	-	1	-	3	-
ธ.ค. 60	1	3	-		2	2	-	-	1	-	3	-
ม.ค.61	2	2	-	-	3	1	-	-	1	-	3	-
ก.พ.	-	2	-	-	1	1	-	-	-	-	2	-
มี.ค.	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	-
เม.ย.	3	5	-	-	7	1	-	-	2	-	6	1 (CLN)
พ.ค.	2	2	-	-	3	1	-	-	-	-	3	-
มิ.ย.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ก.ค.	1	2	-	-	3	-	-	-	-	-	3	-
ส.ค.	2	1	-	-	2	1	-	-	-	-	3	-
ก.ย.61	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
รวม	18	23	-	-	26	15	-	-	5	-	35	1
โดยรวม	41											

ตารางที่ 15 จำนวนครอบครัวเด็กที่ได้รับการเย็บบ้านและให้ความช่วยเหลือด้านการดำรงชีพประจำปีงบประมาณ 2561 จำแนกตามDiagnosisชื่อ-สกุลอายุ จำนวนครั้งที่เย็บบ้าน และผลการเย็บบ้านและให้ความช่วยเหลือ

เดือน/ปี	Diagnosis	ชื่อ-สกุล	อายุ	จำนวนครั้งที่เยี่ยมบ้าน	ผลการเยี่ยมบ้านและให้ความช่วยเหลือ
ต..ค.- ธ.ค. 60	BCLP	เด็กชายธนะกฤต บุญมาน้อย	11 ปี	2	สำรวจสภาพแวดล้อมและให้การช่วยเหลือต่อ เติมบ้านให้มีห้องนอนเป็นสัดส่วน เนื่องจากมีผู้ อาศัยในบ้านหลังดังกล่าวเป็นจำนวนมาก
ต..ค.- ธ.ค. 60	LCLP	เด็กชายคงเดช สีเชียงพิมพ์	5 ปี	4	สำรวจสภาพแวดล้อมและระดมทุนเพื่อต่อเติม บ้านให้มีความปลอดภัย
ต.ค.- มิ.ย.61	LCLP	เด็กหญิงปณัสยา ศรีณรงค์	7 ปี	4	สำรวจสภาพแวดล้อมและให้การช่วยเหลือต่อ เติมบ้านให้มีความปลอดภัยเหมาะสำหรับการอยู่ อาศัย
ต.ค.60- ก.ย.61	RCL	เด็กชายไชยภพ ปฏิสนธิ์	2 ปี	3	สำรวจสภาพแวดล้อมและระดมทุนเพื่อต่อเติม บ้านให้มีความปลอดภัย

1.3 การจัดระบบการดูแลผู้ป่วยเฉพาะทาง / โรคที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและกลุ่มโรคเรื้อรัง / มีค่าใช้จ่ายสูงเพื่อมุ่งการบริการที่เป็นเลิศ โดยได้กำหนดแนวทางและแผนการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศในโรคสำคัญทุกหน่วยงาน มีทีมแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในทุกๆ ด้าน รวมทั้งทีมพยาบาลผู้เชี่ยวชาญ พยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง พยาบาลชำนาญการ รับผิดชอบในการดูแลผู้ป่วยเฉพาะโรค (Disease Manager) และเฉพาะทาง โดยสร้างทีมงาน และพัฒนากระบวนการดูแลร่วมกับสหสาขาวิชาชีพในแต่ละกลุ่มโรค มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและเครื่องมือในการดูแลผู้ป่วย มีการประเมินผลลัพธ์ (KPI เฉพาะโรค) การสร้างนวัตกรรมและการวิจัย การจัดการความรู้ และการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งแก่องค์กรและชุมชน มีคู่มือ / แนวทางปฏิบัติการดูแลที่ได้มาตรฐาน มีการติดตามกำกับดูแลโดยรองหัวหน้างานบริการพยาบาลฝ่ายคลินิกบริการ และกลุ่มดูแล CLT และ PCT ของแต่ละกลุ่มโรค ดังนั้นเมื่อจัดระบบการดูแลเฉพาะทางแล้ว จึงสรุปตัวชี้วัดเฉพาะกลุ่มโรค Cleft Lip-Cleft Palate by Multidisciplinary ประจำปีงบประมาณ 2556-2559 ตามรายละเอียดที่นำเสนอในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลลัพธ์ตัวชี้วัดกลุ่มโรค Cleft Lip-Cleft Palate by Multidisciplinary ประจำปีงบประมาณ 2559-2561 ตามตัวชี้วัดที่ได้ปรับแก้ใหม่มี 16 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัด/เป้าหมาย	เป้าหมาย (%)	ผลการดำเนินงาน (%)		
		2559	2560	2561
<b>การประเมินผลลัพธ์การรักษาในช่วง 5 ปี</b>				
1. อัตราความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตโดยรวมใน 5 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ การให้บริการ ค่าใช้จ่ายในการรักษา ความพึงพอใจ และผลกระทบต่อครอบครัวมีค่าคะแนนโดยรวมในระดับมาก-มากที่สุด (3.50-5.00)	>80	92	84	90.00*
2. อัตราความพึงพอใจในภาพลักษณ์ใบหน้าสวยงาม (Nasolabial outcome มีค่าคะแนน 1-2 คืออยู่ในระดับ Very Good - Good ของการประเมิน 4 ด้าน คือ Nasal form, Nasal symmetry, Vermillion border และ Nasolabial profile)	>80	90	80	81.50*
3. อัตราความพึงพอใจในการพูดและสื่อสารชัดเจนโดยรวม 4 ด้าน คือ Articulation, Hypernasality, Voice, และ Speech intelligibility มีค่าคะแนนโดยรวมในระดับมาก-มากที่สุด (3.50-5.00)	> 80	88	82	85.75*
4. อัตราความพึงพอใจในการได้ยินดีขึ้น-ปกติ (ประเมินจาก Type of Tympanogram, Degree of hearing loss)	>80	91	91.2	92.65*
5. อัตราความพึงพอใจในการเรียงตัวและการสบฟันปกติ (5 Years Index)	>80	86	71.2	81.75*
6. อัตราการเกิดรูรั่วเพดาน (ONF) (n=38)	< 20	22.58	22.45	13.88*
7. อัตราจำนวนครั้งของการผ่าตัดในช่วงอายุ 5 ปี ≤ 3 ครั้ง	100	88.47	90.2	96.6
8. อัตราผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดซ่อมแซมปากแหว่งตามช่วงอายุภายใน 3-6 เดือน	100	100	94.95	94.28 <sup>1</sup>
9. อัตราผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดซ่อมแซมเพดานโหว่ตามช่วงอายุภายใน 10-18 เดือน	100	100	96.96	94.44 <sup>2</sup>
10. อัตราของผู้ดูแลที่ได้รับข้อมูลเพื่อเตรียมตัวผู้ป่วยก่อนผ่าตัด	100	98	85.42	90.00
11. อัตราบิดา-มารดาทราบแนวทางการดูแล รักษา ผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพในการแก้ไขภาวะปากแหว่งเพดานโหว่แบบสหวิทยาการ	100	88	91.69	82.35
12. อัตราการติดตามการรักษากับทีมสหวิทยาการ	>90	96	92.31	100*
13. อัตราความพึงพอใจภาพรวมของผู้ป่วย/ครอบครัว	>90	95	93.23	98.14*
14. อัตราการได้รับข้อมูลก่อน-หลังผ่าตัดในหอผู้ป่วย	100	98.27	98.33	99.69
15. อัตราจำนวนวันนอนโรงพยาบาลของผู้ป่วยผ่าตัดซ่อมแซมปากแหว่งไม่เกิน 3 วัน	>90	90.52	91.66	87.75 <sup>3</sup>

16. อัตราจำนวนวันนอนโรงพยาบาลของผู้ป่วยผ่าตัดซ่อมแซมเพดานโหว่ไม่เกิน 4 วัน	>90	82.73	89.5	86.07 <sup>3</sup>
--	-----	-------	------	--------------------

**หมายเหตุ** <sup>1</sup>ผ่าตัดเย็บซ่อมริมฝีปากไม่ได้ตามเกณฑ์ 2 ราย เนื่องจาก ส่งตัวมาช้ามากกว่า 6 เดือน 3 ราย  
<sup>2</sup>ผ่าตัดซ่อมแซมเพดานโหว่ไม่ได้ตามเกณฑ์ 2 ราย มีภาวะความพิการร่วม 7 ราย  
<sup>3</sup>นอนโรงพยาบาลก่อนวันผ่าตัด 2 วัน/หลังผ่าตัดมีไข้/รับประทานอาหารได้น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดของมาตรฐานการจำหน่ายผู้ป่วย  
\* ตัวชี้วัดได้ตามค่าเป้าหมาย

#### 1.4 การจัดระบบการดูแลผู้ป่วยแบบคลินิกบูรณาการ (Cleft and Craniofacial Clinic: CCC)

การให้บริการเฉพาะทางร่วมกัน นอกจากการบริการทุกวันราชการด้วยการตรวจประเมินและส่งต่อผู้ป่วยไปยังทีมเพื่อให้ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงอายุ โดยการประสานงานของศูนย์ตะวันฉาย และ ยังได้จัดบริการแบบ One-stop service เพื่อให้การดูแลแบบบูรณาการเดือนละ 1 ครั้งทุกวันศุกร์สัปดาห์ที่สองของเดือน **วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการให้เป็นปัจจุบันร่วมกันของทีม โดยมีกระบวนการคือ การวางแผนหัวข้อวิชาการของทีมและนำเสนอแต่ละหัวข้ออภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยทีมแพทย์ประจำบ้าน นักศึกษาปริญญาโท และอาจารย์จากทีมสหสาขาพร้อมนำเสนอให้จนครบถ้วน รวมทั้งการจัดทำ Interesting Case Conference เพื่อร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนและจัดทำแผนการรักษาเฉพาะรายให้กับผู้ป่วย และการตรวจประเมินผู้ป่วยในคลินิก วางแผนการรักษาร่วมกัน รวมทั้งส่งต่อผู้ป่วยไปยังคลินิกพิเศษต่างๆ หากต้องการประเมินเพิ่มเติม ภายใต้การประสานงานการดูแลของทีมพยาบาลและเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน **ผลลัพธ์** เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลรักษาอย่างครบวงจรและต่อเนื่องครอบครัวมีความเข้าใจกระบวนการรักษา รวมทั้งในแต่ละครั้งของการจัดกิจกรรมบูรณาการ มูลนิธิตะวันฉายฯ ได้ร่วมจัดกิจกรรมเพื่อน้อง โดยมี**วัตถุประสงค์** เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทักษะให้กับผู้ป่วยตามช่วงอายุ และเพื่อหาเวทีให้จิตอาสาได้ร่วมทำความดี ซึ่งมี**กระบวนการ** คือ การจัดกิจกรรมเสริมทักษะ วาดภาพระบายสี การฝึกถ่ายภาพ การฝึกใช้คอมพิวเตอร์ การร้องเพลง การฝึกเล่านิทาน เป็นต้น ดำเนินการในช่วงเวลา 8.00-9.00 น. ก่อนที่ผู้ป่วยจะรับการตรวจประเมิน **ผลลัพธ์** ผู้ป่วยและครอบครัวได้ใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์ ได้รับการฝึกทักษะในหลายด้าน ได้เรียนรู้การอยู่ในสังคมกับเพื่อนๆ จิตอาสาและเจ้าหน้าที่ศูนย์ตะวันฉายมีความภาคภูมิใจที่มีโอกาสร่วมกิจกรรมทำความดีกับน้องๆ

สำหรับการดูแลแบบบูรณาการในปีงบประมาณ 2561 ได้จัดขึ้นทั้งหมด 12 ครั้ง โดยมีผู้ป่วยเข้ารับบริการทั้งสิ้น 231 ราย ดังรายละเอียดที่นำเสนอตามตารางที่ 17

**ตารางที่ 17** การให้บริการแบบบูรณาการ (Cleft Clinic) จำแนกตาม วัน เดือน ปี หัวข้อวิชาการ วิทยากร และผู้ป่วยที่เข้ารับบริการประจำปีงบประมาณ 2561



วัน/ เดือน/ปี	Topic/Staff	จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการบริการ									
		Male	Fe male	Diagnosis				Age			
				CL& Alve olar	CP/ FC	UCLP	BCLP	0-5	6- 10	>11	>20
6 ต.ค. 60	Genetic and syndrome in patients with cleft lip and palate ผศ.นพ.กฤษทล วิชาจารย์	7	13	2	1/-	7	4	1	10	5	1
10 พ.ย. 60	Management of secondary lip-nose revision ผศ.นพ.พลากร สุรกุลประภา	15	15	4	1/-	15	7	9	8	8	2
8 ธ.ค. 60	Management of Speech and language problems in children with cleft lip/palate โดย รศ.เบญจมาศ พระธานี ภาควิชาโสต ศอ นาสิกวิทยา	10	11	-	2/1	14	4	6	8	6	1
12 ม.ค. 61	การประเมินทางจิตสังคม และความคาดหวังของผู้ป่วยที่มารับการแก้ไข ปัญหาความพิการบนใบหน้า และการให้คำปรึกษา รศ.พญ.นิรมล พันสนุนทรจิตแพทย์ และนางสุธีรา ประดับวงษ์ พยาบาล	10	11	-	-/2	13	6	5	2	11	-
16 ก.พ.	Basic Cellular and Molecular Mechanisms of Palatogenesis ดร.ทพ.ศุภวิชญ์ หมอกมิต ทันตกรรมสำหรับเด็ก	7	13	1	3/1	10	3	7	5	6	-
9 มี.ค.	Distraction osteogenesis for Cleft patients ทพญ.พิมพ์รภัส ศิริศรีสุตากุล นศ.จัดฟัน	8	10	3	2/-	8	2	2	7	9	-
20 เม.ย.	Embryological development and classification of cleft ทพ.คกงฤษ เตชะอภัยคุณ ที่ปรึกษา	4	8	1	-/-	9	2	3	4	5	-

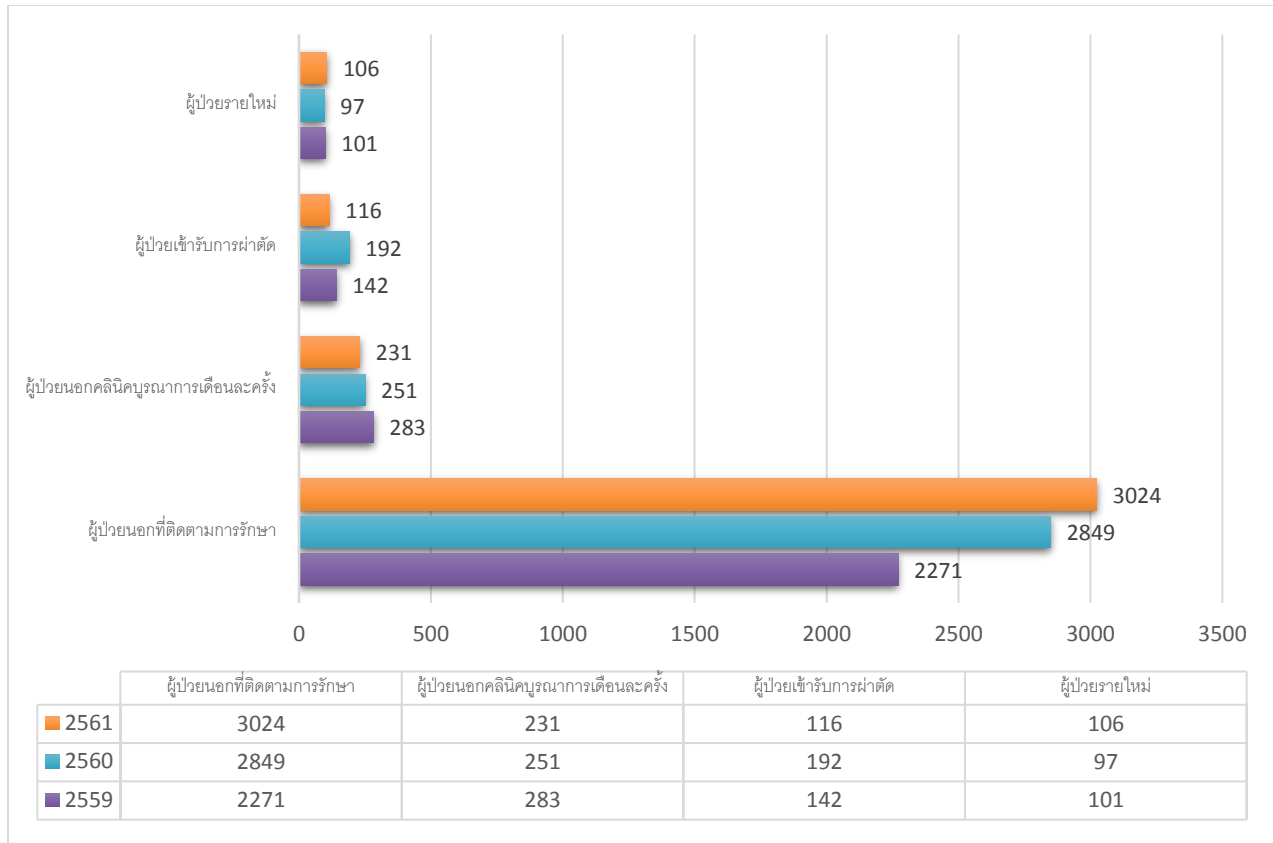
	คือ อ.ทพญ. ณัฐวีร์ เฝ้าเสรี										
11 พ.ค.	Nasoalveolar correction at newborn for cleft lip and palate patients ทพญ.วรนุช เชษฐภักดีจิตต์ ที่ปรึกษา คือ อ.ดร.ทพ.เอกสิทธิ์ มโนสุด ประสิทธิ์	10	5	3	-/-	9	3	3	9	2	1
8 มิ.ย.	Primary surgery for cleft patients โดย นพ.ธเนศ ธนสารวิมล ที่ปรึกษา คือ ศ.นพ.บวรศิลป์ เขาวนชื่น	13	11	4	1/-	14	5	6	12	5	1
13 ก.ค.	Sequence of orthodontic treatment in cleft patients ทพญ.สุลาวัลย์ แวสง่าที่ปรึกษา คืออ.ทพญ.อมรรัตน์ มโนสุดประสิทธิ์	10	3	1	-	11	3	3	5	4	1
17 ส.ค.	The Assessment of treatment oytcome by evaluation of dental arch relationship in cleft lip/palate โดย ทพญ.ณัฐวีร์ ชุมจันทร์	9	9	-	-	17	1	8	5	3	2
8 ก.ย. 61	Management of alveolar bone grafting โดย ทพ.ภิกพ สุทธิประภาภรณ์ ที่ปรึกษา คือ ผศ.ทพญ.สุภาพร คง สมบูรณ์	13	7	-	-	19	1	3	10	5	2
<b>รวม</b>	<b>12Topic</b>	<b>116</b>	<b>115</b>	<b>19</b>	<b>10/4</b>	<b>146</b>	<b>41</b>	<b>56</b>	<b>85</b>	<b>69</b>	<b>11</b>
		<b>221</b>									

**หมายเหตุ** : บางรายอาจติดตามการรักษามากกว่า 1 ครั้ง

: จำนวนรวมไม่เท่ากันเนื่องจากบางรายไม่ทราบการวินิจฉัยโรค และช่วงอายุ

: FC= Facial cleft

การแสดงผลเปรียบเทียบการเข้ารับการรักษาของผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่กับศูนย์ตะวันฉาย  
ปีงบประมาณ 2555-2560แยกตามจำนวนผู้ป่วยรายใหม่ ผู้ป่วยเข้ารับการรักษา ผู้ป่วยนอกที่ติดตามการรักษา  
และผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการคลินิกบูรณาการเดือนละครั้ง



ตารางที่ 18 ขั้นตอนปฏิบัติในการใช้เครื่องมือปรับแต่งจมูกและกระดูกรองรับฟัน (Nasoalveolar Molding or NAM Device) (ภาควิชาทันตกรรมจัดฟัน คณะทันตแพทยศาสตร์ จัหวาคม พ.ศ. 2558)

ขั้นตอน	การปฏิบัติ
1	<p>1.1 ตรวจสอบและสัมภาษณ์ประวัติ ตรวจนอกช่องปาก บันทึกข้อมูล วินิจฉัย และวางแผนการรักษาเบื้องต้น</p> <p>1.2 แนะนำขั้นตอนการรักษาแก่ผู้ปกครองอย่างน้อย 2 คน และลงชื่อในใบยินยอมให้ใช้ภาพถ่ายผู้ป่วยในการศึกษา</p> <p>1.3 บันทึกภาพ 3 มิติ ภาพนอกช่องปาก (หน้าตรง ด้านข้าง รูจมูก เมื่อทารกหยุดร้อง) ภาพเพดานปาก ความผิดปกติของอวัยวะส่วนอื่นๆถ้ามี และภาพบิดา มารดา หรือญาติ พี่ น้องที่มีความผิดปกติ (เมื่อได้รับอนุญาต)</p> <p>1.4 วัดสัดส่วนของจมูกและริมฝีปากบนที่ผิดปกติ ตามที่กำหนด</p> <p>1.5 พิมพ์ปากทารกสำหรับทำแบบจำลองสันเหงือกเพื่อการศึกษา(ควรงดน้ำและนมอย่างน้อย 1 ชั่วโมงก่อนพิมพ์)</p> <p>1.6 ใส่เครื่องมือ NAM ตลอดเวลา บันทึกภาพนอกช่องปากหลังจากใส่เครื่องมือ แนะนำการถอดใส่ การดูแลเครื่องมือและช่องปากทารกให้ผู้ปกครองเข้าใจ และสามารถถอดใส่เครื่องมือได้อย่างถูกต้อง ให้อุปกรณ์</p>

	กลับบ้าน สามารถโทรศัพท์ติดต่อทันตแพทย์ผู้ให้การรักษาในกรณีที่มีปัญหา นัดติดตามผลอีก 1-2 สัปดาห์
2	<p>2.1 หลังจากใส่เครื่องมือ 2 สัปดาห์ ถอดเครื่องมือออก แล้วบันทึกภาพ 3 มิติ ภายนอกช่องปาก และเพดานปาก</p> <p>2.2 วัดสัดส่วนของจมูกและริมฝีปากบนหลังจากได้ใส่เครื่องมือแล้ว 2 สัปดาห์</p> <p>2.3 พิมพ์ปากเพื่อทำแบบจำลองสันเหงือกเพื่อการศึกษา และแบบจำลองสันเหงือกสำหรับทำเพดานเทียม ใส่เพดานเทียมชนิดมีสกรูตั้งสันเหงือกเข้าหากัน (Active plate) ในวันเดียวกัน หรือนัดใส่ในครั้งถัดไป แต่ไม่ควรเกิน 7 วัน บันทึกภาพเพดานเทียม บันทึกภาพนอกช่องปากและเพดานปากหลังจากใส่เครื่องมือ NAM</p>
3	<p>3.1 ถ่ายภาพเพดานเทียม ภาพนอกช่องปากและเพดานปากหลังจากใส่เครื่องมือ NAM (กรณีที่นัดใส่เพดานเทียม)</p> <p>3.2 ใส่เครื่องมือ NAM ตลอดเวลา แนะนำให้ใช้สกรูที่เพดานเทียมวันละ 2 ครั้ง</p> <p>3.3 นัดติดตามผลเพื่อประเมินผลการรักษาทุกๆ 2-4 สัปดาห์ บันทึกภาพ ปรับหรือเปลี่ยนเครื่องมือจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงของการรักษาที่บริเวณจมูก ริมฝีปาก และสันเหงือกตามต้องการ ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 2-3 เดือน</p> <p>3.4 บันทึกภาพ 3 มิติ ถ่ายภาพนอกช่องปากและเพดานปาก วัดสัดส่วนของจมูกและริมฝีปากบน และพิมพ์ปากเพื่อทำแบบจำลองสันเหงือกเพื่อการศึกษา ก่อนส่งเด็กไปทำศัลยกรรมเย็บซ่อมแซมริมฝีปาก</p>
4	4.1 ถอดเครื่องมือ NAM ที่ห้องผ่าตัดก่อนทำศัลยกรรมเย็บซ่อมแซมริมฝีปาก และส่งคืนภาควิชาทันตกรรมจัดฟัน
5	<p>5.1 หลังจากทำศัลยกรรมเย็บซ่อมแซมริมฝีปากประมาณ 2 สัปดาห์ บันทึกภาพ 3 มิติ บันทึกภาพนอกช่องปากและเพดานปาก ถอด Nasal stent ใส่เครื่องมือ NAM ต่อ บันทึกภาพนอกช่องปากอีกครั้ง งดใส่เพดานเทียม</p> <p>5.2 นัดผู้ป่วยเพื่อติดตามผลต่อทุกๆ เดือน (ระยะนี้เด็กมักจะให้ความร่วมมือลดลง) และประมาณ 3 เดือน หลังจากการผ่าตัดซ่อมแซมริมฝีปาก ให้บันทึกภาพ 3 มิติ บันทึกภาพนอกช่องปากและเพดานปาก วัดสัดส่วนของจมูกและริมฝีปาก พิมพ์ปากเพื่อทำแบบจำลองสันเหงือกเพื่อการศึกษา นัดติดตามผลต่อทุกๆ 1 เดือน</p> <p>5.3 ก่อนส่งทำศัลยกรรมเย็บเพดานปากเมื่อเด็กอายุประมาณ 10-12 เดือน ให้บันทึกภาพ 3 มิติ ภาพนอกช่องปากและเพดานปาก วัดสัดส่วนของจมูกและริมฝีปาก พิมพ์ปากเพื่อทำแบบจำลองสันเหงือกเพื่อการศึกษา</p>
6	6.1 ส่งผู้ป่วยเพื่อทำศัลยกรรมเย็บเพดานปาก (พิมพ์ปากในห้องศัลยกรรม ถ้าไม่สามารถทำได้ในคลินิก)

7	7.1 งดใส่เครื่องมือ นัดติดตามผล 3 เดือน และทุกๆ 1ปี หลังจากทำศัลยกรรมเย็บเพดานปาก บันทึกข้อมูลตามที่กำหนด จนกระทั่งเด็กอายุประมาณ 9 ปี ให้วางแผนการรักษาต่อเมื่อมีข้อบ่งชี้ว่า มีความจำเป็นต้องจัดฟัน เพื่อการสบฟันที่เหมาะสมและเตรียมช่องว่างที่บริเวณสันเหงือกโหว่ สำหรับการผ่าตัดปลูกถ่ายกระดูก
---	--

### 1.5 การมีเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย (High Technology)

ด้วยศักยภาพของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย ที่ให้บริการระดับเหนือตติยภูมิ ศูนย์การดูแลฯ ซึ่งมีทีมสหวิทยาการอยู่ในสังกัดของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ และคณะแพทยศาสตร์ รวมทั้งอยู่ในสังกัดของคณะทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งมีเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นเครื่อง 3D ultrasound, CT, MRI, X-rays พื้นฐานต่างๆ อุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับการให้คำแนะนำมารดาในการเลี้ยงทารกปากแหว่งเพดานโหว่ด้วยนมแม่ อุปกรณ์จุกนม ขวดนมแก้วสำหรับบ่อนนมชนิดพิเศษต่างๆ ในกรณีที่ไม่สามารถดูนมแม่ได้ อุปกรณ์สำหรับทำเพดานเทียม (Obturator) การจัดสันเหงือกก่อนผ่าตัด (Presurgical orthopaedic treatment) อุปกรณ์ในการจัดสันเหงือกก่อนผ่าตัด Naso-alveolar molding (NAM) อุปกรณ์แถบคาดริมฝีปาก (lip strapping) อุปกรณ์และเครื่องมือพิเศษในการตรวจหู ตรวจการได้ยิน เช่น การตรวจออดิโอแกรม (Audiogram) รวมทั้งการตรวจพิเศษต่างๆ เช่น Nasendoscopy และ VDO fluoroscopy เป็นต้น ซึ่งจะต้องใช้กล้องพิเศษในการส่องเข้าไปในช่องคอ เพื่อประเมินภาวะการพูดไม่ชัดจากการทำงานของผนังคอและกล้ามเนื้อเพดาน โดยความร่วมมือของโสต ศอ นาสิกแพทย์ร่วมกับนักแก้ไขการพูด และรังสีแพทย์ และยังมีอุปกรณ์เครื่องมือการผ่าตัด โหมเย็บ รวมทั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ และยาในการนำสลับของวิสัญญีแพทย์ วิสัญญีพยาบาลที่ทันสมัยและเพียงพอ อุปกรณ์ที่ทันสมัยในการดูแลบาดแผล รวมทั้งอุปกรณ์ Nostril retainer ถ่างขยายเพื่อคงรูปจมูกหลังการผ่าตัดที่ต้องใส่อย่างน้อยประมาณ 3-6 เดือน ซึ่งไม่สามารถเบิกจากหน่วยงานของภาครัฐได้ รวมทั้งเครื่องมือถ่างขยายขากรรไกรทั้งภายนอกและภายในช่องปาก ซึ่งศูนย์ตระวันฉายได้บริหารจัดการเพื่อให้ได้มาซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้ โดยการสนับสนุนของมูลนิธิตระวันฉาย เพื่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ และพิการทางศีรษะและใบหน้า ที่ให้การสนับสนุนทุนทรัพย์จากผู้บริหารในการช่วยเหลือกลุ่มผู้ป่วยผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการดูแลที่มีคุณภาพมากขึ้น โดยมูลนิธิตระวันฉายฯ เป็นองค์กรอิสระที่ให้การสนับสนุนการทำหน้าที่ของภาครัฐให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

### ประมวลภาพเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย



Nostril Retainer



Nostril Retainerขวด/จุกนม/แก้วป้อนนมชนิดพิเศษ



เครื่องมืออุปกรณ์พิเศษเสริมการรักษา



สรุปการให้บริการระดับเหนือตติยภูมิ(Super-tertiary care) ของศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ฯ (ศูนย์ตะวันฉาย) อย่างครบวงจร และต่อเนื่อง โดยทีมสหวิทยาการ ตั้งแต่ระยะก่อนตั้งครรภ์ จนกระทั่งคลอด ตลอดจนการเข้ารับการผ่าตัดรักษาตามช่วงอายุ จนสามารถฟื้นฟูสภาพได้ใกล้เคียงปกติ ประมาณช่วงอายุ 20 ปี ผู้ป่วย/ครอบครัวมีความพึงพอใจในผลลัพธ์การรักษานั้น ศูนย์ได้มีการพัฒนาการให้บริการ ทั้งดูแล ผ่าตัด รักษา และฟื้นฟูสภาพแบบสหวิทยาการ การจัดระบบการดูแลผู้ป่วยเฉพาะทาง การติดตามตัวชี้วัดเฉพาะโรค และการมีเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยรวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้ป่วย เพื่อให้สามารถรองรับด้านการดูแลรักษา ด้านวิชาการ และด้านการวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการดูแลรักษา ฟื้นฟู การป้องกัน และการสร้างเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

**ประมวลภาพการให้บริการระดับเหนือตติยภูมิ(Super-tertiary care) ของศูนย์ตะวันฉาย**



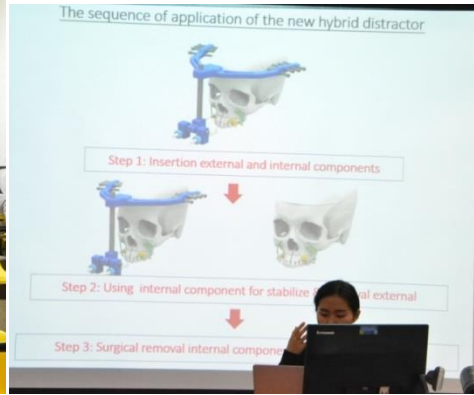






ประมวลภาพ Topic วิชาการในกิจกรรมคลินิกบูรณาการ





ประมวลภาพการร่วมกิจกรรมเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับผู้ป่วยและครอบครัว  
และเปิดพื้นที่ทำความดีให้กับจิตอาสาในคลินิกบูรณาการ





ประมวลภาพการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยและครอบครัว



## 2. การเป็นศูนย์รับ-ส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลอื่นๆ (Referral center)

การเป็นศูนย์รับ-ส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลอื่นๆ (Referral Center) ซึ่งเป็นการให้บริการแบบสหสาขาวิชาชีพ (Interdisciplinary team) ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง อันหมายถึงกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ และได้รับการรับรองทางวิชาชีพที่มาจาก แพทย์ ศัลยแพทย์ ทันตแพทย์ และบุคลากรทางการแพทย์อื่นๆ ที่ทำงานร่วมกันในลักษณะของทีมสหสาขาวิชาชีพ และระบบของการประสานงานเป็นอย่างดี ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนจากสาขาวิชาชีพต่างๆ ดังต่อไปนี้ เช่น ศัลยแพทย์ตกแต่ง วัสดุแพทย์และวัสดุทันตกรรม แพทย์ทันตกรรมปริศัลยกรรม ทันตแพทย์จัดฟัน โสต ศอ นาสิกแพทย์ ทันตแพทย์สำหรับเด็ก กุมารแพทย์ทั่วไป กุมารแพทย์ผู้เชี่ยวชาญการดูแลผู้ป่วยในภาวะวิกฤติ ผู้เชี่ยวชาญการวัดและประเมินโครงสร้างของใบหน้า ทันตกรรมประดิษฐ์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น จึงเป็นศูนย์การดูแลเฉพาะทางที่รับส่งต่อผู้ป่วยที่มีความซับซ้อนเข้ามาได้รับการรักษา โดยทีมมีเป้าหมายในการดูแลผู้ป่วยไปในทิศทางหรือ protocol เดียวกัน การคำนึงถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้ป่วยและครอบครัวเป็นหลัก ที่ครอบคลุมถึงด้านพัฒนาการในภาพรวม ด้านการดูแลรักษาทางการแพทย์ ด้านจิตวิทยาสังคม และด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม เป็นต้น ซึ่งสามารถแบ่งการรับ-ส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลอื่นๆ ได้ดังนี้

2.1 การรับและส่งต่อมารดา/ครอบครัวที่มีความเสี่ยงในการตั้งครรภ์บุตรที่มีภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ โดยส่งปรึกษาสูติแพทย์ กุมารแพทย์ที่เชี่ยวชาญด้านพันธุศาสตร์ รวมทั้งพยาบาลชำนาญการพิเศษในเรื่องการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ฯ และวางแผนครอบครัวเพื่อให้ได้รับความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนที่จะตั้งครรภ์บุตรที่มีความเสี่ยงต่อไป มีการนัดหมายติดตามการรักษา หรือส่งต่อไปยังโรงพยาบาลใกล้บ้านเพื่อรับการดูแลต่อเนื่อง พร้อมรับส่งกลับหากพบปัญหาที่ไม่สามารถจัดการได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความต้องการ ความคาดหวัง และความปลอดภัยของผู้ป่วย/ครอบครัวเป็นหลัก

2.2 การรับ-ส่งต่อมารดา/ครอบครัวที่ตั้งครรภ์บุตรมีภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ ซึ่งเป็นช่วงของความรู้สึกเศร้าเสียใจของมารดาและครอบครัวที่ทราบข่าวร้ายนี้ โดยมารดา/ครอบครัวจะเสาะแสวงหา หรือได้รับการส่งต่อเพื่อให้ได้พบกับสูติแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจวินิจฉัยความผิดปกติของทารกในครรภ์ เพื่อพิสูจน์ถึงความจริงในการตั้งครรภ์ครั้งนี้ สูติแพทย์จะทำการประเมินด้วย 3D Ultrasound ในบางรายอาจนัดเจาะประเมินน้ำคร่ำเพื่อหาความผิดปกติอื่นๆ จากผลของโครโมโซม และแจ้งผลให้กับมารดา/ครอบครัวได้รับทราบ พร้อมทั้งส่งต่อเพื่อรับคำปรึกษากับพยาบาลเฉพาะทางในการให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ และพยาบาลประสานงานการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ฯ ณ ศูนย์ตะวันออกเฉียงใต้ ในการเตรียมตัวคลอดกับโรงพยาบาลที่มารดาฝากครรภ์ไว้ เพื่อดูแลทารกพิการปากแหว่งเพดานโหว่ และวางแผนการรักษาในอนาคตต่อไป หากคลอดที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ทีมพยาบาลห้องคลอดจะให้การดูแลอย่างใกล้ชิด ประเมินการยอมรับบุตรและสร้าง

สัมพันธ์ภาพในเบื้องต้น พร้อมทั้งส่งต่อไปยังหอผู้ป่วยหลังคลอดเพื่อรับการดูแลต่อ หรือส่งต่อหอผู้ป่วยเด็กหากมีความผิดปกติหรือพิจารณาตามความเหมาะสม ซึ่งจะมีพยาบาลประสานงานและทีมสหสาขาตามเยี่ยม ณ หอผู้ป่วยนั้น เพื่อประสานงานการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง

2.3 การรับ-ส่งต่อมารดาที่คลอดบุตรมีภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ ซึ่งถือว่าเป็นช่วงวิกฤติของมารดา/ครอบครัวที่จะต้องเผชิญต่อภาวะความเศร้าโศก เสียใจ และปรับตัวเผชิญต่อความเป็นจริง จนสามารถเลี้ยงดูบุตรได้เหมือนครอบครัวอื่นๆ ทีมสหสาขาวิชาชีพอจะให้การตรวจประเมินร่วมกัน เช่นกุมารแพทย์เพื่อประเมินความพิการร่วมอื่นๆ ประเมินการดูดกลืน และส่งต่อไปยังคลินิกนมแม่หรือในรายที่จำเป็นต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาลในหอผู้ป่วยหลังคลอด เพื่อฝึกมารดาให้สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จ การส่งต่อ/ส่งปรึกษาทีมศัลยแพทย์ตกแต่งประเมินภาวะความรุนแรงของความพิการ และส่งต่อทีมทันตแพทย์จัดฟันในการเตรียมจัดสันเหงือกก่อนผ่าตัด (Pre-surgical Orthopedics) ตามความเหมาะสม รวมทั้งการนัดวันเพื่อติดตามการรักษาและรับการผ่าตัดตามช่วงอายุและความเหมาะสมต่อไป

2.4 การรับ-ส่งต่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่เพื่อเข้ารับการผ่าตัดรักษา ในพื้นที่เขตรับผิดชอบของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต 7 ขอนแก่น (Area-based) ที่ครอบคลุมถึง 4 จังหวัด คือ ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ (ร้อย-แก่น-สาร-สินธุ์) ซึ่งมีโรงพยาบาลศรีนครินทร์ และโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่นที่ให้บริการผ่าตัดรักษาผู้ป่วยกลุ่มนี้ โดยโรงพยาบาลศรีนครินทร์ซึ่งมีศูนย์ตะวันออกเฉียงเหนือเป็นศูนย์กลางในการประสานงานการดูแลรักษาให้กับครอบครัว ซึ่งมีทั้งเว็บไซต์ เบอร์โทรศัพท์ จึงมีผู้ป่วย/ครอบครัวจำนวนมากที่สามารถเข้าถึงบริการได้ง่ายขึ้น รวมทั้งผู้ป่วยจากจังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดใกล้เคียงที่เลือกบริการและส่งต่อการรักษาไปยังโรงพยาบาลศรีนครินทร์ โดยในแต่ละปีจะมีผู้ป่วยรายใหม่และเข้ารับการผ่าตัดมากกว่า 100 ราย อันได้แก่ การผ่าตัดแก้ไขความพิการแบบปฐมภูมิ ทุดิยภูมิที่ร่วมกันดูแลทั้งคณะแพทยศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์อย่างครบวงจร

2.5 การรับ-ส่งต่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่เพื่อเข้ารับการฝึกพูด ตรวจหู ตรวจการได้ยิน จากการที่ประเทศไทยยังขาดแคลนนักแก้ไขการพูด จึงทำให้การกระจายตัวของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในทุกจังหวัด ดังนั้นในบางพื้นที่หรือบางเขตอาจมีศัลยแพทย์ตกแต่ง หรือศัลยแพทย์กลุ่มที่สามารถผ่าตัดแก้ไขภาวะปากแหว่งเพดานโหว่แบบปฐมภูมิได้ และส่งต่อผู้ป่วยหลังผ่าตัดเพื่อเข้ารับการฝึกพูดกับศูนย์ตะวันออกเฉียงเหนือโรงพยาบาลศรีนครินทร์อย่างต่อเนื่องซึ่งในการฝึกพูดจำเป็นที่จะต้องได้รับการประเมินการทำงานของหูในเรื่องการได้ยิน และการติดเชื้อมiddle ear infection ป้องกันปัญหาการไม่ได้ยินของผู้ป่วยที่จะส่งผลการพูดและการสื่อสารได้ โดยในแต่ละปีจะมีผู้ป่วยกลุ่มนี้เข้ามารับการฝึกพูดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ มากกว่า 200 ราย/ปี

4.6 การรับ-ส่งต่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่เพื่อเข้ารับการจัดสันเหงือกก่อนผ่าตัด การเตรียมความพร้อมของช่องปากและฟันก่อนจัดฟัน และการจัดฟัน รวมทั้งการปลูกกระดูกสันเหงือก และการผ่าตัดแก้ไขความผิดปกติของกระดูกและขากรรไกรและใบหน้า (Orthognathic Surgery) ในบางรายอาจจำเป็นต้องผ่าตัดและใช้เครื่องมือ

ยึดถ่วงกระดูกร่วมด้วย(Distracted osteogenesis) (ตามความจำเป็น) โดยผู้ป่วยสามารถเข้ามาใช้บริการได้ 2 ช่องทาง คือ ทางศูนย์ตะวันฉาย โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และทางโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยผู้ป่วยที่มารับบริการทางโรงพยาบาลทันตกรรมจะได้รับการลงทะเบียนเข้าโครงการยิ้มสวยเสี่ยงใสกับศูนย์ตะวันฉายอีกครั้งหนึ่ง

**สรุปการเป็นศูนย์รับ-ส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลอื่นๆ (Referral Center)** ที่รับส่งต่อผู้ป่วยที่มีความซับซ้อนเข้ามาดูแลทั้งในและนอกเวลาราชการ โดยมีศูนย์ตะวันฉายเป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงาน และทีมสหวิชาชีพที่มีความพร้อมและเชี่ยวชาญในแต่ละด้านทั้งโรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ ร่วมกันประเมิน วินิจฉัย ตรวจรักษา และส่งต่อไปยังทีมที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การประสานงานการดูแลที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดคลินิกบริการแบบบูรณาการในทุกๆ วันศุกร์ที่สองของเดือน ที่ประกอบไปด้วยการนำเสนอวิชาการที่น่าสนใจการปรึกษาหารือในกรณีผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อน (Conference Interesting case) และด้านบริการ ที่ตรวจประเมิน วินิจฉัย การร่วมปรึกษาหารือกรณีศึกษาผู้ป่วยร่วมกัน และการจัดกิจกรรมสนทนาการของกลุ่มจิตอาสาให้กับเด็กๆ และผู้ปกครองในช่วงรอการตรวจประเมิน ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายในการดูแล คือ การคำนึงถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้ป่วยและครอบครัวเป็นหลัก ที่ครอบคลุมถึงด้านพัฒนาการ ด้านการดูแลรักษาทางการแพทย์ ด้านจิตวิทยาสังคม และด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม

### 3. เครือข่ายระดับชาติและนานาชาติ (Network)

การมีเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติ (Networking) ศูนย์ตะวันฉายได้สร้างเครือข่ายทั้งในระดับชาติและนานาชาติมาโดยตลอด โดยสามารถสรุปเครือข่ายได้ดังนี้

#### 3.1 เครือข่ายระดับชาติ (National Networking)

1) เครือข่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์ตะวันฉายมีเครือข่ายระดับชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด 22 จังหวัด รวมทั้งโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นเครือข่ายการดูแล และเครือข่ายวิชาการในทุกจังหวัด ได้มีการจัดประชุมเครือข่ายทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างต่อเนื่อง โดยได้มีการดำเนินโครงการ “พัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่แบบครบวงจรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย” (Comprehensive Cleft Care in Northeastern, Thailand) ซึ่งในช่วง 3 ปีแรกจะเริ่มดำเนินโครงการนำร่องในจังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นต้นแบบ แล้วจึงขยายผลลงสู่ 3 จังหวัดในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของสปสช.เขต 7 ขอนแก่น (ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์) ต่อไป โดยในอนาคตได้วางแผนการนำต้นแบบของการดูแลแบบครบวงจรนี้ขยายผลไปสู่ทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และขยายผลไปในระดับประเทศต่อไป

เครือข่ายระดับชาติของภาครัฐในความร่วมมือด้านการดูแลรักษา วิชาการ และวิจัยในภาคอื่นๆ

2) เครือข่ายภาคกลาง ได้แก่

- ศูนย์ศัลยกรรมแก้ไขความพิการของศีรษะและใบหน้า รามาธิบดี (Ramathipbodi Cleft-Craniofacial Center) โรงพยาบาลรามาธิบดี
- ศูนย์สมเด็จพระเทพรัตนฯ แก้ไขความพิการบนใบหน้าและกะโหลกศีรษะ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย (Princess Sirindhorn Craniofacial Center) - <http://www.craniofacial.or.th>
- โรงพยาบาลศิริราช(Siriraj hospital) - <http://www.si.mahidol.ac.th>
- สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติ มหาราชนิ
- โรงพยาบาลในภาคกลางทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการยิ้มสวยเสียงใส

### 3) เครือข่ายภาคเหนือได้แก่

- ศูนย์แก้ไขความพิการบริเวณใบหน้าและศีรษะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (CMU Craniofacial Center) - <http://cleft.med.cmu.ac.th>
- สถานรักษาแก้ไขภาวะปากแหว่งเพดานโหว่และความผิดปกติของศีรษะและใบหน้า มหาวิทยาลัยนเรศวร (Naresuan University Cleft and Craniofacial Center)
- โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่
- โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย
- โรงพยาบาลโอเวอร์บรู๊ค จังหวัดเชียงราย
- โรงพยาบาลแม่สาย จังหวัดเชียงราย
- โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์
- โรงพยาบาลอุตรธานี
- โรงพยาบาลเลย
- โรงพยาบาลในภาคเหนือทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการยิ้มสวยเสียงใส

### 4) เครือข่ายภาคใต้

- ศูนย์ผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่ และพิการแต่กำเนิดบริเวณศีรษะ ใบหน้า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (Cleft Lip/Palate and Craniofacial Anomalies Center, Prince of Songkla University)- <http://medinfo2.psu.ac.th/cleftcenter>
- โรงพยาบาลในภาคใต้ทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการยิ้มสวยเสียงใส

3.2 เครือข่ายระดับชาติของภาคเอกชน องค์กรอิสระ และองค์กรพัฒนาสังคมด้านความร่วมมือในการดูแลรักษา วิชาการ และวิจัย มีดังนี้

- สมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งแห่งประเทศไทย
- สมาคมความพิการปากแหว่ง เพดานโหว่ ใบหน้าและศีรษะแห่งประเทศไทย
- สมาคมทุกสมาคมที่เกี่ยวข้องในการดูแล รักษาผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่



- มูลนิธิมีชัย วีระไวทยะ
- มูลนิธิพัฒนาสตรีภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย
- เหล่ากาชาดจังหวัดทุกจังหวัด
- มูลนิธิสร้างรอยยิ้มแห่งประเทศไทย (The Operation Smile of Thailand)
- บริษัทคอมเซเว่น
- บริษัทประกันชีวิต เอ ไอ เอ
- บริษัทดีแทค
- มูลนิธิไทยคม
- สมาคมส่งเสริมคุณภาพแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมกระทรวงอุตสาหกรรม
- บริษัท PlanetCom
- บริษัท Sewing Machine Thailand
- บริษัท Twin Pine
- สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 3 เป็นต้น

### 3.3 เครือข่ายระดับนานาชาติ (International Networking)

#### 3.3.1 เครือข่ายระดับนานาชาติในกลุ่มประเทศอาเซียน

- 1) Laos P.D.R.
- 2) Singapore
- 3) Vietnam
- 4) Myanmar
- 5) Cambodia
- 6) Philippines
- 7) Malaysia

#### 3.3.2 เครือข่ายระดับนานาชาติในกลุ่มประเทศอื่นๆ

- 1) St. Louis *Children's Hospital* and Broomfield, Colorado, USA
- 2) Faculty of Medicine, University of Calgary, Canada
- 3) Chang Gung Memorial Hospital, Taiwan
- 4) Frotaleza, Brasil
- 5) Great Ormond Street Hospital for Children, London
- 6) Sahlgrenska Hospital, University of Gothenburg, Sweden

- 7) Australia
- 8) Glasgow University, Glasgow, UK
- 9) Santiago del Estero, Argentina
- 10) Ljubljana, Slovenia
- 11) Athens Institute for Education Research, Athens, Greece
- 12) University of Wisconsin-Madison Graduate School
- 13) India
- 14) Japan
- 15) New Zealand
- 16) Taiwan
- 17) Sri Lanka
- 18) Germany

3.3.3 เครือข่ายระดับนานาชาติของภาคเอกชน องค์กรอิสระ และองค์กรพัฒนาสังคมด้านความร่วมมือในการดูแลรักษา วิชาการ และวิจัย มีดังนี้

- 1) The Smile Train Charity, USA
- 2) The Transforming Face, Canada
- 3) ReSurge International, USA

**สรุป**การมีเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติ (Networking) ของศูนย์ตะวันฉายครอบคลุมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการรักษา ด้านวิชาการ และด้านการวิจัย รวมทั้งเครือข่ายความร่วมมือในเรื่องทุนสนับสนุนต่อการรักษาผู้ป่วย ด้านวิชาการ และการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการเป็นต้น ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ศูนย์ตะวันฉายได้เกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง จนก้าวสู่การเป็นหนึ่งในศูนย์ชั้นนำเลิศในการบริการและวิจัยเฉพาะทางของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นจนถึงปัจจุบัน

ประมวลภาพเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติ (Networking)



4. งานวิจัยทางการแพทย์เฉพาะทาง (Research and Development Center)

การเป็นศูนย์กลางวิจัยทางการแพทย์เฉพาะทาง (Research center) มีผลงานวิจัยและผลงานตีพิมพ์ในวารสารทางการแพทย์ตามที่ศูนย์ตระวันฉายได้รับการจัดตั้งให้เป็นศูนย์วิจัยเฉพาะทางอันดับที่ 19 ของ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2550 (Research center) เป็นต้นมา ศูนย์ตะวันฉายได้เป็นศูนย์กลางในการวิจัยทางการแพทย์ที่เฉพาะทางในภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ และพิการทางศีรษะและใบหน้า โดยมีผลงานตีพิมพ์ในวารสารทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง สำหรับในปีงบประมาณ 2561 นี้ ผลงานตีพิมพ์ทั้งสิ้น จำนวน 22 เรื่อง ดังนี้

1. Prevalence of Speech and Language Delay in Children with Cleft Lip/Palate

โดย Benjamas Prathanee, Tawitree Pumnum, Nantiya Uppanasak, Sanguansak Thaviratananich

2. Effects of the Self-Training Breathing Exercise on Pulmonary Function in Teachers

โดย Benjamas Prathanee, Yongyut Saiban, Patorn Piromchai

3. Upper Facial Height of Adult Human Skulls in Thailand

โดย Kimaporn Khamanarrong, Tarinee Sawatpanich, Bowornsilp Chowchuen

4. Development and Monitoring the Information of Quality of Health Care Indicators for Patients with Cleft Lip/Palate in Srinagarind Hospital: Pre-post operation

โดย Darawan Augsornwan, Lalida Petphai, Palakorn Surakunprapha

5. Continuous Improving the Key Performance Indicator of the Quality of Care for Patients with Cleft Lip/Palate in Out-Patients Surgical Unit and Tawanchai Center Srinagarind Hospital

โดย Sumalee Pongpagatip, Suteera Pradubwong, Bowornsilp Chowchuen

6. Velopharyngeal Insufficiency: Subjective and Objective Assessment

โดย Benjamas Prathanee, Sanguansak Thanaviratananich

7. Impact of the Children with Cleft Lip and Palate on Their Families in the North of Thailand

โดย Phrutthinun Surit, Ratchanee Mitgitti, Pattaramon Wijakkanalan, Benjamas Prathanee

8. Extended Medium-term Middle Ear Ventilation Tube for Otitis Media with Effusion: a Randomized Controlled Trial

โดย Patorn Piromchai, Ekkarit Somdee, Pattaramon Wijakkanalan, Supaporn Srirompotong

9. Outcomes of Home visit of Children with Cleft Lip and Palate in Khon Kaen Province โดย Somchit Maneeganondh, Daungkaew Rod-ong, Somchit Rongbudsri, Aisrapap

Theeyoung, Suteera Pradubwong, Niramol Patjanasootorn

10. Self-Esteem of Patients with Cleft-Lip CleftPalate Attending the Self-Esteem Enhancement Program Camp Activities

โดย Hattakorn Samretdee, Jintana Singkhornard, Daungkaew Rod-ong, Somchit Maneeganondh, Aisrapap Theeyoung, Niramol Patjanasootorn

11. The Outcomes of the Patients with Cleft Lip-Palate Care Project in Mahosot Hospital the Lao People's Democratic Republic

โดย Suteera Pradubwong, Waranya Sroyhin, Kanittha Volrathongchai, Akkharawat Sinkueakunkit, Siripong Sittisomwong, Poonsak Pisek, Pattama Surit, Roongtiwa Chobchuen, Bowornslip Chowchuen, Suntaree Numjaitaharn, Lalida Petphai, Benjamas Prathanee

12. Infantile Systemic Hyalinosis: Presentation of Thick Skin and Joint Contractures in a Child with Intractable Diarrhea

โดย Leelawadee Techasatian, Piti Ungarreevittaya, Pensri Kosuwon

13. Cardiovascular Malformations in Patients with Treacher Collins syndrome: A Systematic Review

โดย Manat Panamonta, Arnkisa Chaikitpinyo, Yuttapong Wongswadiwat, Paradorn Chanon, Ouyporn Panamonta, Khunton Wichajarn

14. Septo-Optic Dysplasia (SOD) and Endocrine Abnormalities in Khon Kaen, Thailand

โดย Nattakarn Sangkha, Pattara Wiromrat, Manat Panamonta, Ouyporn Panamonta

15. Gastrointestinal Malformations in Patients with Treacher Collins syndrome: A Systematic Review

โดย Busara Charoenwat, Piyathida Wongmast, Watuhatai Paibool, Manat Panamonta, Ouyporn Panamonta, Khunton Wichajarn

16. Ear, Nose, Throat, and Craniofacial Disease Screening in Primary School: Khon Kaen University 2017 Initiative

โดย Patorn Pirochai, Supawan Laohasiriwong, Patchareeporn Saesiew, Watchareeporn Teeramaswanitch, Wisoot Reechaipichitkul

17. Urinary System Malformations in Patients with Treacher Collins syndrome: A Systematic Review

โดย Suwannee Wisanuyotin, Patcharee Komvilaisak, Junya Jirapradittha, Manat Panamonta, Ouyporn Panamonta, Khunton Wichajarn

18. Nursing System Development in Patients Undergoing Operation in 3C Surgical Ward

โดย Darawan Augsornwan, Artitaya Sabangbal, Maneewan Srijan, Kanokarn Kongpatee, Lalida Petphai, Palakorn Surakunprapha

19. Prevalence of Developmental Enamel Defects in Children with Cleft Lip and Palate: A Systematic Review

โดย Wilawan Weraarchakul, Wiboon Weraarchakul, Supanut Weraarchakul,  
Mookhda Siritapetawee

20. Evaluation of the Comprehensive Care Program for Patients with Cleft Lip-Palate and Craniofacial Deformities

โดย Suteera Pradubwong, Pattama Surit, Bowornsilp Chowchuen

21. Study of Remedial Teaching for Reading and Writing Skills in Students with Cleft Lip/Palate and Reading Disabilities, Grade 4-9

โดย Chaluntorn Worawattanatrakul, Pattaramon Wijakkanalan, Benjamas Prathanee

22. Effects of Innovated Preparation Program for Caregivers of Pediatric Patients Undergo Palatoplasty

โดย Pantamanas Pattangtanang, Pulsuk Siripul, Niramol Patjanasontorn, Supattana Sakdisthanont

สรุปการเป็นศูนย์กลางวิจัยทางการแพทย์เฉพาะทาง (Research center) ซึ่งมีผลงานวิจัยและวิชาการตีพิมพ์ในวารสารทางการแพทย์ในระดับนานาชาตินั้น เกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของนักวิจัยและนักวิชาการภายในศูนย์ รวมทั้งการสนับสนุนทุนในการดำเนินโครงการวิจัย และการตีพิมพ์จนทำให้เกิดผลงานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ฯ ของทีมสหวิทยาการ จำนวน 22 เรื่อง ซึ่งทั้งนี้การศึกษาวิจัยต้องดำเนินต่อไป เพื่อต่อยอดและพัฒนางานองค์ความรู้ในวงกว้าง โดยอ้างอิงหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-base) เพื่อนำองค์ความรู้มาพัฒนาทีมในการดูแลรักษา ผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพให้กับผู้ป่วยอย่างสมบูรณ์แบบต่อไป

**ประมวลภาพวารสารการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ**



## 5. การฝึกอบรมศึกษาดูงานทั้งทางด้านการแพทย์ และการพยาบาลเฉพาะทาง (Training center)

การเป็นศูนย์ฝึกอบรมศึกษาดูงานทั้งทางด้านการแพทย์ และการพยาบาลเฉพาะทาง (Training center) ศูนย์ตะวันออก โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการฝึกอบรม ศึกษาดูงานทั้งด้านการแพทย์ และการพยาบาลเฉพาะทางอย่างต่อเนื่อง การฝึกอบรมจะเป็นทั้งการจัดประชุมในลักษณะสหสาขาวิชาชีพทั้งในและนอกพื้นที่ การจัดโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้ป่วยและครอบครัว การศึกษาดูงานของผู้สนใจทั้งในและต่างประเทศ ในปีงบประมาณ 2561 มีผลงาน 14 ครั้ง ดังนี้

**5.1 วันที่ 1-3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560** ร่วมจัดประชุมวิชาการระดับชาติ กับสมาคมความพิการปากแหว่งเพดานโหว่ใบหน้าและศีรษะ แห่งประเทศไทย และมหาวิทยาลัยนเรศวร จ.พิษณุโลก เรื่อง Simplified Technology for Interdisciplinary Network of Cleft & Craniofacial Care โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ในการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ฯ ในระดับชาติ โดยมีกระบวนการคือ การบรรยายโดยวิทยากรเป็นรายบุคคล การอภิปรายเป็นกลุ่ม ชักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำเสนอผลงานทางวิชาการแบบโปสเตอร์ ผลลัพธ์ คือ มีทีมสหสาขาวิชาชีพเข้าร่วมทั้งหมด 298 คน เป็นการจัดประชุมที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย น่าสนใจ โดยผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

**5.2 วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2561** การเข้าศึกษาดูงานของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 5 ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ จำนวน 9 คน โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้นักศึกษาแพทย์หลักสูตรวิชากุมารเวชศาสตร์ชุมชน ได้รับการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ การบริหาร การให้บริการดูแล การให้การป้องกัน และศึกษาปัญหาการวางแผนด้านสาธารณสุขแก่เด็กทุกกลุ่ม ทุกวัย โดยเฉพาะจากหน่วยงานที่มีประสบการณ์การบริการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีกระบวนการ คือ การบรรยายประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ของศูนย์ตะวันออก การให้ความรู้ในเรื่องโรค แนวทางการดูแลรักษาและฟื้นฟูสภาพ รวมทั้งการดูแลผู้ป่วยร่วมกับชุมชน ผลลัพธ์ คือ นักศึกษาแพทย์มีความสนใจและเข้าใจภาวะของโรค การดูแลรักษาผ่าตัดของทีมสหสาขาวิชาชีพ มีการซักถามและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในช่วงของการบรรยาย

**5.3 วันที่ 1-3 มีนาคม 2561** การเดินทางไปประเทศกัมพูชา โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อสร้างเครือข่าย การดูแล และเตรียมความพร้อมในการจัดประชุมบริการวิชาการ ณ Angkor Hospital for Children, Siem Reap และ National Pediatric Hospital, Phnom Penh กระบวนการ คือเข้าพบปรึกษาหารือกับทีม ศัลยแพทย์และทีมที่ร่วมดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ณ เสียมราฐ และพนมเปญ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือและเตรียมจัดประชุมวิชาการที่เสียมราฐ กัมพูชา **ผลลัพธ์**คือ ได้รับความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายจากสอง โรงพยาบาล และดำเนินการจัดประชุมที่ Angkor Hospital for Children เรียบร้อย

**5.4 วันที่ 2-4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561**ร่วมเป็นวิทยากรในการประชุม **South East Asia Conference Of Associations of Smile Train** โดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ทางการแพทย์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การดูแล รักษา ผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพในกลุ่มผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น โดยมีกระบวนการคือ การบรรยายด้านวิชาการทั้งลักษณะ Panel and Individual ถามตอบปัญหา โดย ทีมสหสาขาจากศูนย์ตะวันฉาย ร่วมเป็นวิทยากร ทั้งหมด 6 คน คือ ศ.บวรศิลป์ เขาวนขึ้น รศ.ถวัลย์วงศ์ รัตนสิริ รศ.ดร.เบญจมาศ พระธานี ผศ.พูนศักดิ์ ภิเชก นางสุธีรา ประดับวงษ์ และนางสุนทรี น้ำใจทหารผลลัพธ์ คือมี ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 130 คน ทุกคนได้ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และให้ความสนใจในการประชุมเป็นอย่างดี

**5.5 วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561**การรับเยี่ยมจากสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์กร มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเฉพาะโรค (Disease Specific Certification, DSC) การดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ (Cleft Lip-Cleft Palate) โดยมีกระบวนการ คือมีทีมเยี่ยมจากสถาบัน จำนวน 3 ท่าน รับฟังการบรรยาย Unit Profile ของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ โดยผู้อำนวยการโรงพยาบาล และ รับฟังการบรรยายการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ โดยผู้อำนวยการศูนย์ความเป็นเลิศตะวันฉายฯ หลังจากนั้น ทีมผู้เยี่ยมได้แบ่งออกเป็น 2 ทีม ทีมที่ 1 ประกอบด้วย อาจารย์ผ่องพรรณ ธนา และ ผศ.นพ.กฤษณ์ ขวัญเงิน ตาม รอยผู้ป่วยไปที่ ห้องตรวจศัลยกรรม หอผู้ป่วย 3ค ห้องผ่าตัดและวิสัญญี และที่คลินิกทันตกรรมจัดฟัน คณะทันต แพทยศาสตร์ ทีมที่ 2 ประกอบด้วย ผศ.นพ.ฉัตรชัย มิ่งมาลัยรักษ์ ตามรอยผู้ป่วยที่หอผู้ป่วยหลังคลอด 2ข ห้อง ตรวจวินิจฉัยทารกในครรภ์ คลินิกฝึกพูด และศูนย์ตะวันฉาย ช่วงบ่าย มีการสัมภาษณ์ทีมสหสาขาวิชาชีพในการ ทำงานร่วมกันเป็นทีม **ผลลัพธ์** จากการเยี่ยมสำรวจ (Exit Conference) คือ ผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐาน ทั้งหมด 5 ข้อ มีสิ่งที่น่าสนใจในการดูแลผู้ป่วยทั้งหมด 12 ข้อ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา 3 ข้อ

**5.6 วันที่ 7-8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561** ทีมดูแลรักษาผ่าตัดผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ จาก ศูนย์แก้ไข ความพิการปากแหว่งเพดานโหว่ฯ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 4 คน คือ 1) นางสาววัชรภรณ์ สิทธิคำทับ 2) นางสาวพิชชาวรรณ เหล่าชัยเจริญผล 3) นางสาวปณิตดา นันทวาสน์ 4) นายสุริยา สิทธิคำ และจากสถานรักษา ปากแหว่งเพดานโหว่ฯ มหาวิทยาลัยนเรศวร คือ 1) นพ.ศรัณย์ วรศักดิ์วุฒิมพงษ์ 2) นางสาวฐิตา ปิติมหาชานากะ



เข้าศึกษาดูงานการดูแลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ และสังเกตการณ์ การประเมินรับรองมาตรฐานเฉพาะโรคปากแห้งเพดานโหว่

**5.7 วันที่ 5-8 เมษายน 2561** การเข้าร่วมช่วยเหลือผ่าตัดผู้ป่วยที่แขวงอุดมไซ สปป.ลาว โดยมี **วัตถุประสงค์** เพื่อ สอนแสดงและแลกเปลี่ยนเทคนิคการผ่าตัดผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ที่มีความยุ่งยากซับซ้อน โดยมี **กระบวนการ** คือ โรงพยาบาลอุดมไซได้เชิญทีมสหวิทยาการ ประกอบด้วย ศัลยแพทย์ตกแต่ง วิสัญญีแพทย์ และพยาบาล พยาบาลส่งเครื่องมือและพยาบาลประสานงาน ให้ไปช่วยสอนแสดงการนำสลบ การผ่าตัด และส่งเครื่องมือผ่าตัดสำหรับกรณีผู้ป่วยที่มีความยุ่งยากซับซ้อน โดยการตรวจประเมินความพร้อมก่อนผ่าตัด และผ่าตัดรักษา ดูแลจนผู้ป่วยมีความปลอดภัย **ผลลัพธ์** คือ ผู้ป่วยได้รับการผ่าตัดรักษาอย่างปลอดภัยจำนวน 6 ราย เจ้าหน้าที่มีความพึงพอใจในความร่วมมือที่เกิดขึ้นทั้งสองฝ่าย

**5.8 วันที่ 1-29 มิถุนายน 2561** ศัลยแพทย์ช่องปากและวิสัญญีแพทย์จากโรงพยาบาลทหาร เมืองย่างกุ้ง สาธารณรัฐเมียนมา ชื่อ Dr. Tun Tun Zaw and Dr. Khin Kyaw Minn วิสัญญีแพทย์ เข้าศึกษาดูงานของศูนย์ ตะวันฉาย โดยมี **วัตถุประสงค์** คือ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การดูแลรักษา และผ่าตัดผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ที่สมบูรณ์แบบ โดยมี **กระบวนการ** คือ เข้าศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ ที่ศัลยแพทย์ตกแต่ง วิสัญญีแพทย์ให้การผ่าตัดรักษาผู้ป่วย เช่น ห้องตรวจผู้ป่วยนอก ห้องผ่าตัด ภาควิชาวิสัญญี ศูนย์ตะวันฉาย และคลินิกต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสรุปผลการศึกษาดูงาน และประเมินผล **ผลลัพธ์** คือ ผู้เข้าศึกษาดูงานมีความพึงพอใจ ได้รับความรู้และประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ และตั้งใจที่จะกลับมาศึกษาเพิ่มเติมอีกครั้ง

**5.9 วันที่ 28-29 มิถุนายน 2561** จัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การบริการที่สมบูรณ์แบบเพื่อการดูแลผู้ป่วยภาวะปากแห้งเพดานโหว่ ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ครั้งที่ 6” โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และมูลนิธิตะวันฉายฯ **วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาระบบการดูแลรักษาและผ่าตัดผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ ให้มีความสมบูรณ์แบบในจังหวัดขอนแก่น, เพื่อให้บุคลากรทางการแพทย์และพยาบาลในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ได้รับความรู้ด้านการดูแลผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่, เพื่อให้เกิดระบบการส่งต่อการรักษาตามช่วงอายุ อย่างเป็นระบบในพื้นที่ขอนแก่น, เพื่อประเมินพัฒนาการความสามารถในการอ่านเขียน และสภาวะจิตใจอารมณ์ของผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่, เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ และเพื่อให้ความรู้และแนวทางแก่ครูในการไปพัฒนาผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ โดยมีผู้เข้าประชุม 76 คน ประกอบไปด้วย บุคลากรทางการแพทย์ จำนวน 44 คน, ผู้ป่วยภาวะปากแห้ง เพดานโหว่ อยู่ในช่วงอายุ 2-14 ปีจำนวน 10 คน, ครอบครัวผู้ป่วย จำนวน 13 คน และครูประจำชั้น/ ครูแนะแนวหรือครูที่มีส่วนร่วมในการสอนนักเรียนมีภาวะปากแห้ง เพดานโหว่ฯ จำนวน 9 คน **กระบวนการ** คือ แบ่งกิจกรรมเป็น 2 กลุ่มกลุ่ม 1 บุคลากรทางการแพทย์ และ กลุ่มที่ 2 ผู้ป่วย ครอบครัว และครู **วันแรกกลุ่มที่ 1** เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และการยื่นกรานตนเอง, ทดสอบความรู้, อบรมความรู้เกี่ยวกับภาวะความพิการปากแห้งเพดานโหว่ และการผ่าตัดรักษา, นโยบาย การสนับสนุนพยาบาลในบทบาทการดูแลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่, การดูแลช่วงวัยรุ่น

และการวางแผนครอบครัว, การดูแลช่องปากและฟันในผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่, การดูแลที่สมบูรณ์แบบ และการส่งต่อการรักษาตามช่วงอายุ โดยทีมสหวิทยาการ, การดูแลหลังคลอด การดูแลเรื่องนมแม่และสารอาหาร, การเตรียมตัวนอนโรงพยาบาล และการดูแลก่อน-หลังผ่าตัด ความรู้สึกของผู้ป่วยเมื่อเราเกิดมาพร้อมสิ่งที่ท้าทายในสังคมโดยผู้มีประสบการณ์ตรง กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ป่วย ครอบครัว เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพของเด็กกลุ่ม กลุ่มครูเข้าอบรมการให้ความรู้และแนวทางแก่ครูในการไปพัฒนาเด็ก แล้วนำมาประเมินความสามารถในการอ่านเขียนและประเมินสภาวะจิตใจอารมณ์ของผู้ป่วยกลุ่มเป้าหมายวันที่สองกลุ่มที่ 1 ผู้เข้าประชุมเวียนฐานแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ 5 ฐาน ฐานละ 30 นาที ดังนี้ ฐานที่ 1 เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้แน่แม้เป็น Cleft, ฐานที่ 2 ให้คำปรึกษาครอบครัวอย่างไรเพื่อห่างไกลความพิการแต่กำเนิด, ฐานที่ 3 เตรียมตัวเข้ารับการรักษาผ่าตัดอย่างไรให้ปลอดภัยไร้กังวลฐานที่ 4 บริหารจัดการและประสานงานอย่างไรเพื่อให้ทุกคน Win Win, ฐานที่ 5 สันทนาการหลังสารเอนดอร์ฟิน และทดสอบความรู้หลังการเข้าร่วมโครงการ กลุ่มที่ 2 ผู้เข้าประชุมเวียนฐานภาคปฏิบัติ 3 ฐาน ฐานละ 45 นาที ได้แก่ ฐานที่ 1 ต้นไม้ของฉัน, ฐานที่ 2 ฉันอยากบอกว่า และฐานที่ 3 คนอื่นบอกว่าผลลัพธ์การดำเนินโครงการ พบว่า ศูนย์ตระวันฉาย ได้พัฒนาระบบการดูแลรักษาและผ่าตัดผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ให้มีความสมบูรณ์แบบในจังหวัดขอนแก่น ครอบคลุมด้านสุขภาพ การศึกษา การดำรงชีวิต สังคม และการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยบุคลากรทางการแพทย์และพยาบาลในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่นที่มีบทบาทในการดูแลผู้ป่วยได้รับความรู้ด้าน การส่งเสริม การป้องกัน การดูแลผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่ โดยทดสอบจากการวัดความรู้ก่อน-หลังเข้าโครงการ Pre-test ตอบคำถามถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 59.0 และ Post-test ตอบคำถามถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 76.1 เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.1, เกิดระบบการส่งต่อการรักษาตามช่วงอายุ อย่างเป็นระบบในพื้นที่ขอนแก่น, ได้ประเมินพัฒนาการ ความสามารถในการอ่านเขียน และสภาวะจิตใจ อารมณ์ของผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่กลุ่มเป้าหมาย, ส่งเสริมศักยภาพของผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่และครอบครัว ในด้านความนับถือตนเอง ทักษะการสื่อสาร และความเจริญงอกงามส่วนตนเอง, ได้ให้ความรู้และแนวทางแก่ครูในการไปพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนภาวะปากแหว่ง เพดานโหว่ในชั้นเรียนที่มีภาวะบกพร่องในการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจระดับมาก-มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95

**5.10 วันที่ 2-13 กรกฎาคม 2561** พยาบาลจากโรงพยาบาลมโหสถจำนวน 3 คน คือ Ms. Sengdeuane SONEXAYYALATH, Ms. Kone PHONEVILAI, and Ms. Nee LOUANGSIYOTHA เข้าศึกษาดูงานเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาดูงานในด้านการประสานงานการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ การดูแลการให้นมและสารอาหาร โดยมีกระบวนการคือ การเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดูแล และฝึกพูดในแต่ละคนที่รับผิดชอบ คือ ศูนย์ตระวันฉาย หอผู้ป่วย 2x 3c ห้องผ่าตัด และคลินิกฝึกพูดผลลัพธ์ คือ พยาบาลทั้ง 3 คน ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการทำหน้าที่พยาบาลประสานงานในการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ดูแลเรื่องการให้นมและสารอาหาร และช่วยฝึกพูดในเด็กที่มีภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ได้ มีความ

พึงพอใจที่ได้มาศึกษาเรียนรู้ และจะนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ ณ โรงพยาบาลต้นสังกัดต่อไป โดยทีมตะวันตกจะตามไปดูความก้าวหน้า ณ โรงพยาบาลมโหสถต่อไป

**5.11 วันที่ 13 กรกฎาคม 2561** Mr. Jeremy and Mrs. Cary from Smile Train จากประเทศสหรัฐอเมริกา เข้าเยี่ยมชมกิจกรรมคลินิกบูรณาการและศูนย์ตะวันตก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เข้าเยี่ยมชมศูนย์ที่ให้ความช่วยเหลือเด็กปากแหว่งเพดานโหว่และครอบครัว โดยมีกระบวนการ คือ การพบปะพูดคุยและเยี่ยมผู้ป่วยครอบครัว ณ หอผู้ป่วยหลังคลอด หลังผ่าตัด และที่เข้ารับการรักษา ณ คลินิกบูรณาการ **ผลลัพธ์**คือ ผู้เข้าเยี่ยมชมมีความพึงพอใจในการดูแลผู้ป่วยที่สมบูรณ์แบบของทีมสหวิทยาการ ทีมมีความภาคภูมิใจที่ตัวแทน Donor รายใหญ่ของ Smile Train เข้าเยี่ยมชมในครั้งนี้

**5.12 วันที่ 16-23 กรกฎาคม 2561** ทีมศัลยแพทย์ ชื่อ Dr. Win Naing, Dr. Aung LminOo from Yangon and Dr. Myothen from Mandalay ได้เข้าศึกษาดูงานของศูนย์ตะวันตก โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การดูแลรักษา และผ่าตัดผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ที่สมบูรณ์แบบ โดยมีกระบวนการ คือ เข้าศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ ที่ศัลยแพทย์ตกแต่ง ศัลยแพทย์ช่องปากและกระดูกขากรรไกรให้การผ่าตัดรักษาผู้ป่วย เช่น ห้องตรวจผู้ป่วยนอก ห้องผ่าตัด ศูนย์ตะวันตก และคลินิกต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสรุปผลการศึกษาดูงาน และประเมินผล **ผลลัพธ์**คือ ผู้เข้าศึกษาดูงานมีความพึงพอใจ ได้รับความรู้และประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

**5.13 วันที่ 22 สิงหาคม 2561** Mr. Nguyen Tri Dung, Smile Train Regional Director SEA เข้าศึกษาดูงานศูนย์ตะวันตก โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาดูการทำงานของทีมนสหสาขาวิชาชีพในการดูแลรักษาผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ โดยมีกระบวนการคือ พบปะพูดคุยฟังการบรรยายเกี่ยวกับการดูแลรักษาที่สมบูรณ์แบบและกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ตะวันตก โดยศ.นพ.บวรศิลป์ เขาวนขึ้น รศ.ดร.เบญจมาศ พระธานี ผศ.ดร.ทพ.พูนศักดิ์ ภิเศก และนางสุธีรา ประดับวงษ์ พร้อมทั้งเดินเยี่ยมชมหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง **ผลลัพธ์** คือ ได้รับความร่วมมือในด้านการช่วยเหลือผู้ป่วย ได้รับการสนับสนุนการจัดอบรมระยะสั้นของด้านทันตแพทย์จัดฟันให้กับกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และชื่นชมการทำงานของทีมนตะวันตกที่ดูแลผู้ป่วยได้สมบูรณ์

**5.14 วันที่ 19-21 กันยายน 2561** จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ Angkor Hospital for Children ประเทศกัมพูชา โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อสร้างระบบการดูแล พัฒนาศักยภาพบุคลากร และเผยแพร่ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ที่สมบูรณ์แบบ ณ โรงพยาบาลเด็กอังกอร์ (Angkor Hospital for Children) เมืองเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา โดยมีกระบวนการคือการบรรยายองค์ความรู้ในการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ที่สมบูรณ์แบบของวิทยากรทั้งสองประเทศ ประกอบด้วยศัลยแพทย์ตกแต่ง นักแก้ไขการพูด ทันตแพทย์จัดฟัน พยาบาลประสานงานการดูแล และพยาบาลดูแลการให้นมแม่ ในวันแรก วันที่สองเป็นการพัฒนาทักษะการจำแนกโรคและการให้นมของทีมพยาบาล และการทำ SWOST Analysis ของทีมศัลยแพทย์ ทันตกรรม นักแก้ไขการพูด พยาบาล เพื่อหาโอกาสพัฒนาและความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง **ผลลัพธ์** คือมีผู้เข้าร่วม

ประชุม 47 คนจาก 2 โรงพยาบาล Angkor Hospital for Children and Neak Tep clinic ซึ่งเป็นการจัดประชุมครั้งแรก ผู้เข้าประชุมมีความสนใจ กระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต้องการให้จัดประชุมแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องทุกปี และมีความพึงพอใจในการจัดประชุมอยู่ในระดับมาก

**สรุป** การเป็นศูนย์ฝึกอบรมศึกษาดูงานทั้งทางด้านการแพทย์ และการพยาบาลเฉพาะทาง (Training center) นั้น ศูนย์ความเป็นเลิศตะวันออกฯ ได้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ให้กับทุกคนรวมทั้งผู้ป่วยและครอบครัวทั้งภายในและภายนอกองค์กร และนักศึกษาแพทย์ พยาบาลที่เกี่ยวข้อง ที่มีความสนใจในการดูแลรักษาของศูนย์เฉพาะทางที่เป็นเลิศ รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางในด้านบริการวิชาการ วิจัย ทั้งการจัดประชุมโดยตรง ทั้งเข้าร่วมและสนับสนุนการจัดประชุมให้กับเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการดูแลของทีมสหสาขาวิชาชีพ ให้มีคุณภาพที่ใกล้เคียงมาตรฐานสากล อันจะส่งผลดีต่อผู้ป่วยและครอบครัว รวมทั้งประเทศชาติและกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงต่อไป

**ประมวลภาพการฝึกอบรมศึกษาดูงานทั้งทางด้านการแพทย์ ประชุมวิชาการ และการพยาบาลเฉพาะทาง (Training center)**



วันที่ 1-3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ร่วมจัดประชุมวิชาการระดับชาติ กับสมาคมความพิการปากแหว่ง เพดานโหว่ใบหน้าและศีรษะ แห่งประเทศไทย และมหาวิทยาลัยนเรศวร จ.พิษณุโลก เรื่อง Simplified Technology for Interdisciplinary Network of Cleft & Craniofacial Care



วันที่ 2-4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561ร่วมเป็นวิทยากรในการประชุม South East Asia Conference Of Associations of Smile Train





วันที่ 1-3 มีนาคม 2561 ประเทศกัมพูชา เพื่อสร้างเครือข่ายการดูแล และเตรียมความพร้อมในการจัดประชุมบริการวิชาการ ณ Angkor Hospital for Children, Siem Reap และ National Pediatric Hospital, Phnom Penh





วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 รับเยี่ยมจากสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) เพื่อการรับรองตามมาตรฐานเฉพาะโรค (Disease Specific Certification, DSC) การดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ (Cleft Lip-Cleft Palate)



วันที่ 7-8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 เข้าศึกษาดูงานโดยทีมพยาบาลและสายสนับสนุนในการดูแลรักษาผ่าตัดผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ จาก ศูนย์แก้ไขความพิการปากแหว่งเพดานโหว่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และจากสถานรักษาปากแหว่งเพดานโหว่ มหาวิทยาลัยนเรศวร



วันที่ 5-8 เมษายน 2561 เข้าช่วยเหลือในการผ่าตัดเคสยากผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ที่แขวงอุดมไซ สปป.ลาว



วันที่ 1-29 มิถุนายน 2561 ศัลยแพทย์ช่องปากและวิสัญญีแพทย์จากโรงพยาบาลทหาร เมืองร่างกุ้ง สาธารณรัฐเมียนมา ชื่อ Dr. Tun Tun Zaw and Dr. Khin Kyaw Minn วิสัญญีแพทย์ เข้าศึกษาดูงานของศูนย์ตะวันฉาย





9วันที่ 28-29 มิถุนายน 2561 จัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การบริการที่สมบูรณ์แบบเพื่อการดูแลผู้ป่วยภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ครั้งที่ 6”



วันที่ 2-13 กรกฎาคม 2561 พยาบาลจากโรงพยาบาลมโหสถจำนวน 3 คน เข้าศึกษาทำงานด้านการพยาบาล เฉพาะทาง Nurse Coordinator, Breastfeeding, Pre-Post op Care และฝึกพูด



วันที่ 13 กรกฎาคม 2561 Mr. Jeremy and Mrs. Cary from Smile Train จากประเทศสหรัฐอเมริกา  
 เข้าเยี่ยมชมกิจกรรมคลินิกบูรณาการและศูนย์ตะวันฉาย





วันที่ 16-23 กรกฎาคม 2561 ศัลยแพทย์ช่องปากและกระดูกขากรรไกร Dr. Win Naing, Dr. Aung LminOo from Yangon and Dr. Myohtet from Mandalay เข้าศึกษาตุงานของศูนย์ตะวันฉาย



วันที่ 22 สิงหาคม 2561 Mr. Nguyen Tri Dung, Smile Train Regional Director SEA เข้าศึกษาตุงาน ศูนย์ตะวันฉาย



**กลีนิวส์**  
กรอบวัน

พช (Mid-Day)  
Inch: 810,000  
P: 2,200

Section: First Section/เครือข่ายอาเซียน

วันที่: อาทิตย์ 21 ตุลาคม 2561

ปีที่: -

ฉบับที่: 25210

หน้า: 4(ขวา)

Col.Inch: 50.69

Ad Value: 111,518

PRValue (x3): 334,554

ศิลปิน: ฝั่ง

หัวข้อข่าว: ศูนย์ตะวันฉายส่งต่อองค์ความรู้ ดูแลผู้ป่วยที่กัมพูชา



มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 47 ท่าน ประกอบด้วย คณบดี แพทย์ ทันตแพทย์ นักสรีรวิทยา และพยาบาลวิชาชีพ จาก Angkor Hospital for Children และ Neak Tep Clinic การประชุมวิชาการครั้งนี้ มีกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการกลุ่มพยาบาลมีงานสุทธา ประเด็นดังนี้



# ศูนย์ตะวันฉายส่งต่อองค์ความรู้



# ดูแลผู้ป่วยที่กัมพูชา

**ศ**ูนย์การดูแลและวิจัยผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ให้บริการวิชาการจัดประชุมให้สัตวแพทย์ ทันตแพทย์ นักสรีรวิทยา และพยาบาลวิชาชีพ เพื่อเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีในการดูแลผู้ป่วยที่สมบูรณ์แบบครั้งแรกในกัมพูชา ศ.นพ.บวรศิลป์ เขาวงกต ผู้อำนวยการศูนย์ตะวันฉายเปิดเผยว่า ศูนย์การดูแลและวิจัยผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ให้บริการวิชาการจัดประชุมให้สัตวแพทย์ ทันตแพทย์ นักสรีรวิทยา และพยาบาลวิชาชีพ เพื่อเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีในการดูแลผู้ป่วยที่สมบูรณ์แบบครั้งแรกในราชอาณาจักรกัมพูชา ภายใต้โครงการพระราชทานตะวันฉาย โดยความร่วมมือของคณะแพทยศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ ม.ขอนแก่น และมูลนิธิตะวันฉาย และได้มีการสนับสนุนจากศูนย์บริการวิชาการ ม.ขอนแก่น



อาณาจักรกัมพูชา คณะทำงานได้รับการต้อนรับจาก นพ. Ngoun Champhakha ผู้อำนวยการ Angkor Hospital for Children และคณะระหว่างวันที่ 20-21 กันยายน 2561 ที่ผ่านมามีงานอาณาจักรกัมพูชา

การจัดโครงการบริการวิชาการความร่วมมือในการดูแลรักษาผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ที่สมบูรณ์แบบในราชอาณาจักรกัมพูชา จัดขึ้นเพื่อสร้างระบบการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่อย่างสมบูรณ์แบบ พัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการแพทย์และองค์ความรู้ด้านการจัดการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ตลอดจนงานด้านการพัฒนาความร่วมมือระหว่างศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ในอนุภูมิภาคสุมาตราใต้และระดับนานาชาติ โดยจะเน้นในราชอาณาจักรกัมพูชา โดยจัดให้มีการประชุมเชิงวิชาการ นำเสนอองค์ความรู้และอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำแนวทางด้านการดูแลรักษาผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ที่สมบูรณ์แบบ

และนางสุนทรี นกใจทหาร จากศูนย์การดูแล/วิจัยผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่และความคิดการดำเนินงานของทีมนะและโบหน้า ภายใต้โครงการตะวันฉาย (ศูนย์ตะวันฉาย) คณะแพทยศาสตร์ ม.ขอนแก่น เป็นวิทยากร กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการกลุ่มนักแก้ไขการพูดและภาษา โดย ศ.ดร.บุญฤกษ์ พงษ์ธานี อาจารย์ประจำสโสด คอนาติวิทยา คณะแพทยศาสตร์ เป็นวิทยากร และกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการกลุ่มทันตแพทย์จัดฟัน นำโดย ศ.พญ.พูนศักดิ์ วิเศษ หัวหน้าภาควิชาทันตกรรมจัดฟัน และทันตแพทย์ศาสตร์ ม.ขอนแก่น

ศ.นพ.บวรศิลป์ กล่าวในตอนท้ายว่า นับเป็นการเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีในการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ที่สมบูรณ์แบบครั้งแรกในราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัยขอนแก่น และเกิดเครือข่ายการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ที่สมบูรณ์แบบในระดับอนุภูมิภาคสุมาตราใต้และระดับนานาชาติที่ความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

**เมธี สมสืบ**

โทร: C-181021035034 (20 ค.ศ. 61/07:43)

หน้า:

IQNewsClip บริษัท อินโฟเนท จำกัด | 888/178 อาคารมหาพรมพลาซ่า ชั้น 17 ถนนเพลินจิต แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330  
Tel: 02-253-5000, 02-651-4700 Fax: 02-253-5001, 02-651-4701 Email: help@iqnewsclip.com

วิทยาลัยขอนแก่น  
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002 โทรศัพท์ 043-009700  
เว็บไซต์: [www.kku.ac.th](http://www.kku.ac.th) | [www.kku.ac.th](http://www.kku.ac.th) | [www.kku.ac.th](http://www.kku.ac.th)  
ทุกใจ 1.2 แอป แอร์

วันที่ 19-21 กันยายน 2561 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ Angkor Hospital for Children ประเทศกัมพูชา

## 6. การเป็นแหล่งอ้างอิงเฉพาะด้าน (Reference Center) เช่น ด้านข้อมูล ด้านวิชาการ ด้านมาตรฐาน ด้านบุคลากร เป็นต้น

การเป็นแหล่งอ้างอิงเฉพาะด้าน (Reference Center) เช่น ด้านข้อมูล ด้านวิชาการ ด้านมาตรฐาน ด้านบุคลากร ตามรายละเอียด ดังนี้

**6.1 ด้านข้อมูล** ศูนย์ตะวันฉายสามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงด้านข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือได้ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ที่เข้ารับรักษาที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ และโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนผู้ป่วยอยู่ในฐานข้อมูลทั้งสิ้น 1,960 ราย โดยมีเจ้าหน้าที่สารสนเทศของศูนย์ตะวันฉายเป็นผู้พัฒนาและดูแลระบบ เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลภาพตามช่วงของการรักษา รวมทั้งข้อมูลการผ่าตัด และยังสามารถค้นหาและออกรายงานผู้ป่วยตามช่วงอายุ ตามการวินิจฉัยโรคตามจังหวัดที่ลงทะเบียน ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งทีมสหสาขา นักวิชาการ และนักวิจัย หรือผู้ที่สนใจอื่นๆ สามารถขอใช้ข้อมูลของศูนย์เพื่อประโยชน์ในด้านการดูแลรักษา ด้านวิชาการ และวิจัยได้

**6.2 ด้านวิชาการ** ศูนย์ตะวันฉายเป็นหน่วยงานที่ผลิตเอกสาร หนังสือ คู่มือ ตำราวิชาการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านความรู้ การให้คำปรึกษา อุบัติการณ์การเกิดภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ ตำราวิชาการต่างๆ ที่ร่วมนิพนธ์แบบสหวิทยาการ จนเป็นที่ยอมรับและเผยแพร่ไปในระดับชาติและนานาชาติ รวมทั้งการเป็นศูนย์ที่จัดประชุมเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับเครือข่ายและทีมผู้ร่วมรักษา ทั้งผู้ปกครองและชุมชนที่ร่วมดูแล และยังคงเผยแพร่ด้านวิชาการไปยังกลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงมาเป็นเวลายาวนานด้วย

**6.3 ด้านมาตรฐาน** ศูนย์ตะวันฉายได้ให้บริการ การดูแล รักษาผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ตามมาตรฐานสากล ตาม Americleft และ Urocleft โรงพยาบาลศรีนครินทร์ได้รับการรับรองเป็นโรงพยาบาลที่มีคุณภาพ และศูนย์ตะวันฉายเป็นหนึ่งในศูนย์การดูแลชั้นเลิศของโรงพยาบาล มีทีมการดูแลที่ครอบคลุมงาน เช่น Patient Care Team Cleft lip-Palate (PCT CL-CP) คณะกรรมการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ และชุมชนนักปฏิบัติ (Cop CL-CP) เป็นต้น ดังนั้น กระบวนการ หรือระบบการดูแลต่างๆ จึงดำเนินการอย่างมีมาตรฐาน ตรวจสอบได้ มีตัวชี้วัดที่เทียบเท่าระดับสากลเป็นตัวกำกับ มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในเพื่อประเมินคุณภาพการดูแลรักษาให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

**6.4 ด้านบุคลากร** ศูนย์ตะวันฉายมีทีมที่ร่วมดูแลรักษาผ่าตัดและฟื้นฟูสภาพรวมทั้งสิ้น 14 ทีม คือ ทีม 1) ศัลยแพทย์ตกแต่ง 2) ทีมทันตแพทย์จัดฟัน 3) ทีมนักแก้ไขการพูด 4) ทีมนักแก้ไขการได้ยิน 5) ทีมพยาบาล 6) ทีมกุมารแพทย์ 7) ทีมแพทย์หู คอ จมูก 8) ทีมนักแก้ไขการได้ยิน 9) ทีมจิตแพทย์ 10) ทีมทันตแพทย์สำหรับเด็ก 11) ทีมศัลยแพทย์ช่องปากและกระดูขากรรไกร 12) ทีมประสาทศัลยแพทย์ 13) ทีมรังสีวิทยา และ 14) ทีมนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งบุคลากรในแต่ละทีมเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านที่มีประสบการณ์ในการดูแลรักษาผ่าตัด ให้คำปรึกษา และฟื้นฟูสภาพกลุ่มผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ มาเป็นเวลายาวนานมากกว่า 10 ปี หลากๆ ท่านเป็นผู้นำในด้านวิชาการและวิจัย ที่ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วย





การสร้างผลงานของหน่วยงาน ในด้านการวิจัย นับตั้งแต่ศูนย์ตะวันฉายได้รับอนุมัติให้เป็นศูนย์วิจัยผู้ป่วย ปากแห้งเพดานโหว่ฯ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ศูนย์ได้ดำเนินการด้านการวิจัยที่ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ของ มหาวิทยาลัยขอนแก่นอันเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย โดยการเผยแพร่ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะความ พิจารณ์ของใบหน้าและศีรษะในวารสารการวิจัยระดับนานาชาติของไทย คือ วารสารจดหมายเหตุทางการแพทย์ แพทย์สมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (Journal of the Medical Association of Thailand) ซึ่ง อยู่ในฐาน Scopus ในลักษณะฉบับพิเศษมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน นับเป็นเวลา 8 ปี จนสามารถกล่าว ได้ว่าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกับภาวะปากแห้งเพดานโหว่ และความพิจารณาของศีรษะและใบหน้า ศูนย์ตะวันฉายคือ หน่วยงานที่มีผลงานเผยแพร่มากที่สุดของประเทศไทยในขณะนี้ หลายๆ งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศได้อ้างอิง ผลงานวิจัยของศูนย์อย่างต่อเนื่อง

การนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการ ปีงบประมาณ 2560 ได้แก่ องค์กรปาฐกถา หรือวิทยากรรับเชิญ ระดับนานาชาติ จำนวน 1 เรื่อง องค์กรปาฐกถา หรือวิทยากรรับเชิญ(Invited Speaker) ระดับชาติ จำนวน 23 เรื่อง การนำเสนอผลงานในลักษณะของวิทยากรรับเชิญ (Invited Speaker) ในระดับนานาชาติ จำนวน 43 เรื่อง

**สรุป** จึงกล่าวได้ว่า ศูนย์ความเป็นเลิศตะวันฉาย ในการเป็นหน่วยงานระดับชาติที่สามารถใช้เป็น แหล่งอ้างอิงได้ ทั้งด้านการดูแล รักษาผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพกลุ่มผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ฯ อย่างสมบูรณ์แบบ จนสามารถเป็นต้นแบบในการดูแล และขยายผลไปยังกลุ่มประเทศข้างเคียงได้ ในด้านวิชาการศูนย์ได้จัดการ ประชุมวิชาการด้านองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านวิชาการ การวิจัยทั้งในและต่างประเทศจนเป็นที่รู้จักและยอมรับในปัจจุบัน ส่วนในด้านการวิจัย ศูนย์ได้เผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารระดับนานาชาติเป็นประจำ ทุกปี ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าศูนย์ตะวันฉายเป็นหน่วยงานระดับชาติที่สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในด้านผู้นำการดูแล รักษา ด้านวิชาการ และวิจัยได้

## บทที่ 3

### สรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแผนดำเนินงานในปีต่อไป

จากที่กล่าวมา ในบทนำถึงความเป็นมาในการจัดตั้งศูนย์การดูแลเฉพาะทางฯ และศูนย์ความเป็นเลิศตะวันตกฯ ซึ่งกล่าวถึงภาวะปากแห้งเพดานโหว่ รวมทั้งการดูแลรักษาตามช่วงอายุแบบสหวิทยาการ และผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2561 ตามกรอบการดำเนินงานของศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทาง (Excellence center) 7 องค์ประกอบนั้น สามารถสรุปในภาพรวมได้ดังนี้

#### 3.1 สรุปผลการดำเนินงาน

3.1.1 ภาวะปากแห้งเพดานโหว่ถือเป็นอุบัติการณ์ที่สูงที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย คือ 2.00 รายต่อเด็กแรกเกิด 1, 000 ราย หรือประมาณการ 600 รายต่อปี

3.1.2 ภาวะปากแห้งเพดานโหว่เป็นความพิการแต่กำเนิดที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาหลายระบบ โดยใช้เวลาในการรักษาที่ยาวนาน ตั้งแต่ระยะก่อนตั้งครรภ์ จนกระทั่งคลอด และเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในช่วงอายุประมาณ 19-20 ปี ซึ่งขึ้นกับภาวะความรุนแรงของโรครวมทั้งค่ารักษาพยาบาลด้วย

3.1.3 การดูแลรักษาต้องอาศัยทีมสหสาขาวิชาชีพประมาณ 14 สาขา เพื่อร่วมให้การดูแลรักษา ผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพอย่างสมบูรณ์แบบทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านสุขภาพ เพื่อให้ผู้ป่วยต่างๆ ทั้งในด้านภาพลักษณ์ความสวยงาม และการทำงานได้ใกล้เคียงปกติที่สุด 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านการดำรงชีวิต 4) ด้านสังคม และ 5) ด้านเสริมสร้างพลังอำนาจ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมผู้ป่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า ตอบแทนสู่สังคมได้ รวมทั้งครอบครัวและชุมชนเกิดความร่วมมือและสร้างชุมชนที่เข้มแข็งต่อไปได้

3.1.4 โรงพยาบาลศรีนครินทร์ได้เปิดให้บริการผ่าตัดรักษาผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ และดำเนินการดูแลรักษาอย่างครบวงจรจนถึงปัจจุบัน โดยมีศูนย์ตะวันตกและพยาบาลชำนาญการพิเศษในการพยาบาลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ ทำหน้าที่ในการดูแลและประสานงานการดูแล (Care and Coordinator) และทำหน้าที่ผู้จัดการการดูแล (Case Manager) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนศูนย์ตะวันตกที่ร่วมประสานงาน อำนวยความสะดวกให้กับผู้ป่วยและครอบครัว

3.1.5 ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด “ศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายใต้โครงการตะวันตก” เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2547

3.1.6 การให้บริการระดับเหนือตติยภูมิ (Super-tertiary care) ในกลุ่มผู้ป่วยปากแห้ง

เพดานโหว่ จนได้รับแต่งตั้งเป็นหนึ่งในศูนย์ความเป็นเลิศของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ภายใต้ชื่อ “ศูนย์ความเป็นเลิศตะวันตกเฉียงเหนือ เพื่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า” โดยทำพิธีเปิดป้ายศูนย์ความเป็นเลิศฯ ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 การบริการประกอบด้วย การจัดระบบการให้บริการเฉพาะทางและการประสานงาน การให้บริการดูแล ผ่าตัด รักษา และฟื้นฟูสภาพแบบสหวิทยาการ การมีระบบฐานข้อมูลคนไข้ทั่วไป การมีอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัยและเฉพาะโรคที่เพียงพอ ภายใต้การประสานงานการดูแลของพยาบาลประสานงานและทีมสนับสนุนศูนย์ตะวันตกเฉียงเหนือ

3.1.7 การเป็นศูนย์รับ-ส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลอื่นๆ (Referral center) ในด้านการรับและส่งต่อมารดา/ครอบครัวที่มีความเสี่ยงในการตั้งครรภ์บุตรที่มีภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ การรับ-ส่งต่อมารดา/ครอบครัวที่ตั้งครรภ์มารับการตรวจวินิจฉัยเพิ่มเติมถึงความพิการร่วม และคลอดบุตรมีภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ รวมทั้งการรับ-ส่งต่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่เพื่อเข้ารับการรักษาในด้านสารอาหาร การให้นมแม่ การผ่าตัดรักษา การฝึกพูด ตรวจหู ตรวจการได้ยิน และจัดฟัน เป็นต้น โดยศูนย์ที่มีความพร้อมในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย (High Technology) อย่างเพียงพอต่อการให้บริการผู้ป่วย โดยมีมูลนิธิตะวันตกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นองค์กรสาธารณกุศลให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือแพทย์ที่มีราคาสูงที่ไม่สามารถเบิกจากสิทธิพื้นฐานได้ มาใช้กับผู้ป่วยได้อย่างทั่วถึง ครอบคลุมทั้งผู้ป่วยจากโรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.1.8 การมีเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติ (Network) ของศูนย์ตะวันตกเฉียงเหนือครอบคลุมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการดูแลรักษา ด้านวิชาการ และด้านการวิจัย รวมทั้งเครือข่ายความร่วมมือในเรื่องทุนสนับสนุนต่อการรักษาผู้ป่วย ด้านวิชาการ และการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ เป็นต้น

3.1.9 การเป็นศูนย์กลางวิจัยทางการแพทย์เฉพาะทาง (Research and Development Center) มีผลงานวิจัยและผลงานตีพิมพ์ในวารสารทางการแพทย์ ซึ่งในปีนี้มีผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ ทั้งหมดจำนวน 19 เรื่อง สามารถจัดพิมพ์วารสารการวิจัยเฉพาะทางระดับนานาชาติ (J Med Assoc Thai Supplement) มาติดต่อกันเป็นเวลา 7 ปี และวางแผนจัดตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ต่อไปทุกปี

3.1.10 การเป็นศูนย์ฝึกอบรมศึกษาดูงานทั้งทางด้านแพทย์ และพยาบาลเฉพาะทาง (Training center) เป็นศูนย์ฝึกอบรมศึกษาดูงานทั้งทางด้านแพทย์ และการพยาบาลเฉพาะทาง (Training center) รวมทั้งการจัดประชุมวิชาการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ และการศึกษาดูงานทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ทั้งหมดจำนวน 13 ครั้ง โดยขยายฐานความรู้ด้านวิชาการไปยังกลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง เช่น สปป.ลาว พม่า เป็นต้น

3.1.11 การเป็นแหล่งอ้างอิงเฉพาะด้าน (Reference Center) ในด้านข้อมูล ด้านวิชาการ ด้านมาตรฐาน และด้านบุคลากรของศูนย์ตะวันตกเฉียงเหนือ ได้ปรากฏมาอย่างต่อเนื่องนับเป็น 10 ปี ทำให้ศูนย์เป็นที่รู้จักและยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เป็นแหล่งอ้างอิงได้ทั้งด้านข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาวะปากแหว่งเพดานโหว่

วิชาการทั้งด้านองค์ความรู้และการศึกษาวิจัย มาตรฐานในการดูแลที่เทียบเท่าในระดับสากล และด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านในการดูแล รักษาผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ฯ ตลอดมา

3.1.12 การเป็นหน่วยงานระดับชาติเพื่อเป็นแหล่งอ้างอิง (National Body and Policy Advocacy) ศูนย์ความเป็นเลิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นหน่วยงานระดับชาติที่สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้ ทั้งด้านการดูแล รักษาผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพกลุ่มผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ฯ อย่างสมบูรณ์แบบจนสามารถเป็นต้นแบบในการดูแล และขยายผลไปยังกลุ่มประเทศข้างเคียงได้ ในด้านวิชาการศูนย์ได้จัดการประชุมวิชาการด้านองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านวิชาการ การวิจัยทั้งในและต่างประเทศจนเป็นที่รู้จักและยอมรับในปัจจุบัน ส่วนในด้านการวิจัย ศูนย์ได้เผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารระดับนานาชาติเป็นประจำทุกปี ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าศูนย์ตะวันตกเฉียงใต้เป็นหน่วยงานระดับชาติที่สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในด้านผู้นำการดูแลรักษา ด้านวิชาการ และวิจัยได้

### 3.2 ปัญหาและอุปสรรค

3.2.1 จากนโยบายด้านสาธารณสุขของประเทศทำให้ผู้ป่วยจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงการบริการของศูนย์การดูแลเฉพาะทางได้ โดยเฉพาะศูนย์การดูแลของโรงพยาบาลที่ไม่ได้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จึงเกิดการรักษาที่ไม่ต่อเนื่อง ไม่สามารถประเมิน และติดตามคุณภาพการรักษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.2 การเข้าถึงบริการการรักษาของผู้ป่วยในศูนย์การดูแลเฉพาะทางที่มีศักยภาพในด้านการรักษาที่สมบูรณ์แบบยังไม่ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านการดำรงชีวิต และด้านเสริมสร้างพลังอำนาจ รวมทั้ง ด้านข้อมูล ข่าวสาร ในเรื่องภาวะของโรค การป้องกัน การรักษา การฟื้นฟูสภาพ และแหล่งสนับสนุนต่างๆ เป็นต้น

3.2.3 ภาวะเศรษฐกิจยังส่งผลกระทบต่อผู้ดูแล/ครอบครัวในการเข้ารับการรักษาอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะช่วยเหลือในด้านค่ารักษาพยาบาล และค่าเดินทางในบางส่วนแล้วก็ตาม

3.2.4 ยังมีผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่จำนวนหนึ่งที่ยังไม่ได้รับการรักษาตามช่วงอายุที่เหมาะสม

3.2.5 ยังมีผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่จำนวนมากที่ต้องการผ่าตัดแก้ไขความพิการทุติยภูมิหรือการดูแลแบบสหสาขาวิชาชีพด้านอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น การฝึกพูด การจัดฟัน และการผ่าตัดแก้ไขหลังการผ่าตัดครั้งแรก

3.2.6 การขาดความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องในการดูแลและเครือข่าย ในด้านภาวะของโรค การรักษาตามช่วงอายุโดยทีมสหสาขาวิชาชีพ หน่วยงานที่ให้การดูแลรักษาเฉพาะทาง และการให้คำแนะนำเบื้องต้นในเรื่องการให้นมหรือสารอาหาร เป็นต้น

3.2.7 ระบบสาธารณสุขที่ยังต้องอาศัยการส่งต่อของสถานพยาบาลอย่างเป็นระบบ ยังเป็นอุปสรรคต่อผู้ป่วยที่จะได้รับเอกสารการส่งต่อการรักษา หรือแม้ได้รับการส่งต่อการรักษาแต่ก็ไม่สามารถเลือกสถานพยาบาลหรือศูนย์ดูแลเฉพาะทางที่ต้องการไปรักษาต่อได้

3.2.8 ระบบบริการสุขภาพในโครงการ “ยิ้มสวย เสียงใส” ยังไม่สามารถจัดระบบให้เกิดความสะดวกและเข้าถึงของผู้ป่วยกลุ่มนี้ได้ ยกตัวอย่างเช่น การผ่าตัด หรือการนอนโรงพยาบาลด้วยเหตุอื่นๆ ของผู้ป่วยกลุ่มนี้ จะต้องได้รับการส่งตัวจากต้นสังกัดจึงจะสามารถใช้สิทธิประกันสุขภาพได้ แต่ในด้านการตรวจหู ตรวจการได้ยิน และฝึกพูด รวมทั้งการจัดฟัน ไม่ต้องใช้ใบส่งตัว เพราะยังเหมาะจ่ายต่อหัวในโครงการยิ้มสวยเสียงใสได้ จึงเกิดความสับสนทั้งต้นสังกัด และผู้ป่วยเองในสิ่งที่ต้องปฏิบัติในการเข้ารับการรักษาที่ต่อเนื่อง

3.2.9 กลุ่มผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ที่อยู่ในวัยทำงานและใช้สิทธิประกันสังคมในการเข้ารับการรักษาพยาบาล ขาดโอกาสในการได้รับการเข้ารับการรักษาจากโรงพยาบาลเดิมหรือศูนย์การดูแลเฉพาะทาง เพราะต้องมีการส่งตัวจากโรงพยาบาลประกันสังคมต้นสังกัด ซึ่งส่วนใหญ่โรงพยาบาลประกันสังคมต้นสังกัดจะไม่ส่งต่อการรักษาผู้ป่วยกลุ่มนี้ เพราะถือว่าอาการเจ็บป่วยไม่ได้เกิดจากการทำงาน และมีความเข้าใจว่าการผ่าตัดกลุ่มโรคนี้คือการศัลยกรรมตกแต่งซึ่งจะไม่สามารถใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลได้

### 3.3 ข้อเสนอแนะ

3.3.1 ผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ที่ได้รับการรักษาครั้งแรก จำเป็นต้องได้รับการรักษาโดยทีมสหสาขาวิชาชีพ และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องจนอายุประมาณ 19-20 ปี โดยควรมีการกำหนดเป้าหมายการดูแลทั้งด้านภาพลักษณ์ความสวยงาม การพูด การสบฟัน ด้านจิตใจและสังคม มีการดูแลและประเมินผลลัพธ์ในช่วงระยะเวลาที่สำคัญ ตั้งแต่ช่วงก่อนการตั้งครรภ์, ระหว่างการตั้งครรภ์, หลังคลอด, ขวบปีแรก, และช่วงอายุ 5 ปี, 10 ปี และ 19 ปีตาม THAICLEFT Outcome เพื่อให้ได้ผลลัพธ์การรักษารวมทั้งคุณภาพการดูแลที่ดีอย่างต่อเนื่องและสมบูรณ์แบบ

3.3.2 ควรส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์การดูแลผู้ป่วยเฉพาะทาง โดยสร้างระบบการดูแลแบบเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์การเข้าถึงบริการ การติดตามคุณภาพการรักษาตลอดจนการวิจัยเพื่อการป้องกันภาวะพิการ และการพัฒนาคุณภาพการรักษาผู้ป่วยกลุ่มนี้ต่อไปในอนาคต

3.3.3 ควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับศูนย์การดูแลเฉพาะทาง พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดของหน่วยงานเพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.3.4 ควรมีการประสานงานกับสมาคมความพิการปากแหว่งเพดานโหว่ ใบหน้าและศีรษะแห่งประเทศไทย และองค์กรวิชาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการดูแล เพื่อสร้างคุณภาพ มาตรฐานในการดูแลรักษา การเข้าถึงบริการของภาครัฐที่มีคุณภาพ และไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ

3.3.5 ควรมีการกำหนดนโยบายการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยกลุ่มนี้ให้มีความชัดเจน และให้สามารถเข้าถึงบริการกับศูนย์ดูแลเฉพาะทางได้ง่ายขึ้น โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้ป่วยเป็นที่ตั้ง

### 3.4 แผนการดำเนินงานในปีต่อไป

3.4.1 ดำเนินการเพื่อรักษามาตรฐานการรับรองเฉพาะโรคปากแหว่งเพดานโหว่ และเตรียมความพร้อมในการรับรองมาตรฐานฯ ครั้งที่ 2 (Re-accreditation) กับสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาลในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งจะหมดอายุในวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2564

3.4.2 พัฒนาการคุณภาพดูแลผู้ป่วยกลุ่มปากแหว่งเพดานโหว่อย่างต่อเนื่อง มีตัวชี้วัดที่สามารถเทียบเคียงในระดับนานาชาติได้

3.4.2 พัฒนาระบบการเข้าถึงและการดูแลผู้ป่วยในกลุ่มพิการของใบหน้าและศีรษะนำร่องด้วย 7 โรคยากในเรื่องแนวทางการดูแลรักษาแบบสหวิทยาการ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อรองรับคุณภาพการดูแลวิชาการและวิจัยต่อไป



รายชื่อคณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายใต้

โครงการตะวันฉาย (ศูนย์ตะวันฉาย)

คำสั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่ 8270/2558

เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการดำเนินงาน

ศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า  
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายใต้โครงการตะวันฉาย (ศูนย์ตะวันฉาย)

เพื่อให้การดำเนินงานศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายใต้โครงการตะวันฉาย (ศูนย์ตะวันฉาย) เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบังเกิดผลดีต่อราชการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 27 และมาตรา 85 แห่งพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 จึงแต่งตั้งให้บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งและมีรายชื่อดังต่อไปนี้ เป็นที่ปรึกษาและคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายใต้โครงการตะวันฉาย (ศูนย์ตะวันฉาย)

#### ที่ปรึกษา

1. อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. คณบดีคณะแพทยศาสตร์
3. คณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์
4. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีนครินทร์
5. รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีนครินทร์ฝ่ายบริการทางการแพทย์
6. รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีนครินทร์ฝ่ายพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล
7. รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีนครินทร์ฝ่ายสารสนเทศ
8. รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีนครินทร์ฝ่ายการพยาบาล
9. หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์
10. หัวหน้าภาควิชาสรีรวิทยา

11. หัวหน้าภาควิชาทันตกรรมจัดฟัน
12. หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์ช่องปากและกระดูขากรรไกร
13. หัวหน้าภาควิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก
14. หัวหน้าภาควิชากุมารเวชศาสตร์
15. หัวหน้าภาควิชาสูติรีเวชวิทยา
16. หัวหน้าภาควิชาโสต ศอ นาสิกวิทยา
17. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ฯ

#### คณะกรรมการดำเนินงาน

- |                                       |                                |
|---------------------------------------|--------------------------------|
| 1. ศาสตราจารย์บวรศิลป์ เขาวนัชนี      | ประธานกรรมการ                  |
| 2. รองศาสตราจารย์เบญจมาศ พระธานี      | รองประธานกรรมการ คนที่ 1       |
| 3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พูนศักดิ์ ภิเศก  | รองประธานกรรมการ คนที่ 2       |
| 4. รองศาสตราจารย์ถวัลย์วงศ์ รัตนสิริ  | กรรมการ                        |
| 5. รองศาสตราจารย์นิรมล พัจจนสุนทร     | กรรมการ                        |
| 6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาพร คงสมบูรณ์ | กรรมการ                        |
| 7. นายคุณทล วิชาจารย์                 | กรรมการ                        |
| 8. นางสาวภัทรมน วิจักขณาลัญณ์         | กรรมการ                        |
| 9. นางสาวปิยะพร บุญแสงเจริญ           | กรรมการ                        |
| 10. นางสาวปฎิมาพร พึ่งชาญชัยกุล       | กรรมการ                        |
| 11. นายเก่งกาจ วินัยโกศล              | กรรมการ                        |
| 12. นางลำพึง เทียมวิสัย               | กรรมการ                        |
| 13. นางสุนทรี น้ำใจทหาร               | กรรมการ                        |
| 14. นางสาวสุทธิกานต์ ก่อสกุล          | กรรมการ                        |
| 15. นางยุธิดา ชัยกรี                  | กรรมการ                        |
| 16. นางสุธีรา ประดับวงษ์              | กรรมการและเลขานุการ            |
| 17. นางสาวดาราวรรณ อักษรวรรณ          | กรรมการและรองเลขานุการคนที่ 1  |
| 18. นางสาวสุมาลี พงศ์ภาทิพย์          | กรรมการ และรองเลขานุการคนที่ 2 |

**โดยให้มีหน้าที่**



- จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติราชการ แผนบริหารจัดการด้านการเงิน และแผนบริหารด้านบุคคลของ ศูนย์การดูแลฯ และมูลนิธิตะวันฉาย เพื่อผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ และพิการทางศีรษะและใบหน้า
- แต่งตั้งอนุกรรมการดำเนินงานภายใต้ศูนย์การดูแลฯ เพื่อดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนกลยุทธ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของศูนย์การดูแลฯ และมูลนิธิฯ อย่างมีประสิทธิภาพ
- ดำเนินการและติดตามการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของศูนย์การดูแลฯ และมูลนิธิฯ
- ดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์ กับ คณะทันตแพทยศาสตร์ และ ศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายใต้โครงการตะวันฉาย (ศูนย์ตะวันฉาย) ลงนาม ณ วันที่ 24 ธันวาคม 2557 ว่าด้วย
  - ให้การดูแลรักษาผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและ ใบหน้าอย่างสมบูรณ์แบบบูรณาการ
  - ให้การบริการ การศึกษา และการวิจัย ในการยกระดับความสามารถการจัดบริการ สำหรับผู้ป่วยภาวะปากแห้ง เพดานโหว่และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า และทีมสหวิทยาการร่วมกันในการดำเนินการบริหารจัดการ การดูแลผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้าอย่างสมบูรณ์แบบ การ บริการ การศึกษา และการวิจัยนั้น หากมีความจำเป็นที่ต้องปฏิบัตินอกเหนือจาก ข้อตกลง มีการเปลี่ยนแปลง หรือการตัดสินใจใดๆที่เกี่ยวข้อง ควรให้มีการหารือ หรือทำ ความตกลงในแต่ละครั้งหรือแต่ละโครงการไป
- จัดทำรายงานประจำปีของศูนย์การดูแลฯ และมูลนิธิตะวันฉายฯ

ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2558 เป็นต้นไป คำสั่งใดซึ่งขัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้ ให้ใช้คำสั่งนี้แทน โดยให้ คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การดูแลผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ฯ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

สั่ง ณ วันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2558

(รองศาสตราจารย์สมหมาย ปรีเปรม)  
รองอธิการบดีฝ่ายการคลังและทรัพย์สิน  
รักษาการอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น